

פטל

סיפורים שהיו

פטל 2

אסור

עורכת: אביבית משמרי

מערכת: שרון אלמוג, אביגיל פקלמן

עריכת לשון: שרון אלמוג

עיצוב: אפרת גולן

שיווק: אביגיל פקלמן

גיליון זה ראה אור בסיוע מענק מטעם קרן יהושע רבינוביץ לאמנויות תל-אביב.

קרן יהושע רבינוביץ
לאמנויות תל אביב (ע"ר)

תודה לגב' צביה יוסף על מתן הרשות לפרסם את סיפורו של יוסף מונדי.

אתר "פטל": petelmagazine.wix.com/petel

לרכישת גיליון דיגיטלי ב"בוקסילה": tinyurl.com/zvc42pp

© כל הזכויות שמורות למערכת "פטל" ולכותבים בגיליון. אין לעשות כל שימוש בתוכני גיליון זה ללא רשות מפורשת בכתב מבעלי הזכויות.

כל הטקסטים בחוברת זו הם ממארים. יחד עם זאת, כדי למנוע פגיעה או חשיפה, שונו שמות מסוימים.

נדפס ונכרך בדפוס "קורדובה".

מסת"ב: 978-965-555-943-9

0 8000419001 3

דאנאקוד 800-419001

נדפס בישראל 2016

פטל

סיפורים שהיו

גיליון 2

אסור

9	פתח דבר
11	בעצם החלולה טלי לטוביצקי
19	אם יגנבו אותך הצוענים בלה שייר
27	מעבר לחצרות יגאל סרנה
33	אותו סיפור כל שבוע שולמית אפפל
39	לא להיות בעולם לזכרו של בעז נוימן יונתן הירשפלד
47	הפריצה לכלא עכו גלית דהן קרליבך
55	מֵאֲחֻרָיךְ לי ממן
63	קיליצ'י הצייר הבועט בחלל ובעצמו יוסף מונדי
69	מכבסה יהודה גזבר
77	ארגנטינאי אביבית משמרי
85	המחרטה יוני רז פורטוגלי

97	אצלה בראש עוד שנים שרי שביט
107	כפר אברהם (1963) שמעון מרמלשטיין
113	"אין בלבי עוד להסתיר ממך הדבר" דוד מרחב
121	יורד לפסים יוסי קליין
129	למצוא את שירת הים שלמה בר
137	עכשיו נטאלי חגי לוי

פתח דבר

האם הדבר קרה באמת? בדרך כלל השאלה משנית בעת קריאת סיפור. כאן, ב"פטל", המתמקד בממוארים, היא עקרונית. ובכל זאת, הכותרת "סיפור מעשה שהיה" עלולה להטעות. מי יידע לומר מה מתואר בנאמנות ומה משוחזר מן הזיכרון המתעתע? מי יידע מתי הכותב מכזב, לעצמו או לקוראים, כשהוא טווה את קורי העלילה מחדש, פולה מהם את התובנות המתאימות לו כעת?

"פטל" אינו מסתפק בווידוי האישי הפשוט – הוא מבקש לגלות דרכים שונות לספר את הסיפור שהיה, לחשוף את הזיכרון. הוא צמא לסגנונות מגוונים ולדרכי תיאור ייחודיות, לכתיבה המביאה את ניחוחות הזמן והמקום ובונה גם נדבך לשוני מעליהם. באנתולוגיה הזו יוגשו לקורא צורות שונות של מעשה ההיזכרות, כל אחת וקסמה שלה.

בגיליון הזה יובאו בין היתר סיפור מהקלאסיקה הישראלית, שכתב יוסף מונדי ז"ל ב־1977; הסיפור הראשון שפרסם התסריטאי חגי לוי לפני כשלושים שנה; וכן ממואר שכתבתי מפי המוזיקאי הוותיק שלמה בר. וכן ממוארים של כותבים עכשוויים, ש־13 מתוכם נכתבו במיוחד עבור הגיליון.

קריאה מהנה,

אביבית משמרי

טלי לטוביזקי

בעצם החלולה

בחדר היתה אפלולית. הוא שכב לבדו. הוא שם את האצבע במים הקרים, וזו צבתה, עד שלא היה יכול אחר כך לזוז ממקומו גם לצרכיו. פטור היה, אפוא, מכל צרכי אחרים. פטור לגמרי. באה ההקלה. [...]

במרחק של עשרה רגעים הליכה פרש לילה קשה ובלתי־נעים את כנפיו גם על הטראנספורט השלישי של המהגרים, שישים ותשע נפשות, שבא בצהריים, שלא במועד הקבוע. הוא ידע זאת: הפועל־התלמיד סיפר לו בדרך. אבל לו לא נגע הדבר. הוא לא יצא ולא הלך. הוא לא יכול ללכת. היתה הרנחה.

י. ח. ברנר, "המוצא (רשימה מן העבר הכי קרוב)", 1919

יש סיפור, או טקסט, שמחכה להיכתב על הסרטן. אבל הוא מתחבא. כמו הסרטן עצמו. הוא סודי, גם ממני. והוא לא אומר לי מתי. אולי הוא עדיין לא במילים. בטח לא בתיאומים חיצוניים של דד־ליין: יהיה טקסט או לא? כנראה שלא. לא יהיה. קודם כל לא.

תמיד היה לי ברור שלהיות חולה זה קצת מביש. כלומר, מותר, מדי פעם, אבל רק קצת, בינתיים, תוך כדי. איזה קשר מביך ובלתי ניתן להכחשה נרקם תמיד בין המחלה שבפועל ובין התשוקה להיות חולה, לפרוש. בכיתה ב' כמה כעסתי, כמה הייתי נבוכה לראות את המורה

לטבע ואת כל הכיתה, הכיתה האלימה ששנאתי, בדרך-כלל, אפילו שגם אני הייתי בין הבוועטים, בין המבזים, המכים במקום לדבר, זאת הייתה הכיתה ההיא. בכל אופן באותו יום באמת הייתי חולה (כמו בהרבה ימים אחרים) ולכן נחתי בכיסא הנוח הרשמי של החולים והעייפיים, במרפסת עם העציצים, אותה מרפסת שאמא הייתה לפעמים קורסת בה לשנת אחר הצהריים. במרפסת הזאת היה מותר לנוח, עם שמיכה. שכבתי שם, חולה באמת. ואז הם באו, נעמדו בדיוק מתחת למרפסת הזאת, כדי לצפות בעץ הדקל הענקי שצמח דווקא בגינת הבניין שלנו. כמובן, כי נורא חשוב ללכת מבית הספר עד הבית שלי כדי לצפות דווקא באקומפּלר הזה, אחרת לא יבינו מה זה דקל. היה ברור שהם באו כדי לראות שלא סתם נעדרתי, שאני באמת חולה. ואכן באמת הייתי חולה. אז ממה התביישתי? למה זעמתי כל כך? למה ברחתי משם, מגיפה בכעס את החלונות? אולי כי לא נתנו לי להיעלם. לא באתי אז באו אלי, אותם ילדים אלימים ששנאתי, שנאתי והייתי בדיוק כמותם.

וגם עכשיו, למה אני חולה? ושוב ושוב חולה? למה אני מקפדת במו ידיי את האוויר בריאות? מה יקרה אם אצא אל העולם, אם אשתתף במשחק? עמוק יותר, אסור (כך אני חושדת בעצמי) להיות בריאה. לא באמת. לא עד הסוף. הבריאים, אלה שמשפטיהם סדורים ונשימותיהם תקינות וכל השרירים בגופם דרוכים כמו לאתלטיקה קלה, ושערים רק מחכה להתבדר ברוח. הגשם כלל לא מפחיד אותם, הוא הזדמנות לצחוק. הגשם מצחיק אותם. כל דדיליין, כל קול קורא מרחיב את הריאות שלהם, אלה, הבריאים. זו אפילו לא ההצלחה עצמה, זו הדריכות הזאת, הנחיריים הרוטטים, כמו ההתענגות של המכור לריצה. השריר ברגל כבר מתנפח, העורק הראשי מובלט, פועם, היד כואבת מרוב רצון להתממש.

גם אצלי, היד כואבת. משהו נדחס ונדחס בה, הולך פנימה במקום החוצה. מתגמגם. הפחד להיות בריאה? הפחד שאהיה רק עוד אחת מני רבים במרוץ הזה?

עם רגל פגועה אי אפשר לרוץ. "היתה הרווחה", אומר ברנר על המורה, בן-דמותו, בסיפור "המוצא". אדקור אפוא את רגלי.

בצד השני עומדים המתים ומחכים לי. יום אחד אני. זה מרוץ שאפשר לעשות אותו לאט. לאט-לאט.

הפעם היחידה שבאמת רציתי לכתוב על הסרטן, החוצה לעולם, הייתה בזמן השביתה של טכנאי הרנטגן בשיבא. להקרנות הם באו כרגיל, למרות השביתה, כלומר הם שברו אותה והרגיזו את הרנטגנאים האחרים. רציתי לכתוב עליהם כי הם היו נחמדים, ואני הייתי נחמדה, וכל הסיטואציה טבלה במתיקות: גם אני הבאתי שוקולד (החבילות כבר נערמו שם בחדר הבקרה הקטן), והתעניינתי במהלך השביתה, ואמרתי להם שאני איתם. אבל בתכל'ס, הייתי עוד אחת מהמטופלים שבגללם הם כן הגיעו, למרות השביתה, כי זה סרטן.

שוב הייתי צריכה להוריד את הבגדים בחדר הקר עם המכונה הענקית (עשיתי את זה מהר, בתנועה אדישה, גם כשהיו רק טכנאים גברים), והטכנאי הנחמד, המגמגם, השמנמן עם הכיפה וגומות החן והבדיחות הלא מצחיקות שם עלי באדיבותו נייר מגבת אפור, מהסוג הזול, כדי שלא אשכב שם לגמרי ערומה בחצי הגוף העליון. היו לי כבר סימונים מההקרנות הקודמות, ופעם אחת הם התבלבלו – כי היו נקודות קטנות וגדולות מסביב לחזה, חלק מהסיבוב הזה וחלק מהקודם. אחת מהטכנאיות, קרה ונחושה, נכנסה פתאום עם טוש עבה של לוח מחיק והקיפה בעיגול את הנקודות הרלוונטיות (בדיוק בפברואר לפני שנה זה היה, אני קולטת עכשיו). הטוש יורד בסוף, אחרי כמה ימים. הנקודות נשארות. כחולות-שחורות, אבל קטנות. הן חלק מהגוף עכשיו, כמו הצלקת לאורך שד ימין, השד היפה יותר, שבו כבר לא תהיה פטמה (כי המלאכותית היא מלאכותית מדי, אז עדיף כבר בלי). והוא כבר לא היפה יותר. עכשיו הוא הקטן והקשה יותר. זה שאפשר לגעת בו כמו שנוגעים ביד – כבר אין שם כמעט עצבים. רציתי לכתוב על שביתה הטכנאים כי אף אחד לא כתב עליה בשום מקום, אבל לו הייתי כותבת הייתי צריכה להסביר מאיפה אני יודעת, ולזה עוד לא הייתי מוכנה. שאלתי את הטכנאית שחיבבתי במיוחד, רוסייה כזאת עגלגלה, מצחיקה, לקחתי אותה טרמפ פעם לתחנת האוטובוס כשהמשמרת הסתיימה. משיבא היא הייתה עוד צריכה לנסוע לחולון

בלילה. היינו באותו ראש, ועכשיו אני לא זוכרת את שמה. אבל אני זוכרת שהיא סיפרה לי על השכר הנמוך, השעות הארוכות, והיא בכלל הייתה רופאה ברוסיה, אבל כאן זה לוקח יותר מדי שנים לקבל שוב את האישור להיות רופאה, אז היא למדה להיות טכנאית רנטגן, ועכשיו היא עובדת במשמרות ארוכות ומסוכנות בשכר מינימלי. אהבתי אותה כבר בסיבוב הראשון, ובסיבוב השני היא גם שמחה לראות אותי שוב (היא זכרה אותי) וגם כאילו כעסה עלי שחזרתי. "מה זה? אני לא מסכימה לראות אותך כאן עוד פעם," אבל היא צחקה. כשאמרתי שהפעם זה קשה יותר, דופק את מערכת העיכול ועושה בחילות נוראיות ועייפות, הייתה לה תשובה גם לזה: "יחסי מין. תעשי סקס." היא הביאה לשם טייפ קטן עם הדיסקים הכי שווים (וכבר שחוקים מאוד ובכל זאת), למשל אוסף של סטינג שאי אפשר למצוא בארץ, בזמן שכל שאר הטכנאים היו משמיעים ניו-איג' מעצבן, אם בכלל. רציתי להביא לשם דיסקים משלי ושכחתי. בקושי הצלחתי להחזיק מעמד בפעם הזאת, והיו רק עשר הקרנות. עם הפסקה בפורים. עכשיו, ממש עכשיו, תפוס לי צד ימין של הגוף, מתחת לזרוע. מאז שהוציאו משם את הבלוטות זה קורה לפעמים. לפעמים מתנפחת קצת הזרוע. הייתי צריכה לעשות פיזיותרפיה ולא בא לי. זה משעמם אותי. משעמם אותי מה שקורה לגוף שלי? כן. משעמם וקצת מביש. מביש אותי לדבר ככה על עצמי. להכביר מילים שחורות על משהו שממשיך להסתתר. לא מדבר, גם לא איתי. שנה עברה מאז הגילוי והביופסיה מהגב והטיפולים. ולפניה שנתיים אחרי הסיבוב הראשון, שגם הוא נמשך שנה. מישושים, צילומים, בדיקות וגילוליות, בדיקות דם, התייעצויות, ריצות, ביופסיות, כימותרפיה, סטראואידים, זריקות, כאבי עצמות מסתוריים באמצע הלילה, עשרה ימי אשפוז, כאבים מטריפים ביד, החלפת כימו, הפסקה, ניתוח, הקרנות. פה ושם ריצות למיון. התעלפות אחת, רק בהתחלה. לא יותר מדי מבוכות לגוף. פרט ליום אחד אולי, כתבתי ומחקתי, אין צורך לפרט. המבוכות הן נחלת השנים האחרונות, שבהן אני כמעט בריאה, ואז זה לפעמים הרבה יותר קשה, כי זה בא לפעמים באמצע הרחוב או בכל מקום אחר, בין אנשים, בבגדיי היפים. כמה דברים התרופפו שם למטה ואני לא

התעניינתי מספיק כדי לחזק. תמיד היו דברים מעניינים יותר. גם עכשיו. לא הייתי רוצה לדבר על זה בכלל. אבל משהו שם עצוב, אני מודה. איזה עצב זה, שעדיין שם? מה עצוב בגוף? אולי זה הזיכרון, שהוא נושא בלעדי. זיכרון כל מה שהשתדלתי מאוד לא לשאת איתי. שמחתי שאני מטופלת, שמחתי כשהרגשתי טוב, שמחתי שמותר לי לנוח ולא לעשות כלום. כמעט לא בכיתי. רק לפעמים, מתסכול, כשפָּאב ושום דבר לא עזר, והכדורים המשככים היו גורמים לי להקיא ולהרגיש עוד יותר רע. אבל כשמרגישים רע, פשוט מחכים. אז זה גם בגוף, וגם לא בגוף. באותו רגע הוא צועק, ואת פשוט מחכה שהוא יפסיק לצעוק. לא באמת מקשיבה, כי הכאב בלתי נסבל.

מתי אמצא זמן להקשיב? איך מקשיבים לגוף? הוא הרי לא מדבר במילים. יש בדבר הזה משהו שמתחבא מהשפה. המילים לא ילכדו אותו, ולכן בדרך כלל, גם בסיבוב השני, כשהייתי לכאורה מודעת יותר, פוחדת יותר, מרשה לעצמי יותר להרגיש, גם אז – גם עכשיו, אני בעצם עדיין בטיפולים – יש נתק תודעתי כשאני שם. דקירת המחט בזרוע כואבת, לפעמים מאוד, במיוחד כשלא יוצא דם ואז צריך לחפש מקום אחר, ולנסות שוב. אבל כשזה מצליח והחומר נכנס אני יכולה להתעסק במשהו אחר. האוויר לפעמים אטום ומלא ריחות לא נעימים של אוכל תעשייתי של בית חולים ותרופות וריחות של אנשים אחרים, ולפעמים קר מדי או חם מדי, ולפעמים יש ממש שקט. אבל זה שקט כמו של המתנה בתחנת אוטובוס בשבת. מתישהו הוא יגיע, האוטובוס, אבל זה ייקח עוד הרבה שעות, יום שלם, ובינתיים – אף מחשבה לא באה לראש, אף תוכנה. ולו אחת.

היית רוצה להיות אמיצה, היית רוצה להיות פחדנית, היית רוצה משהו. כל דבר. אבל אין. המוח נמחק. את שם, מחייכת, מדברת עם האחיות, עם כוח העזר, עם המזכירות, עם הרופאים. לא צריכה אפילו לזייף חיוך. הרי הכול באמת בסדר. את עומדת, מרגישה טוב בסך הכול, נראית בעצם טוב מאוד. חולה בריאה. ובו־זמנית הכול לא קיים, זה לא קורה בכלל.

רק החפירה הזאת בגבך, בעצם החלולה, הביופסיה מהחולייה הנגועה בהרדמה מקומית, ואת ערה לגמרי (שוב ושוב המחטים הכואבות האלה

של ההרדמה, שלוש פעמים, כי עדיין כואב כשהוא חופר שם) כמו מכונה שמטרטרת בכביש, חופרת בתוך האספלט, רק את זה את זוכרת. את הקור והפחד. ואת הפעם ההיא, כמה חודשים אחר כך, כשהעצם החלולה הזאת – הריק הזה, כלום בעצם – אבל הריק הזה בדיוק בחולייה T12 פתאום התחיל לכאוב כל כך עד שלא יכולת להמשיך לשכב. כי בת הזוג שלך נסעה בלעדיו לאיכילוב ללדת במעלית עופר מת ואת לא היית מסוגלת לקום מהמיטה, עייפות תהומית ריתקה אותך למזרון ונתת לה לנסוע לבד, בכאבי תופת. לא לפני ולא אחרי, רק אז הרגשתי פתאום את החור הזה באמצע הגב. צועק עלי, מאשים. אבל כמה ימים אחר כך כבר שוב התרוצצנו סביב ענייני הגוף שלי, הפעם הוצאת שחלות, בקטנה, לפרוסקופיה, ושוב היה אפשר להתבדח, ולהתעסק באלף דברים אחרים. שכחה היא עניין מבורך. ההיאחזות הזאת, באצבעות מלבינות ממאמץ, היא מיותרת, היא קללה. אסור לכתוב.

טלי לטוביציקי – ילידת 1976. פרסמה ספר שירה, "נסי מלים כלליות יותר" (קשב לשירה, 2010). דוקטורנטית במחלקה לספרות עברית באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, עורכת ומרצה.

בלה שייר

אם יגנבו אותך הצוענים

בקיץ, בימי ראשון, היינו נוסעים לנהר הפרוט שבקצה העיר. ידי אחוזה ביד אמי, אחותי הגדולה הולכת לצדו של אבי, היינו הולכים בשביל העפר שהיה גבוה מעט מהחוף זרוע האבנים הקטנות שלאורך הנהר, ומחפשים היכן להתמקם. לפעמים היה השביל צולל לתוך בקעות קטנות ועולה מהן בחזרה. האדמה בבקעות הייתה תחוחה, לא מהודקת, ותחושת הרפתקה הייתה אוחות בי.

מימין לשביל צמחו עצים. בין העצים – אנשים, שמיכות, אוהלים, מגבות, לוחות־שחמט, בקבוקי־שתייה, תרמוסים. אהבתי את ההליכה בשביל מעל הנהר, את שפע הדברים שרואים בדרך, ואת השמחה בסוף – הנה, כאן כבר פחות צפוף, אפשר להתמקם.

הייתי בת ארבע וחצי. אל הנהר הייתי נכנסת עם אמי, היא בבגד־הים שלה, אני בשלי – תחתונים בלבד. תחילה היינו נכנסות רק עד הקרסוליים. אמא הייתה אוספת מעט מים אל תוך כפות ידיה, ובטיפחות עדינות מרטיבה את גופי. "אאה!" הייתה אומרת לי בחיוך. ושוב, "אה!", כאילו מאותתת לי שזה הזמן ליהנות. "אה!" הייתי חוזרת אחריה, וצוחקת. "כמה טוב, נכון?"

היא הייתה אומרת, "בואי, בלוצ'קה, עכשיו אפשר להיכנס." לפעמים אבי או אחותי היו נכנסים יחד איתנו. היינו משתכשכים במים, ואחר-כך עולים אל חורשת העצים, מתיישבים על השמיכה ואוכלים ארוחת-בוקר שהבאנו איתנו.

כמעט כל העיר הייתה מגיעה בקיץ אל הפרוט. לא-פעם פגשנו מכרים. חברים של הוריי, שכנים, ילדים שלמדו עם אחותי. היא הייתה בת שתים-עשרה. כבר היה לה בגדיים, שלם, בצבע אדום.

הסתיו היה חמים, והגיחות אל הנהר נמשכו. יום שני אחד חזרה אחותי מבית-הספר, ובזמן שאכלה את ארוחת הצהריים אמרה לאמא:
 "אוריול ראה אותנו אתמול בפרוט."
 ישבתי איתן במטבח. ידעתי שאוריול הוא שם משפחה של אחד הבנים בכיתה שלה.

"טוב" אמרה אמא.

"והוא אמר לי: 'לאחותך יש חרא על הגב'."

"מה???" צרחתי.

אחותי חייכה בשביעות רצון.

"מה..." הבטתי בבלבול בה ובאמא.

"למה?" אמרה אמא לאחותי. "למה היית צריכה להגיד את זה?"

אחותי חייכה חיוך צוהל ועשתה פרצוף של "זה לא אני, זה הוא אמר". זינקתי ממקומי ורצתי אל הסלון. סובבתי את הכיסא שליד השולחן כך שיפנה אל המראה התלויה על הקיר, וטיפסתי עליו. במראה הופיעו פניי: זוג עיניים שחורות, מוטרדות, ושערי: שחור, לא כל-כך מסורק, כאילו מצוי גם הוא בבהלה. בפסיעות קטנטנות הסתובבתי לכיוון הקיר הנגדי והפניתי את ראשי לאחור. עתה ראיתי במראה את גבי העטוי חולצה ואת פניי, בפרופיל. מהצד אני יותר יפה, ציינתי לעצמי, אבל לא היה לי זמן להתעכב על המחשבה. משכתי מעליי את החולצה והבטתי שוב לאחור. מתחת לשכמה השמאלית שלי ראיתי כתם שחור, עגול, בגודל של מטבע. מטבע גדול, משהו כמו חמישה שקלים, אם לדבר במונחים של

כאן ועכשיו. הבטתי בו, המומה.

אמי ואחותי כבר היו בסלון. "אמא, מה זה?!" הייתי על סף בכי.
 "ידעתי שזה מה שיקרה," שלחה אמי מבט של תוכחה אל אחותי.
 "בלוצ'קה, זה פשוט כתם לידה. זה כלום. הנה גם לי יש."
 היה לה אכן כתם עגלגל על היד, בין המרפק לכתף, אבל הוא נראה
 נחמד. חום בהיר, וקטן בהרבה משלי.
 "שלי אחר," אמרתי. "שלי לא יפה בכלל. אפילו אורזול אמר, הרי
 שמעת?"

"בלוצ'קה. בלוצ'קה. זה כלום. תאמיני לי. הוא טיפש. לפעמים אנשים
 מדברים שטויות. לא צריך לשים לב."
 ירדתי מהכיסא.

"אפשר לגרד את זה חזק-חזק ולמחוק?" שאלתי.
 "אי-אפשר," אמרה אמא. "ולא צריך. ילדה כליכך יפה. אין לך במה
 להתבייש. זה כלום."

אבי חזר מהעבודה ושמע את הסיפור.
 "כתם לידה הוא סימן של יופי," הוא אמר לי.

ביום ראשון שוב הלכנו אל הפּרוט. מצאנו מקום וההורים פרשו את
 השמיכה. הסתכלתי סביב והתעקשתי להישאר בגופייה.
 "מה פתאום?" קראה אמא. "את צריכה קצת שמש. ואיך תכנסי למים
 בגופייה, בשביל מה?"

"רוצה עם הגופייה?," ניסיתי שוב, אבל אמא ניצחה.
 כשהגענו אל המים נעצרנו כרגיל במקום בו הגיעו המים עד קרסולינו.
 אמא אספה מעט מיינהר אל תוך הספל החי שיצרו ידיה ורוקנה אותו
 בעדינות על כתפיי. "אאה!" לחשה בחיוך, ונשקה לי. אחר-כך משהו
 הסיח את דעתה, אולי מראה הנהר, עם העצים על הגדה שמנגד. היא
 הסתכלה בהם, מהורהרת, והמשכנו לעמוד במקום. קרקעית הנהר נראתה
 מבעד למים הצלולים. היא הייתה זרועה אבנים קטנות, אפורות-חומות,
 אליפטיות, חלקות. אחדות מהן בלטו מתוך המים. גלים קלילים הגיעו אל

החוף ומיד נסוגו, משרטטים בצדי כל אבן קווים ארוכים. לפנינו, במים העמוקים יותר, השתכשו ושחו אנשים. לדינו במים הרדודים הם עמדו, וכך גם מאחורינו, כפי שראיתי כשהסתכלתי לאחור. הם רואים את הכתם שלי, חשבת. הרמתי את ראשי אל אמא, שעדיין הביטה אל הגדה השנייה, חולמת. מאחורינו עמד גבר כרסתן עם תלתלים שחורים-לבנים על החזה. היה לי הרושם שהוא מביט לעברנו. אולי הוא חושב את מה שחשב אוריול. לידו עמד נער. אולי גם הוא. וגם הנערה עם הקוקו הצהוב, למרות שהיא מסדרת לעצמה עכשיו את הבגדים, אבל מי יודע.

שילבתי את זרועותיי על חזי ומשכתי אותן בחוזקה לאחור הכי רחוק שיכולתי. את כפות ידיי מיקמתי על השכמות, בחיבוק עצמי צפוף. פניתי על צירי ימינה ושמאלה, מקדמת את כפות ידיי יותר ויותר לאחור, כמעט מוחצת לעצמי את בית-החזה. ובאותה הזדמנות בדקתי: האם הם עדיין מביטים בי? היה לי הרושם שהפסיקו.

סימן שהצלחתי להסתיר את הכתם.

"למה את עומדת ככה?" נשמע מעליי קול אמי.

"קר לי," שיקרתי.

"קר?" התפלאה. "בואי ניכנס למים, נשחק, נוז קצת, תתחממי."

והושיטה לי את ידה. אבל ידיי היו תפוסות.

"נו, בלוצ'קה."

שחררתי את ידי השמאלית ושילבתי אותה ביד אמי. בזרועי הימנית המשכתי לחבק את עצמי, כף ידי על השכמה השמאלית.

"מה?... התחילה לשאול אמי, ואז הבינה.

"זה בגלל הכתם?!"

היא משכה ממני את ידה. חיבקתי את עצמי שוב בשתי הידיים.

"זה לא בגלל הכתם," אמרתי. "קר לי."

כדי שתשתכנע פתחתי ברעד מעושה. היא לא השתכנעה.

"הסברתי לך," היא אמרה, "אין פה מה להסתיר."

יש, חשבת.

"את לא מאמינה לי?" אמרה בכאב פתאומי.

שתקתי.

"תשחררי את הידיים!"

עמדנו זו מול זו.

היא תפסה את ידיי וניתקה אותן מגבי בכוח. אחר־כך כאילו השליכה אותן מידיה, שיפלו ויהיו תלויות לצדי גופי. לא העזתי עוד להחזיר אותן אל השכמות. הייתי מבוהלת.

בדירה הצמודה לדירתנו גרה חברתי לָנָה. יום אחד הגיעה אלינו לבושה בגד חדש – סרבל פרחוני קצר שכתפיותיו מוצלבות על גבה. מזג־האוויר המשיך להיות חם למרות הסתיו, ועורה של לנה הבהיק, חשוף, שזוף וזהוב. אמי התלהבה מהסרבל. היא ביקשה מאמא של לנה לשאול את הסרבל כדי ליצור על־פיו גזרה, קנתה בד, ותפרה לי סרבל דומה. ישבנו אני ולנה, וחייכנו ליד מכונת התפירה. הסרבל שלה היה ירוק־בהיר עם פרחים אדומים וצהובים, שלי – כחול־כהה עם פרחים לבנים. שמחנו שיהיו לנו סרבלים דומים.

"בואי תמדדי," אמרה אמא.

מדדתי. אמא היתה תופרת מופלאה. שני תיקונים קטנים – והסרבל היה מוכן.

"נהדר," היא חייכה. "תתחדשי. לנה, תגידי שוב תודה לאמא."

טיפסתי על כיסא ובחנתי את עצמי במראה, מקדימה ומאחור. הסרבל היה יפהפה.

"את יכולה להישאר איתו, בלוצ'קה. איזה בגד יפה. מוֹלֶטֶס¹."

"נרד לחצר?" הציעה לנה.

"כן..." אמרתי. "אמא, תני לי בבקשה גופייה."

"גופייה?"

"כן."

¹ מלא טעם (יידיש) – עשוי בטוב־טעם

"אבל זה יקלקל את כל הסרבל! הנה תראי איך לנה לובשת אותו, לא צריך שום גופייה."

"גופייה לבנה, אמא, זה יתאים לפרחים הלבנים."

מהשמחה על פניה של אמא לא נותר זכר.

"שוב כתם הלידה הזה?" אמרה.

אמה של לנה נכנסה לרגע כדי לבקש מאמא בצל או ירק אחר.

ראתה את הסרבל שלי ואמרה: "איזה ידיים יש לך, ברזניה."

"נו, תגידי את," אמרה לה אמא, "יש לה פה כתם לידה, ובגללו היא

לא מוכנה ללכת בלי גופייה."

"את יודעת," אמרה לי אמא של לנה, "כתם לידה זה דווקא טוב. זה

סימן־היכר. הייתה פעם ילדה שגנבו אותה צוענים. ואחרי הרבה שנים,

כשכבר הייתה בחורה, היא הופיעה עם הצוענים באיזה יריד, וההורים

זיהו אותה לפי הכתם."

דמיינתי בבירור את היריד, את דוכניו ואת הוריה של הבחורה הקרבים

אליה. אחר־כך התמונה נעלמה, ואמרת:

"אני לא הולכת עם הסרבל הזה בלי גופייה."

אמא של לנה הלכה.

אמי נאנחה, הלכה לחדר השני והביאה לי משם גופייה לבנה. פניה

הפכו נפולות ועצובות. ניכר היה שקלקלתי לה את כל שמחת הסרבל

שתפרה לי.

קלקלתי אותה גם לעצמי. אבל לא הייתה לי ברירה. אסור היה שיראו

את הכתם.

יש דברים שמחלחלים לאט.

שמונה שנים מאוחר יותר, בתל־אביב, אלך עם אמי לקנות לי בגדיים.

בבית־רומנו נמצא אחד שצבעו טורקז, מעוטר בפס לבן וטבעות זהובות

משובצות בו. ועל־אף שהוא יכול, כמובן, חלק עליון, לא אבדוק אם הוא

מסתיר לי את הכתם. בבית אראה שהוא מוסתר חלקית בלבד. לא יהיה

אכפת לי כהוא זה. כתם לידה. אז מה.

האם הייתה מתעוררת אמי אילו ידעה זאת ביום ההוא, כשהמשיכה ללוות אותי, הלבושה סרבל וגופייה, במבט של צער ודאגה? איני יודעת. כי הרי לא רק על הכתם נלחמה בתחושה כזאת של דחיפות, נואשת, מנסה לחלץ מתוכי ולבער את זרעי העלבון, כל עוד תחושה ורכה האדמה.

בלה שייר – סופרת, מתגוררת בתל־אביב. מנתחת מערכות בעברה ובעלת תואר שני בספרות כללית מאוניברסיטת תל־אביב. היגרה לישראל מברית־המועצות בגל העלייה של שנות השבעים, בגיל 12. פרסמה סיפורים ב'קשת החדשה', 'עיתון 77', 'עמדה' ו'אלמנך'. ספרה "מט ילדים" ראה אור בשנת 2011 בהוצאת הספריה החדשה, זכה בפרס רמת־גן לספר ביכורים ובמילגת קרן "עם הספר" לתרגומו לאנגלית, והיה בין חמשת המועמדים הסופיים לפרס ספיר 2012. סיפורה "סקרלט רבת־התחבולות" פורסם באנתולוגיה "אחורה, קדימה, אחורה" ב־2014 בהוצאת בוקסילה. סיפורה "עצם התהליך" מעובד בימים אלה לקולנוע.

יגאל סרנה

מעבר לחצרות

החצר שלנו, חצרות השכנים, כל אותם שטחי עפר וחול מושתן חתולים היו ממלכת הילדות. הרווחים בין הבתים שחיינו בהם עם הורינו; שהסתתרנו או ששיחקנו בהם. העולם של אחורי דיונגוף 216 אליו הובאתי בחודש מאי תל-אביבי היה כה חם עד שאבי תלה סדינים לחים כדי שרוח הים הסמוך תצנן מעט את החדר. לפעמים מבצבצים מקרעי תודעתי אותם מפרשים נוטפים שהניעו את הבית קדימה, מבלי שיוזו כורת. מה היה שם, בחצרות שלנו? כמה עצי הדר כמושים, עץ שושנת הרוחות שפרץ עד גובה הקומה השלישית של בעל הבית שצ'רטינסקי. שיח שפריו הרתיע זבובים ליד ביתן פחי האשפה. ברושים חדים. גינת ירק של שכן עיקש. פה ושם חלונות צרים שהיה אפשר להציץ דרכם למרתפי הסקה נטושים, בהם החליד דוד ברזל שלא פעל מאז הוצב לחורף אירופאי שלא הגיע. גדרות קרועות. מעברים סודיים בין חצר לחצר, בתי שימוש של חנויות, פינות סתר שיצרו קירות מגן, מחסנים וקרפיפים בצל עצי תות עבותים. קולות שבקעו מדירות קרקע. צעקה. צחוק, גניחה, אנחה. לחש, דיבור. המתנה. וסביב החצרות, סמטאות מהר"ל ולוי יצחק וחורשת אורנים קטנה והלאה משם בית האופה, מסעדת תנובה, רחוב ארלוזורוב שבו עבר פעם

ברעם זחלים מצעד יום העצמאות. סימטאות וילנה ופראג מול מוסך דן המפויח על סככות האוטובוסים האסורות בכניסה. ביתן השומר העשוי קבינת אוטובוס לייילנד שהגן על הכניסה. ומערה משם, מצוקי גן העצמאות על מסתוריו, מחילות השיחים העבותים, הדשאים, בית הקברות המוסלמי וגולגולות המתים המחייכות. הירידה לים ושרידי מחנה יונה הבריטי. סככות מנופצות שעם רדת החשיכה התנהלה בהן פעילות גברים מיוזעת שיכולנו רק לנחשה. פעילות שהיתה קשורה איכשהו לזוג הגרמני. הם היו שני גברים שעורם מואדם משמש אסיאתית, שגרו יחד בסמטה ליד ביתי. על לחיו של אחד בהקה צלקת סייף. יחד רכבו על מכונת מוסטנג ורודה, מקופלת גג בד, ולצדם, יושב כצופה, כלב בולדוג לבן. לחישה ריחפה מעל רכבם הפתוח, מעל שערם הבהיר ומצערם היהיר שכמו הודבק בטעות על נוף הילדות שלי. כאילו נולדו מתוך אחת מאותן חוברות שבלענו בשקיקה אסורה. סיפורים על שבויי מלחמה אמריקאים שסיפקו את תאוותיהן האפלות של מפקדות מחנה נאציות, או ספרון שעבר מיד ליד עד שאבד: "עכשיו תראה, שולץ ידידי", אמרתי, 'כי ככלות הכול הצלחת להפכני לכלבה...' שולץ הביט בי בעיניים מזרות אימה, אבל בטרם הספיק לומר מילה, הסתערתי עליו, הצמדתי את שיני לגרונו ונשכתי את גרונו משל הייתי כלב המבקש לחסל אדם. חשתי את הדם הפורץ מעורק צווארו וממלא את פי, אך משום מה היה לדם זה טעם גן-עדן. שורות סיום שהותירו אותנו, נכדי הנרצחים, פעורי פה.

מדרום השתרע אותו גן-עדן ג'ונגלי של "משק הפועלות" הנטוש. חורבות וצרופים, סבך שיחים ושרידי מטע וערימות פסולת בניין. היכן שהעלינו באש את המן, את היטלר ואת נאצר בל"ג בעומר, או הטמנו קופסת פח חלודה ובה דסקיות מתכת. ציירנו מפת מטמון ושרפנו קצותיה למען תראה עתיקה, מוליכים שולל ילד פתי אחד שבימי שישי היה שר לפני הכיתה את "בתחנה בבאר-שבע עמד קטר, ומספרו..." בפעמים אחרות טמנו מארבים. פתחנו מלחמות אבנים. כל אותם טקסי ילדות.

ברגע מסוים, אולי סביב העלייה לתורה שלא האמנו בה או הכניסה בעול מצוות שלא קיימנו, התהפך כל אותו עולם ילדות לעולם המתבגרים.

איזה חומר החל לתסוס בנו כאלכוהול במיכל ענבי יין. הורמון שטף את הדמיון. וביום אחד נכבשה ארץ הילדות והיתה ליבשת הסודות. עליתי לתורה בבית הכנסת האשכנזי בסמטת זלטופולסקי. אצבע הכסף נעה על הגוויל הישן ואני הקראתי בהטעמה שלמדתי ממורה בר המצווה, סלסלתי "ברכו את אדוני המבורך" ואחר כך, במחסה קיר המגן מפני המלחמה, נצמדתי משתוקק לחברי ג. מאותו זמן היו זירות המשחק לאתרי ניסוי. גיששנו מה מותר. מיששנו מה אסור.

הארץ הלא נודעת השתרעה מהשקע בקיר ושירותי החנויות בגב המכולת של קלר ופרלמוטר ונעלי "שלגיה" ועוגות "גן-עדן" ועד הצל המועיל שהטיל קיר מגן. הגוף תבע את שלו. זיקפות בוקר. קרי לילה. אותה תחושה מסחררת במקלחת, כששיחת ההורים נישאת מן המטבח או הבריטון הסמכותי של קריין החדשות ונאום ראש הממשלה לחג. העולם היה נטול פרטיות, אך מלא מסתורים. הדירות היו צפופות. כל לילה פתחו הורי את הספה בסלון ונרדמו על גבי ריפוד גבשושי כטיח בניין. כל תנועה חרקה, כל גניחה הדהדה.

תחת השמיכה, באור מסונן של נורה חלשה, קראתי ב"פטריק קים": "הוא נישק אותה בתאוותנות כשידו האחת מועכת את שדה המוצק והשנייה מקרבת את עכוזה העגול אל גופו הגברי. והוא חש את רגליה הארוכות נפשקות מתחתיו. בתנועה חזקה פרץ לתוכה, בהרגישו את רגליה מתהדקות סביב גופו, ותנועותיו הקצובות סחפו אותה להתפרצות פתאומית של צעקות קטועות. או, פאט, או". כמה נדרך גופי הצר בחדר הילדים. כמה נכסף. וכשתרדמה מלאה חלומות נפלה עלי רצתי באותן חצרות עצמן מפני דבר מה מעורר אימה ולפעמים חילצתי ממרתף אפל את דפנה ריבון הענוגה שכה אהבתי מרחוק. הורי חלמו על משפחתם שנשארה שם. אימי נפנפה לאביה משה נשיבירסקי המת ואני נדרכת, מיטה ליד אחותי, מהרהר באהוב החצרות שלי, פטריק קים שלי, תשוקת מסתור קיר המגן. הזין הזקוף שהתחכך בזין שלי.

הוא בא מבית קפדן שבו נזהרנו, כאשר נשארנו לבד, שלא להשאיר ראיות. שביל רירי. כתם. רבב. ביום אחד הפכנו לנאהבים קטנים,

חוקרי עצמם. מדעני תשוקה. במחסה חדר המדרגות ליד דלת המכולת פרמנו מכנסינו, תחילה לצורכי השוואה ואז לגעת. האני התרחב לזולת כאילו אל עצמך נלחצת, בכל אותה תשוקה שלא היה לה רמז בבתינו. חיפשנו פינה חשוכה. חדרון ריק, דירה שהתרוקנה מהורים אף שזו צפנה סכנת גילוי. גם בזה עמדנו. אם מישו היה מכנה אותנו נאהבים, היינו נפרדים באימה. אבל היינו רק שנינו ואיש לא ידע. לא נתפסנו. בכל מקום שהיינו צמודים, כרינו אוון אחת לגוף ואחרת לכל רחש. כאשר קרבו צעדים, קפאנו ואחר שבנו לעיסוקנו. קירבה. רעד חדש. תסיסה משכרת. בספר הדרכה להורים שהחזיק אבי המורה מצאתי פרק על תשוקת נעורים חד מינית שמתחלפת בגיל שש-עשרה בתשוקה לנערות. כך היה. אבל ג. היה הגוף הנכסף שהטרים כל ערגה אחרת, שם, ברווחים של עפר חתולים וכלבים וחול חצר מושתן.

התכנית שתוביל אתכם לצמיחה כלכלית

האם אתם צריכים יועץ לכלכלת המשפחה?

כולנו רוצים להתנהל נכון. יועץ כלכלי מקצועי יראה לכם תמונה בהירה ומלאה של מצבכם הכלכלי ויכנה אתכם תכנית כלכלית בהתאמה אישית.

- ההוצאות שלכם גדולות מההכנסות?
- מוכנים לפנסיה?
- קיבלתם ירושה?
- מתכננים רילוקיישן?
- התחתנתם? מתלבטים האם לאחד חשבונות ונכסים?
- מתכננים רכישה גדולה או לקראת שינוי גדול בחיים?
- פתחתם עסק או מתכננים לפתוח עסק חדש?

במידה והגעתם לצומת דרכים כלשהו, חשוב להתבונן על התמונה המלאה, לתכנן קדימה ולבנות תכנית שתסייע לכם להגיע למטרה בהצלחה. התכנית הכלכלית שפותחה על ידי עדי ספן, הינה תכנית ייחודית למשפחות וליחידים, אשר מובילה לניהול כלכלי מוצלח באמצעות כלים פרקטיים ליישום וליווי אישי.

עדי ספן, יועצת מוסמכת ומנטורית לכלכלת המשפחה, מומחית לכלכלת רילוקיישן. היא מביאה איתה ניסיון עשיר בניהול פרויקטים גלובליים בחברות גדולות ומומחיות בניהול משברים. בנוסף, היא מגשרת מוסמכת ויועצת משכנתאות מוסמכת, עם ידע וניסיון רב בניהול עסקים.

עדי ספן

ייעוץ וליווי משפחות לצמיחה כלכלית
■ ניהול משברים ■ תכנון כלכלי לרילוקיישן ■ תכנון יעדים משפחתיים

חברה באיגוד
היועצים והמאמנים
לכלכלת המשפחה בישראל

לפגישת ייעוץ התקשרו
058-5511515

שולמית אפפל

אותו סיפור כל שבוע

כבר עשיתי הכול חוץ מלשכוח ולכתוב על ארבעתנו. איך הגענו לאותו מקום באותו יום לספסל האחד מבין הרבים שהיו בחצר והתיישבנו זה לצד זה לא מתאימים לא מתואמים כמו מפגש למטרות מוות. בני אדם כבר כתבו על מפגשים אקראיים כאלה איך אנשים זרים וטובים הופכים יחד לכנופיה של זרים ורעים ואז הם עולים על גשר והוא מתמוטט והספינה שוקעת והאנשים טובעים. או אז תושבי העיירה האבלה מתכנסים על שפת הנהר מדליקים נרות ומשליכים פרחים למים. ואחרי זמן המתים נשכחים ומה שנשאר מהמוות הגדול בעיירה הקטנה הוא יום אבל שנתי המכונה פיקניק.

אני מקס. אני יהיר וזוכה לעונשים הראויים לאנשים כמוני. בגיל שישים לקחתי לי אישה בת פחות משלושים ועכשיו אני יושב על ספסל עם שלושה אומללים ומתבונן בבני בן השש בועט בכדור כמו ילדה. כל הבנים כאן הם סוג של בנות. אין רוח לחימה. והמדריך של הקבוצה גרוע גם הוא ורק משלים עם החוג הכנסה נוספת. כולם בעיר היהירה הזאת חיים מהיד אל הפה. אני לא. האישה הצעירה שלי מנהלת מפעל חשוב ויש לה פה

גדול וכולם פוחדים ממנה, גם אני, אבל אני לעומתם אוהב את זה. אני ער כבר שלושים שנה. בלילה אני אוסף את החברים שלי מהחושך ולא עוזב אותם לבד. לאן שאני הולך הם באים איתי. כשאני אמות הם ימותו אתי ואז אוכל להירדם.

אני אביתר. יש לי ילד שאני מכנה אותו גוגו. יש לו פנים קטנים ורגליים רזות. הוא תמיד רוצה עוד אוכל ואני נותן לו את המנה שלי וגונב קצת בפינות. אני שוכר חדר בדירה ויש בו מזון אחד לשנינו. גוגו אוהב להתלונן. הוא ילד קטן ואכזר ובסוף ייצא ממנו כירורג. יש כבר אחד במשפחה שלנו. אמרתי לו את זה והוא בעט לי ברגל. אין לו חברים. הוא כל הזמן מנדנד לילדים שהוא מבקש לבוא אליהם הביתה והם מנפנפים אותו כי הוא מעצבן את ההורים שלהם. אף פעם לא הייתי נשוי לאמא שלו. עשינו את גוגו ולא הפסקתי להתעסק עם אחרות. אני מכור למין. גם עכשיו יש מישהי שהכנסתי אותה להיריון אבל אני מכחיש. לאמא של גוגו אני לא משלם בשביל גוגו ובעלה מפרנס את הבן שלי. אני יודע שאני חרא ואני לא יודע איך להשתנות.

אני נחום. הנכד שלי הוא השחקן הכי טוב בקבוצה. אני אוהב אותו ולא סובל את האבא שלו. הוא מעדה אחרת. אני נשוי פעם שנייה. שמה מרצ'לה. לא מה שכולם חושבים. היא דווקא רומניה. מהנדסת, מביאה משכורת טובה הביתה וגם לי לא חסר. אני פנסיונר של התעשייה הביטחונית ועכשיו יועץ חוץ. אחרי שהתגרשתי היו לי הרבה נשים. אם את אישה יפה ואוהבת ויש לך ריח טוב אני הגבר בשבילך, פרסמתי בפייסבוק והן מילאו לי את הקיר. את מרצ'לה הכרתי בכלל בטיסה. תגידי, החברה שבאה אתך לפני שבוע, יש לה מישהו?

אני שין. הנכדה שלי היא הילדה היחידה בקבוצה של הבנים. היא מאבדת כדורים ונורא נהנית מהחברותא. בעיני זה מושלם. היא חוזרת מאושרת לעומת החמורים הקטנים שחוזרים ממורמרים. אין לי טלפון חכם

אז אני כל הזמן בשיחה עם אחד מהשלישייה שתקועה אתי. הספסל שלנו הוא בעצם מושב כפול עם שולחן באמצע כמו בשמורות הטבע. לי יש תמיד אוכל בתיק ואני מחלקת אותו בין ארבעת הילדים ואביתר אבא של גוגו הוא העורב הכי רעב בחצר של המתנ"ס וזה מעצבן אותי. תמכור את התחת שלך ותן לילד שלך מיטה ואוכל אני אומרת לו. הוא צוחק. שום דבר לא סודק את הצחוק שלו. הוא חמאתי וסופג את העלבונות בנחת וזה שובר אותי. הוא מחליש אותי הטמבל הזה. הוא בן ארבעים וחמש השיניים שלו במצב נורא אין לו ביטוח לאומי ואם הוא בן אדם והוא נושם אז איפה לעזאזל הוא מסתיר את החרדות שלו. נחום מנסה לעזור לו וקובע לו ראיון עבודה. הוא לא מתעורר בבוקר ולא מגיע. בסוף גם גונבים לו את הקטנוע המעוקל שלו ואנחנו נושמים לרווחה כי ככה לפחות הוא לא ימשיך לתקוע את הראש של גוגו לתוך קסדה של מבוגר. אחר כך מתחיל סיפור עם אמא של גוגו ובעלה. הוא פוחד שהם יסעו לאירופה וייקחו את גוגו איתם ולא יחזרו. אני ונחום מתפללים בשביל גוגו שזה מה שיקרה. זה לא קורה. אחר כך אביתר אומר לנו שהוא טעה, הייתה אזעקת שווא והם רק עוברים לדירת צינוק אחרת. עיר דפוקה. כולם כאן גרים בשכירות ונופל להם הלב בסוף החווה אבל הם עדיין נוהרים אליה בהמוניהם לחיות ולהתחפר בה.

נחום הוא מי שאותו אני אוהבת להקניט. הוא גבר נמוך ומוצק בן גילי ורכלן אטומי. הוא שוכב עכשיו רק עם מרצ'לה ולא מפסיק לטחון לי את המוח עם העבר שלו. נשים ומגרשים וחוף לארץ טיסות במחלקה ראשונה ורק מהבן בקנדה הוא מרוצה וכל הילדים האחרים שלו חמישה במספר סתם חארות נצלנים לכולם הוא רכש דירה והם לא מזמינים אותו ואת מרצ'לה כי אמא שלהם עוד לא מתה ואין לה בושח לבוא בדרישה לחרם נגדו ואני אומרת לו נחום אתה מכביד על העפעפיים שלי החארות האלה עוד יחליפו לך חיתול אז תתנהג יפה וההוא מקנדה לא יעלה על מטוס בשבילך ודי כבר אני נגעלת כשאתה שם לי מול האף את מפרט הריחות של הנשים שזיינת או לא, הצילי נחום! אבל אני גם מחבבת אותו. הוא ואני ההורים של הספסל. הוא דואג לאביתר ומרכל עליו מוות ומקנא במקס

שנראה צעיר לגילו ויש לו במיטה אישה צעירה ובחיבה הוא מכנה אותו הפסיכי. גם על הילד הקטן של מקס הוא מלגלג. הילד הזה נשי, אני אומר לך, הוא אומר לי. אז מה תעשה נחום הרחום, תהרוג אותו או תחכה קצת?

מקס העדין השברירי הוא אמא אווזה. הילד לא יוצא לו מהעיניים והחברים שלו מהמלחמה לא יוצאים לו מהראש. יחסית לכמות האש שבוערת בעצמותיו הדקות העיניים של מקס כבויות. הוא הולך ברחובות כל הלילה. לפעמים עוצרים אותו. הוא מציג תעודת זהות וגם תעודת נכה מחכה בסבלנות וממשיך ללכת. הוא מספר את אותו סיפור כל שבוע. לי ולנחום ולאביתר. הוא צעיר ממני בשנה אבל הפכתי גם לסבתא שלו. היה קרב קשה. הוא הסתתר עם החבר שלו במערה. החבר היה פצוע קשה. הוא שמע קולות. החבר זעק. הוא פחד שהם יתגלו וירה. מאז החבר הדומם גוסס ונורה ומת באזניו. לקח לי שנים להוציא את זה מהפה אצל הפסיכולוג ולך אני מספר את זה אחרי חודש בחוג כדורגל של הילד שלי. מקסי, זה הגורל שלי להקשיב לזוועות של אחרים, אבל אולי אתה מתחיל להבין אם אתה כבר מסוגל לשתף. תגידי את נורמלית הוא שואל אותי. לא, אני עונה לו. גם אני חושב. אני לא מבריא אני מת שעושה קילומטר בלילות וקורע נעליים ועכשיו אני גם מצטער שסיפרתי לך. תשכחי מזה.

שולמית אפפל – ילידת 1948, משוררת. כלת פרס קוגל לספרות (1982) ופרס היצירה ע"ש ראש הממשלה לוי אשכול בשנים 1987 ו-2013. כתבה וביצעה את המונודרמה "מקל של קינמון" בתיאטרונטו 1991. סיפורה "פרטים אישיים" זכה במקום השלישי בתחרות הסיפור הקצר של עיתון 'הארץ' לשנת 2012. זכתה בפרס רמת-גן לספרות לשנת 2014 על ספרה השישי "פחות מאמת אין טעם לכתוב".

יונתן הירשפלד

לא להיות בעולם

לזכרו של בעז נוימן

כשאינטלקטואל צעיר מת ומתים אתו כל הספרים העתידיים שלו, האובדן הוא כה בלתי נסבל, שהוא מופיע בפנינו כציווי מוסרי. הקהילה האקדמית וקהילת הקוראים והקהילה האינטלקטואלית בכללה אינה יכולה להרשות לעצמה להיות קבוצה של בודדים, איים מסוגרים המתחרים בינם לבין עצמם על מעט משאבים. היא חייבת לעשות עבודת אבל קולקטיבית. היא חייבת לסמן את האובדן הזה.

אני ניגש לכתוב את החיבור הזה בענווה גדולה מאוד (שהרי אני כותב על אינטלקטואל גדול ממני במידה רבה) ומתוך תחושה של יראת קודש והיענות לציווי המוסרי הזה.

*

אני אוהב שאנשים אומרים "פתאום חשבת". יש בזה משום וידוי כמובן, גם על כך שעד כה פעלו בלי לחשוב וגם על כך שהמחשבה אינה בדיוק שלהם: היא הפתיעה אותם. כזו הייתה היכרותי עם בעז נוימן, אנקדוטלית.

ב־2005 התקלקל לי איזה רכיב חשמלי באוטו. החשמלאי בקרית־שאול בירושלים הודיע לי שהתיקון ייקח יותר זמן משנדמה היה מלכתחילה, והציע לי לטייל בינתיים.

"יש חנות עודפים של ספרים מעבר לכביש," הוא אמר, "שב קרא ספר." בחנות, על המדף, מצאתי את "ראיית העולם הנאצית" של נוימן. הספר עשה עליי רושם גדול והשפיע על ציוריי וכתיבתי. לקחתי ממנו את התובנה העמוקה והמסחררת כי הנאציזם לא היה רק תוכן, כי אם גם, ושמא בעיקר, צורה. והתחלתי לצייר ציורים שניסו להבין את ההיגיון הצורני, האסתטי של הפאשיזם.

אינני זוכר מתי זה היה ששמעתי את סדרת ההרצאות "נאציזם" שנתן ברדיו, אבל הקלטתי את כולן בקלטות והייתי חוזר ושומע אותן. הייתה לדברים משמעות עמוקה על אופני החשיבה שלי, שהיו אז בשלבים מוקדמים של עיצובם (תמיד הייתי מהמאחרים לפרוח).

החלטתי, כעבור זמן, שאני חייב להכיר את הבנאדם. לאחר התכתבות קצרה במייל קבעתי אתו לארוחת צהריים בחדר האוכל של שפיים. ציפיתי לפרופסור זקן, נביא, משהו בין בובר לישעיהו ליבוביץ'. שערו את הפתעתי כשאת פני קיבל אדם צעיר, נאה ותמיר, שהיה אז בוודאי בגילי כיום, וניהל אתי שיחה קלילה, פרוזאית. הסתייג מהלהט ומהנחרצות שלי והבהיר לי שקל למדי לקחת טיעון ולעשות ממנו קריקטורה. שוב ושוב במהלך השיחה הצביע לפני על דקויות ורב־רבדיות בכל קו מחשבה. פתאום חשבתי לעצמי שהוא מגן על כתיבתו בדיוק כמו שאני – ואמנים בכלל – מגנים על יצירות אמנות מפני פרשנות רדוקטיבית ובריונית. היה זה שיעור מאלף שאני עדיין, כפי שמכריי יודעים, נאבק אתו.

*

אני אוהב את הביטוי "לך תדע". זה ביטוי שמשמר משהו מתלמידי סוקרטס החושבים במהלך הליכה, ומשהו מציוויו של אלוהים לאברהם: "לך-לך!". לך, ומההליכה תדע. לך, ותגיע אליך. נוימן טייל אתי לכיוון

האוטו ובהליכה הזאת ראיתי את נדיבותו של האינטלקטואל: המשאב הזה שיש לו, מחשבות ורעיונות, אינו מן הסוג שאוזל: ההפך, הוא מהסוג שככל שאתה נותן יש לך יותר.

היה קיץ. השמש הייתה טובה. דיברנו על שפה. ניסיתי למכור לנוימן את הרעיון שהעברית היא תמונת ראי של הגרמנית: יפהייה נרדמת שהוקצה בבהלה. בעוד בגרמנית אין ממש מטאפורות (אוסטריה, אוסטרייך – הממלכה במזרח; חתימה, אונטר-שטרייב – לכתוב למטה וכיוצא באלה), העברית היא כולה מטאפורות ומשלים – אדם כי מאדמה נוצר; מצרים כי ממצר צרים יצאנו; חתימה כי היא סוגרת, חותמת את העניין וכולי. בעוד הגרמנית מעשית וביצועית ויש בה משום חיי המעשה, העברית היא שפת החלום. האם הציונות תשנה את אופיה החלומי של העברית ותהפוך אותה לקונקרטי? *

אני אוהב שאנשים אומרים "שכח מזה". "שכח מזה, אין סיכוי שהוא יבוא". כל עוד אתה זוכר את זה, הזיכרון שלך כמו אבן על פי הבאר: אולי אם תשכח הוא יבוא. אולי, השיכחה היא-היא בואו.

שנים אחדות לאחר מכן נתקלתי בנוימן כשהייתי סטודנט במכון כהן. חשבתי שהוא ישכח אותי אך הוא זכר. החלפנו כמה מילים ולא הצלחתי להירשם לשיעור שלו בגלל אילוצי מערכת. אבל אדיבותו ונדיבותו הובנה אצלי מחדש, הפעם כאהבה לידע.

המילים הפותחות את ספרו "להיות-בעולם", הסיפור שהוא מספר שם על הנסיגות שלו לקרוא את היידיגר, זהו מניפסט אהבת הידע השלם: הוא מצא ידע. מצא שהוא לא יודע לאכול, ללעוס, לעכל את הידע הזה, אבל התאוה לידע השחיה את כליו, והוא תקף אותו שוב ושוב עד שיכול לו: כלומר הוא לא ידע מה יש בידע הזה, אבל הוא ידע שמה שיש בו נחוץ לו. קורא לו. ואולי זה השיעור השלישי שלמדתי מבעז נוימן: חיי הרוח הם היענות לקריאה.

*

אני אוהב שאנשים אומרים "מי ישמע". "אז הוא הגיע באיחור – מי ישמע", והרי הוא תמיד מגיע באיחור. אנחנו נולדים באיחור. מה שהיה בזמן, אם היה באפשר להגיע בזמן, היה האל שאינו באפשר, ובין כה וכה אנחנו באנו מאוחר מדי אליו; ובפשטות ניתן לומר שהתשובה ל"מי ישמע?" היא: אף אחד. מי שהיה בזמן – כבר עבר.

זו הנקודה שנוימן חוזר אליה שוב ושוב ב"להיות-בעולם". זהו ניסיון לכתוב את ההיסטוריה ללא יחסי סובייקט-אובייקט. ללא ציר זמן. מבלי לאנוס מהויות על העולם ושחקניו. להשאיר את האדם במילותיו של היידגר "מרחב של אפשרויות הפותחות וסוגרות את הכאן ואת השם". ברגע של גאונות טהורה, מושלמת, כותב נוימן: "במושג Dasein ("היות בעולם". י.ה) אני מזהה במידה מסוימת גרסה חילונית של ה'אֵלֶּה אֲשֶׁר אֶהְיֶה' התנ"כי". זוהי היסטוריה של האדם כפוטנציאליות טרם עצמה. מי ישמע? "אהיה אשר אהיה" ישמע.

*

אנשים אומרים "אין לי כוח!". בכל כוחם הם אומרים זאת. "אין לי כוח" הוא לשון השבועה של התבוסה הפוסטמודרנית להיגיון של הסחורה והפרסומת. משמעותו היא: אין לי כוח להתנגד, אני יושב לראות טלוויזיה. אין לי כוח לאהוב. לחשוב. אני רוצה רק לקבל פאסיבית את הבידור ואת השלטון.

כוחו של בעז נוימן בשני הספרים הגדולים האלו, "ראיית העולם הנאצית" ו"להיות-בעולם", הוא ביחסים המיוחדים של החומר עם ההגות. אומר זאת כך: בעוד שמישהו כמו סלבי ז'יז'ק משתמש בפילוסופיה (רעיונות) כדי להגיע אל הסבג'קט-מטר (התוכן, כמו התרבות הפופולרית או התת-מודע הקולקטיבי) הרי שבעז נוימן השתמש בסבג'קט-מטר (במקרה שלו, היסטוריה) כדי להגיע אל הרעיונות הפילוסופיים (של פוקו

או היידיגר). היפוך היחסים הזה, משמעו שהספרים אינם משתמשים בידע באופן תכליתי אלא הופכים את הידע למושאם. בדיוק כמו באהבה – אינך רואה באהוב כלי ולא אמצעי, כי אם תכלית כשלעצמה. לטעמי, מחשבתו של נוימן ניתנת להבנה גם כמפעל של התנגדות. בדיוק משום שהיה לו הכוח הזה לבצע את ההיפוך.

*

אני אוהב שאנשים אומרים "שמע רגע". כי אם הם לא אומרים, אז בשקט אפשר לשמוע את הרגע, קוביית זמן מלבנית, משפשפת את שולי ההווה הצרים בתנועתה, וצרימתה היא שירת אימת המוות; ורק כשאומרים "שמע רגע" היא נבלעת ברעש המילה ההורגת את הדבר ומאפשרת את החיים. כתיבתו של בעז נוימן היא כתיבה נעימה. ממש כמו טון דיבורו בהרצאות בגל"צ ואופן הילוכו, כך כתיבתו. מתונה, איטית, בונה טיעון שורה עוקבת שורה פסקה אחר פסקה, נדבך על נדבך. כאילו ניגש אליך ואמר לך "שמע רגע". אפילו בכתיבה על דבר מה סתום וקשה כמו הגותו של היידיגר, נוימן כותב בצורה בהירה ונעימה. אחת לכמה פסקאות או לכל היותר עמודים הוא חוזר על המילים: "כבר בעולמו, לפני עצמו, ובקרב הדברים", הקואורדינטות של ה"היות בעולם" ההידיגרואני. החזרתיות נותנת לטקסט מוזיקליות. אבל משרתת גם בהירות. בכל פעם שמופיעות הקואורדינטות הקורא יודע איפה הוא נמצא.

*

אני אוהב את הביטוי "אני מת" במובן "אני אוהב". אני מת עֲלֶיךָ, אני מתה עֲלֶיךָ. אפשר לומר שזה חלק מנטיית ההיפוך הרגילה של העברית (כך רגע הולדת האור נקרא שחר, המולידה נקראת עקרת הבית, ועל המיצוי הכי טוב של הזמן אנחנו אומרים שהיה "חבל על הזמן" וכך הלאה). אבל אני איני נוטה לכך. אני חושב שאהבה ומוות הם צמד בל ייפרד. אני חושב

שאהבה דוחפת אותנו אל זרועות המוות והמוות אל זרועות האהבה. אני חושב שהאהבה מרה כמוות. שהמוות מתוק כאהבה. אני חושב שבאהבה אנחנו אחד חלקי שישים מן המוות, מתים בתוך הזולת כדי לאפשר לו לחיות בתוכנו.

ואני חושד בנו, שבטירופנו הנרקסיסטי הנוראי אנחנו נוטים יותר מכל לאהוב את המתים. פולחן עתיק זה שקדם לכל התרבויות חי בנו גם כיום. הכתיבה של בעז נוימן על השואה הצליחה להיות מצבת זיכרון למתים מבלי להפוך אותם מושא לפולחן. למעשה, הוא עסק הרבה יותר בנאצים מאשר ביהודים. ובבני אדם שהתגלגלו להיות נאצים יותר מאשר בנאצים מוגמרים.

באותו ביקור חטוף בשפיים נוימן נתן לי במתנה את ספרו האוטוביוגרפי "חייל טוב". הספר מסתיים במות אביו המחובר למסכת חמצן. בדומה לדברים שפתחתי בהם, ניתן לחוש כי בעז נוימן הבין את מות אביו כציווי מוסרי לסימון האובדן.

*

אני אוהב את הביטוי "אני מת" מלשון "אני אוהב" גם כי הוא מדבק את המתים. מהביטוי הזה קמים המתים ואומרים: אנחנו מתים עליכם החיים! צ'סטרטון כתב כי "המסורת אינה אלא הרחבה של זכות ההצבעה: היא מעניקה קול לנידח שבכל המעמדות – לאבות אבותינו".

"המסורת", ממשיך צ'סטרטון, "היא הדמוקרטיה של המתים. היא מסרבת להיכנע לאותה אוליגרכיה צרה ויהירה שהקימו לעצמם אלו שנתמזל מזלם להלך תחת השמש".

נדמה לי שאפשר לומר דברים אלו ממש על ההיסטוריה שכתב בעז נוימן.

בעז נוימן היה היסטוריון של רעיונות שהתמחה בשואה ובנאציזם. הוא נפטר במאי 2015, באמצע שנות הארבעים לחייו. בין ספריו: "להיות בעולם: עולמות גרמניים במפנה המאה העשרים", "נאציזם", "ראיית העולם הנאצית: מרחב, גוף, שפה" ועוד.

יונתן הירשפלד – צייר, יליד 1979, כותב על ענייני אמנות ופילוסופיה לעיתונים ('הארץ') וכתבי עת מקוונים ('ערב רב', 'אלכסון').

גלית דהן קרליבך

הפריצה לכלא עכו

קודם כל אספנו ידיעות: הזקיף יורד מהמגדלור בכל שעה עגולה וצועד מסביב למגרש. הזרקור מדדה אחריו ומאיר בכל רבע שעה. ב־ורבע הוא מגיע לפינה המזרחית, ב־וחצי לדרומית, ב־שלושת רבעי לפינה המערבית ומשלים את אלומתו בצפונית.

גדר התיל רכה, מהסוג שאפשר לחתוך במזמרה. הקירות החיצוניים חלקים אך יש כמה גבשושיות שאפשר להיתפס בהן. שומר הכלא מחבב יין פורט וצרור מפתחות גדול כרוך סביב למותניו. בפנים – שלושה זקיפי מסדרונות בתורנות. התא קרוב מאוד לשירותים, שבהם משתמשים רק הסוהרים. בתא עצמו נמצא ברמיל¹ וצריך להיזהר שלא ליפול לתוכו. המיטה צרה מאוד ומתחתיה, בצד ימין, הקרוב לדלת, יש מרצפת רופפת שמצפינה גרון קל ידית. שימושי מאוד במקרה הצורך.

ניר ואני, שרועים על השטיח הממורטט של בית לברון, חפרנו באנציקלופדית "אביב". שוב ושוב עברנו על דרכי גישה ונסיגה.

¹ ברמיל ברמיל – חבית בערבית

נקודות תורפה במבנה. היה ברור שיש צורך באיסוף ידיעות מודיעיני וביקור אחד לפני המשימה.

"לא צריך", אמר ניר והיטיב את ראשו על אגרופים מולבנים. סנטרו היה מעוקם מעט ושיווה לפניו הבעה שלא יכולתי להחליט מה טיבה. "מה לא צריך?" התבוננתי במחברת ובשיעורי הבית שהמורה הרעיף עלינו.

"לא צריך ביקור. אני מכיר את הכלא של אבא שלי בעל פה. תבדקי כמה יש לך בקופה."

זו הייתה הפעם הראשונה שבה הזכיר את אביו.

הייתי צריכה לנחש. בטיול השנתי, מול הסרטון שהציג את הפריצה לכלא עכו, ניר שונה נגלה לפניי. כולו היה מרותק אל הסרט. רק אחר כך עלה בדעתי שנר מתכנן הברחה נועזת של אביו משם.

לפני הטיול השנתי ישבתי ומוללתי את הפתק של סבתא. היא השביעה אותי לשים אותו בכותל, כי לא האמינה שבטיול השנתי לא לוקחים אותנו לירושלים. "אם תמצאי שם איזה קיר גדול, שימי", ציוותה, אף שאמרתי לה שבכלל נוסעים לעכו.

באוטובוס שאלתי את ניר אם אני יכולה לשבת לידו. ניר לא ענה, רק הרים את הילקוט והסב את פניו לחלון.

לא ידענו מה זה יין פורט. אמנם זכרתי שב"תקוות גדולות" פיפ מביא לאסיר יין ופשטידה, אבל לא הצלחתי לזכור באיזה יין מדובר, אז הלכנו לגרוזיני. אצל הפרסי היה מסוכן מדי ותוך דקה ורבע כל העולם היה עלול לשמוע על התוכנית שלנו.

"זה שבביל האמא היפה שלך?" שאל הגרוזיני והכסיף חיוך לעברו של ניר.

ניר שתק. "אישה יפה כמוה לא צריכה פורט. קשה לה להירדם, אה?" "אני צריך פורט."

"אני יביא לך משהו אחר, משהו משהו". אמר הגרוזיני ונעלם בוילון השחור שהצפין ממלכה שלמה ואפלה וחזר כשבידו בקבוק מטונף, "זה טוב לאנשים שרוצים להירדם", אמר.

"כמה?" שאל ניר.

"שום כמה, זה אבא שלי עשה, אבל תגיד לאמא שלך שאני שלחתי, הא? תגיד לה שיקוב שלח!"

ניר ניסה להצפין את ההקלה שעלתה בפניו. פחות הוצאות למבצע שלנו.

היינו צריכים גם להשיג מוטות ברזל. אלות מגומי למקרה שיתפתח קרב, ותמיד הרי מתפתחים קרבות. זה טיבם. שהם מתפתחים. גם נזקקנו לכמה ג'יפים, או לפחות ג'יפ אחד. לאצ"ל לא היו ג'יפים אבל הם יכלו להשיג מהצבא הבריטי. "חיסרון גדול שאין פה בריטים," אמר ניר והניח יד על המפה המנדטורית. אצבעו כמעט נגעה בשלי. אפשר היה להרגיש ברווח. ניסיתי לצמצמו בעין.

ניר היה מאלו שבילדותם אפשר לנחש כיצד ייראו בבגרותם ואיך יהלכו בעולם. קפוץ פה, סנטר מהורק, הליכה מכווצת, רגל ראשונה נשלחת בגישוש והשנייה ממשיכה בבעיטה. אור וצל התחרו על פניו. ממקום מושבי ליד הגלובוס המפונצ'ר של בית לברון יכולתי לשלוח אותו לכל רחבי העולם ולדמיין: הנה ניר באפריקה. סוחב ערימות של קש ורץ לבית הספר המקומי שמרוחק עשרים קילומטר מהבונגלו שלו. ניר באנגליה. פותר פשעים ברחובות לונדון. ניר באיטליה. משנן מילים לטיניות. את פניו אפשר היה לשתול בכל מקום. רק יד שמאל שלו הייתה מעוקמת ואיכשהו ידעתי שזה קשור לאבא שהוא לא מדבר עליו. יופיו לא היה מוחלט כמו של רועי, שהיה בעל יופי מפורכס של בובה.

ביגוד: היה לנו צורך במדים כחולים בעלי פס אחד זוהר לכל האורך. כובעים להסוואה. כמה פאות. היינו עדיין אמורים לערוך ביקור מודיעיני במקום. אבל ניר התנגד. את המקום הוא מכיר בעל פה. אבל הסכים להתאמן על פליימוביל.

אם היה סיכוי שלמישהו יהיה פליימוביל, זה היה אצל פיני בוזגלו, הבן של ראש העיר. פיני משך בכתפיו, השאיר אותנו לשחק עם המשחק של אחיו ויצא לעשן בסתר. "הוא יהיה סוחר סמים, כמו אבא שלו, מה את

חושבת?" אמא אמרה. אבא מחה ואמר שאני לא צריכה לשמוע. "למה לא לשמוע, משה?" אמרה אמא שלי, "למה להסתיר?" ונעצה בו את המבט שסבתא שלי הייתה אומרת שהוא מפיל אנשים ברחוב.

הפליימוביל היה קטן מדי לאצבעותינו. הן נפגשו שוב ושוב, רצו על פני הסירה הקטנה ששימשה את בית הסוהר הכללי שקמים. עור נגע בעור, רקמה ברקמה. חשבתי על המולקולות שלנו שבטח יכולות להתלכד, כמו שלמדנו בכימיה, והמשכנו להעביר חיילים. השקיננו את הסוהר בפורט של הגרוזיני, ולרגע, כשעור התלכד בעור, ניר הרים סוף-סוף מבט תמה והשפיל בחזרה.

היה עלינו להיזהר כשהכנו חומרי נפץ. "פצצות סירחון אני מייצר בלי בעיה," אמר ניר כשירדנו למקלט הזנוח של בית לברון. הנסנו משם זוג קשישים שהתנשק בלהט והתעקשנו לא להביט אחד בשני. ניר לקח את הצחנן והצמיד את תרמילי הצמח אחד לשני. "ככה זה יתפוצץ יותר חזק."

פעם אחת בלבד ניר בא אלינו ואמא לא נתנה לי מנוחה. "שלא יפתח עלי עיניים, הצועני הזה," אמרה כשהלך. כשאבא חזר מהנמל, גוש עייפות מפוחם, אמא אמרה לו, "זה הבן של זוטי."

ממקומי במיטתי לא ראיתי את הבעתו של אבא והשתוקקתי שתמשיך לדבר על ה"זוטי". כולם ידעו שלניר אין אבא, אף אחד לא ידע למה. ההיעדר היה פשוט, כמו חוסר היד של רוזה שלפני שעלתה מברית המועצות הייתה ילדת קרקס וידה נכרתה בעקבות זיהום.

הכול היה מוכן. ניר אמר שהוא יביא את התיק. קבענו בבוקר, ליד הצפרדע. לא חשבתי על הפריצה. ולא על כך שלא שאלתי בכלל על אבא שלו. רגע לפני שהלך, לקח ניר את ידי בידו הבריאה והפך אותה ועיין בה. אחר כך נשמת והלך ואני רק חשבתי על המבט שלו ועל ידו המעוותת. בבוקר הלכתי לצפרדע. מדי פעם, כשחלפו ילדים מבית הספר, התכופפתי. השמש שעדיין הייתה באזור הדיונות הייתה נמוכה ודמיינתי שהיא מכוסה חולות. ניר לא בא. לאחר שעה התחלתי ללכת לכיוון הדיונה.

פעם עקבתי אחרי ניר ועכשיו הזיכרון האיר לי את הדרך. הפרתי כמה לאווים: השתמשתי מבית הספר. עברתי דרך החולות, בקיצור הדרך שאבא היה מזהיר אותי מפניו. ההתקדמות בחול הייתה קשה. חלצתי געליים ופסעתי בגרביים על החולות שהתקשו תחת כפות רגלי ונמסו תחתן.

היו הרבה חורים בסיפור הזה. ילדה בת כמעט שתיים עשרה צריכה לדעת את זה. החול הלך ונמלא בשיחי רותם. לא עצרתי לבדוק כמה פרות משה רבנו מקננות בהם. אחת מהן ריחפה אחריי וליוותה אותי. ליד הביצה השתהיתי. פה, לפני שנים, טבע ילד מבית הספר וכולנו עמדנו שם כשהמנוף הוציא אותו. ניר לא נראה. המשכתי ללכת, מועכת חול ומטביעה בו את עצמי. באספלט שנמתח וסימן את רחוב הכלנית עצרתי לנשום. כלניות לא נראו בין גושי הבטון שאכלסו משפחות על משפחות. לא זכרתי היכן הבניין של ניר. הלכתי הלוך והסתובב בפקעת הכלנית.

גושי הבטון נטו לעברי בתנועה מאיימת. נרקומן עבר מולי, סקר אותי במבט כבוי והמשיך. ליד אחד הבניינים, על ספסל שבור, היה שק. התקרבותי. השק הפך לערימה שהפכה לצרור. התבוננתי בו. ניר ישן באנגליה. ניר ישן באיטליה. ניר ישן בסומליה. ידו המעוותת מידלדלת באוויר.

הוא התיישב בבת אחת. בלי מצמוצים ופיהוקים. רציתי לשאול אבל הוא סובב את מבטו. רציתי להזכיר, "הכלא.. אבא שלך.."

גבר יצא מגוש הבטון, זרק לעברנו משהו וסידר את מכנסיו. ניר התעקש להביט ברצפה. מיד אחר כך שמעתי, "אתה יכול לעלות, ניר! ניר!"

"מה עם הכלא?"

"אין כלא." אמר ניר וחיבק את רגליו.

"אין כלא?"

"תעלה! אתה יכול לעלות!" אישה התפרצה מתוך גוש הבטון. כולה תלתלים, והכול בה בשפע. קפלי בשר.

בהיתי בה והצלחתי לראות זוג עיניים מוכות.

"מי זאת? ניר, בוא כבר." היא התנערה שוב ונכנסה בחזרה לגוש הבטון. "למה באת?" שאל.

"קבענו."

"את טיפשה או מה?"

שתקתי.

"בכלל אין לי אבא."

שתקתי.

"מה את? אמא שלי?"

"אתה בא או לא?", קראה שוב. הפעם היה ריח חזק של אלכוהול

וסיגריות ועוד משהו, חייתי.

ניר נטש את הספסל ונכנס.

זו הייתה הפעם האחרונה שראיתי אותו. עזבנו את אשדוד לאחר שאמא

אמרה שאי אפשר יותר. גרגרי החול סותמים לה את הנשמה.

גלית דהן קרליבך – סופרת ירושלמית. נולדה בשדרות בשנת 1981 וגדלה בה, באשדוד ובירושלים, העיר שבה היא מתגוררת היום. סיפורים, שירה, מסות ומאמרים מפרי עטה פורסמו בבתים שונות כמו 'הארץ', 'מעריב', 'עיתון 77', 'שבת' ועוד. עד כה פרסמה שני רומנים שזיכו אותה בפרס ראש הממשלה לספרות עברית לשנת תשע"ד ושני ספרים בסדרה הפנטסטית "ערפילאה" שזיכו אותה בפרס אקו"ם ע"ש דבורה עומר (הראשון שהוענק). בשנת 2014 זכתה במלגת פרדס לסופרים צעירים מטעם הספרייה הלאומית. כשאינן אינתיפאדה גלית מדריכה סיורים ספרותיים בירושלים. מרצה ומנחה סדנאות כתיבה למבוגרים ולנוער.

לי ממן

מֵאֲחֹרַיִךְ

"המוקץ והרדום מורים על שתי אמיתות שונות בתכלית ואינני יודעת
לפלס דרך בין הסיוט לפיוס."
מיכל בן-נפתלי, "ספר, ילדות", 2006 הוצאת רסלינג

בכל המקומות הריקים נבלע חושך קטן בחושך גדול.
פעם היו שבילי מחיה קטנים בין שטחי החושך. לא רחבים כמו שטחי
מרעה, אבל שבילים. יכולתי לעבור שם.
הילד מהלך בבית. כשכואב לו הוא צווח עד שלא נותר סביבו עוד
מקום לנפש חיה. לפעמים הוא צווח גם כששום דבר לא כואב. כל
כך שרוי בתוך הכאב עד שכבר אינו מבחין בהבדל. צעקותיו הקצרות
ממלאות את האוויר. עכשיו הוא רעב עכשיו הוא צמא עכשיו הוא
זקוק לכרית חימום לחבק בלילה. פחדי מוות ובדידות ממלאים אותו.
לפעמים הוא נוטל את בובת הארנב הגדולה וכובל את רגליה בחוט.
הוא מצמיד אליה את רובה הצעצוע שלו ואומר: "עכשיו אתה אסיר.
אני אהרוג אותך." הוא עוטר אותה בסדינים ואומר לה: "עכשיו אתה
גופה. הרגתי אותך."

אחותו הקטנה מתרוצצת בבית, ראשה אפוף מחשבות רכות, מרופדות היטב, לחצוץ בינה ובין אחיה. את כל רצונה להיות ילדה היא מגייסת למלאכת הריפוד הזו, להישמר מהקצוות החדים של קיומו, מכאב היותו בלתי רצוי אפילו לו עצמו. הלוואי וידעתי לעשות כמוה. אל מול ייסוריו הגלויים כמו פצע שאין לו תחבושת ואין מחטא היא מביאה דף לבן ונקי אל השולחן. שואלת היכן יש מחק. היכן עיפרון. מציירת אפרוחים ונסיכות, מקשטת סביב בפרחים ולבבות. שקועה, רצינית, נקווית עמוק אל הציור עד שאפילו המילים מתבלבלות בפיה, מתחלפות בשיבושים מתוקים. אני רוצה לבכות על שתינו. על כל הפעמים בילדותי של אז, בילדותה שעכשיו, שאמרו "הילדים", "קשה עכשיו עם הילדים", והתכוונו גם אלינו, אלי ואליה, אבל בעיקר לא אלינו, כי אם להווייה אחרת, רועשת, שהתרוצצה סביבנו בזמן שציירנו או קראנו או כתבנו כדי להיאטם, להיבדל, להישמר פן נתערבב בזה ללא היכר.

איש לעולם אינו מכיר במאמץ השתוק הזה שילדים עושים, להגמיש עצמם לדעת, לצור לעצמם צורה המוכתבת על ידי דופנות תבניתו הקבועה של הקושי שאינו שלהם. איש לעולם אינו מחזיר לך את היכולת שאולי היתה גלומה בך אי-אז, להיות קשה, ילדה כועסת וקופת-עורף, וסופך שאת מבלה את החיים בגמישות יתר ומשלמת את כל המחירים של אי-היותך ילדה יחידה, ואינך הופכת לאדם שאולי היית גדלה להיות אילולי היית נטלת חלק בתרכובת ההכרחית של אח-אחות; התרכובת שחייבה אותך להיות המשקל שכנגד לכל מה שהיה יותר מדי בכיוון השני, בניסיון לאפשר לתרכובת העל של המשפחה להתקיים. אם יש אחד כועס צריכה להיות אחת שמוותרת. אם יש אחד שמפזר את עצמו בכל המקומות הצטמצמי את לשטחו של ריבוע לבן בגודל דף נייר.

כל אימת שהילד נפרם מחוטיו הרופפים, הדחף הראשון שלי הוא למלט אותה. אני מפנה לה מקום במיטה לצדי ומחפשת בשבילה סרטונים קצרים וצבעוניים לצפות בהם. היא מתמסרת מיד, כל כך קל לה להגיף את עצמה מפני הרעשים. התרגלה, אולי. אבל אני לא יכולה להפסיק לשמוע. תמיד אני שומעת אותו מבעד לדלת, נחבט בין הקירות. אין לו מנוח. מעט נחת

יש לו רק כשהוא משוכנע שחבטותיו נשמעות היטב, פורעות את הבועה השקופה שאינו יודע איך לבוא בה מבלי לנפץ אותה.

לפעמים הוא מנסה. מבקש להצטרף גם הוא ולצפות יחד אתנו בסרטונים מתחת לשמיכה, מבקש להיות מחובק. תמיד נועץ מרפק או ברך במישהו בתוך כך, ומיד נכלם מתנועותיו הקשות, החדות – שמסרבות כנגד רצונו למעטפת רכה. היטב הוא חש בזה, ומוותר.

"את לא יכולה לעזור לו", אני רוצה ללחוש לה, אבל היא כבר שקעה בחזרה אל תוך הצבעים. כמו היבשה שמניחה לים לקבוע את גבולותיה במפות המצוירות, גם היא מעדיפה לצבוע בכחול את כל המקומות שיש בהם סכנה להיעלם או לשקוע. "את רואה?" – היא מראה לי ציור – "ככה זה יפה. וגם לו יותר קשה. לי יש עפרונות וצבעים". אני רואה.

*

הילדה תופסת בידי כשאני מנסה למלא את הטופס: "זה היה בלילה גשום וסוער של סוף דצמבר," אני כותבת.

"לא נכון," היא חוטפת מידי את העיפרון – "זה לא נכון. היה קיץ ארוך מאוד, וזה היה יותר מלילה אחד. השכמנו בארבע לפנות בוקר והרגשנו כאילו חתול גדול רובץ לנו על החזה. ניסינו להזיז אותו בזהירות כדי לא להעיר אותו, אבל החתול היה מת. ככה הכל התחיל."

"תחזירי את העיפרון," אני אומרת לה. "לא כותבים דברים כאלה בטופס. אף אחד לא יאמין לנו."

"לפחות תכתבי שאבא שלנו מת. פעמיים. תכתבי בנסיבות המקלות", היא אומרת.

אני כותבת: "בת למשפחה חד-הורית". היא נראית מרוצה.

"וגם תכתבי שאנחנו כאן כבר הרבה שנים, ממש הרבה," היא ממשיכה להכתוב לי: "תכתבי שהמון זמן כבר החזקנו מעמד. אם סופרים בשנים של ילדה את כבר מתת חמש פעמים."

"ארבע," אני מתקנת, וממלאת את סעיף הגיל.
היא טובה בזה ואני נותנת לה להמשיך להכתיב. בסוף עוד נקבל את המלגה.

"הוועדה תתחשב גם בבקשות על בסיס תנאים סוציאליים", אני קוראת מן הדף. היא מתבלבלת. "לא היה כל כך סוציאלי," היא אומרת, "הציקו לנו הרבה וגם שיקרו לנו." אני כותבת "הציקו" ומוסיפה דוגמאות מהזיכרון. "אבל מתי שיקרו לנו?" אני שואלת אותה. היא מזכירה לי את כל הפעמים שאמא הייתה מתאפרת ומתלבשת יפה כדי ללכת ל"שיבה בעבודה" ומשאירה אותנו אצל אחת החברות שלה, ואיך אחרי כמה פעמים כאלה פתאום הגיע הביתה אבא חדש.

"לא זוכרת את החברה," אני אומרת לה. "את בטוחה?"
"רונה לגזיאל," היא יורקת לי בפרצוף את השם השכוח, ומתירה בתוכי את פקעת הריח הזר של הבית ההוא, ממנה נודף גם כל השאר: ההליכה בשביל החשוך לצד אמא אחרי שבאה לאסוף אותנו משם, ומבטה שחמק בעקשות מעיניי כששאלתי אותה: "מה עשיתם בישיבה? איפה? את בטוחה?"

"אבל אנחנו ידענו," היא מזכירה לי. "היה לנו חוש טוב לשקרים."
אני עושה את עצמי כותבת, אבל בעצם מקשקשת צורות על הדף. אין סיכוי שאני כותבת את זה. מצדי שניפול על הסעיף של תנאים סוציאליים.
"ואחר כך גם מת לך האבא השני. מסכנה שלי," – היא לוחשת לי באוזן ומעבירה בשערי אצבעות קטנות ולחות – "אחר כך עוד פעם נשארנו בלי אבא." אני מתירה את אצבעותיה ונוטלת את ידה בשתי ידי. מישירה מבט לעיניה. מזכירה לעצמי שאין ברירה, צריך לחזור על זה כמה פעמים שצריך, עד שייקלט:

"הוא לא מת. האבא השני לא מת. הוא הצטרף למשפחה שלנו והיה אבא שלך עשרים שנה, ואחר כך עזב. יש לו משפחה חדשה ואישה חדשה. את כבר לא הילדה שלו, אבל הוא לא מת בכלל."

היא מביטה בי. רק לרגע. הכל קורה מהר כל כך. עלבון נוזלי בעיניה שכמעט מתגבש להבנה, אבל אז פתאום היא סוגרת עליו עיניים חזק,

ממלטת בבית אחת את ידה מבין ידי ומתחילה לרוץ.

אני רודפת אחריה. הטפסים נשמטים ממני ומתפזרים, אבל לא אכפת לי. שתלך לעזאזל המלגה. מה היא קשורה לילדה, המלגה הזאת. למה בכלל הפלתי את זה עליה עכשיו.

היא קטנה אבל מהירה. אני קוראת בשמה בקול. חזק. זו הרגשה מוזרה, לצעוק ככה את שמה בקול. הקריאות מרוקנות ממני את הנשימה ומכאיבות לי בצלעות. אני מוכרחה לרדוף אחריה אבל גם מוכרחה להפציר בה שתעצור וזה קשה ביחד. כאבי ההתכווצות מאטים הקצב.

העשבים תחתינו הולכים ומתגבהים, הולכים ומצהיבים. לאן היא לוקחת אותי. היא רצה בשתיקה ובידיים שמוטות. אני יודעת מה היא מדמיינת. ראש של ריצ'רד? ריצ'רד-ריץ, מהרמה באמצע השדות, חוצה את הכול לשניים. אם ייסוב לאחור יראה איך כל מה שעבר בו פתוח לרווחה כעת. אבל אסור. מוכרחים להגיע עד סוף הבר. עד למקום שבו הראש של הריצ'רד נחצה בעצמו. קלאק-קלאק. המעיל כבר לא לוחץ. יש מקום לאוויר להיכנס.

עוד מעט נגמרים העשבים ומתחיל החול. הרגליים שלה קצרות מידי ומסתבכות בעשבים הגבוהים כמו בחוטים שנפרמו מבגד. היא עייפה. ואחרי העשבים יש חול. בחול קשה לרוץ.

היא מאטה. נעצרת. אני נעמדת מאחוריה. אני רוצה כל כך להניח יד. על כתפה, על ראשה. אבל מוטב לא לגעת בה עכשיו. אפילו לא להביט ממש. רק מן הגב.

"אבא מת", אני אומרת לה. אין בקול שלי רחמים וגם לא אכזריות. רק ככה היא תשמע אותי.

"את צודקת, אבא מת." אני אומרת לה.

גבה מופנה אלי, ואני יכולה רק לנחש את הבעת פניה. "איזה אבא", היא שואלת. אני לא שומעת אותה ממש, אבל יודעת שהיא שואלת. היא כמו פסל של עצמה עכשיו. אני מנחשת אותה רק מתוך הדרך צעדי הריצה של שתינו שמהדהד עדיין מן האדמה. "כל האבא", אני עונה לה. "כל האבא מת."

היא לא מסתובבת. גם מאחור אני מבחינה במאמץ. התנודות הקטנות בברכיים.

להדי הצעדים מן האדמה מצטרפות נשימות קצובות. כמו דהירות סוסים, הם חוצים את האדמה תחתינו כדי לפרוץ מתוכה במקום אחר. בנקודת הסוף של הפתיחה.

"את שומעת את הים?" מישחי מאיתנו שואלת, ואנחנו מקשיבות.

אנחנו לא רואות אבל שומעות איך הכול נסוג וחוזר, נסוג ושב.

אני שוב מסבירה לה על החול, שלא תפחד. איך הרגליים קצת שוקעות במקום שעוד לא עמוק אבל גם כבר לא יבש, ואחר כך חוצים את הגבול ואפשר לשחות. "את זוכרת איך כל האבא היה זורק אותנו בבריכה כשלמדנו לשחות? זה היה קצת מבהיל אבל מאוד כיף."

הגב שלה דק אבל עקשני. היא לא אוהבת שאני מדברת אליה כאילו שהיא לא מבינה כלום. ועל החתול המת היא כבר יודעת. מה הטעם להסתיר את השאר.

"את צודקת," אני אומרת לה. "זה לא התחיל בחורף. היה קיץ ארוך ולא הצלחנו לנשום. החתול רבץ על החזה. אי אפשר היה להעיר אותו כי הוא היה מת ואי אפשר היה להזיז אותו כי הוא היה כבד, או להפך. קמנו בארבע בבוקר ומצאנו אותו רובץ ומאז בכל לילה התעוררנו עם חתול מת על החזה. אי אפשר היה לקום, ולשכב גם כן היה בלתי נסבל. אני רציתי לצעוק אבל רק את ידעת איך, ואת כבר מתת שלוש פעמים. אחרי הפעם השלישית לא קמת יותר לתחייה. חיכיתי ולא קמת. הייתי לבד. זה היה קיץ ארוך מאוד. חשבתי עלייך הרבה אז. נזכרתי איך בשיעורי התורה סיפרו לנו על ים-סוף שנחצה לכבוד בני ישראל כמו ריצ'רץ' באמצע, ובלילה חלמת שאת בצד של המצרים דווקא, ופתאום משני הצדדים קירות המים קורסים ומטביעים אתכם יחד עם הסוסים. את זוכרת? לא הצלחת לנשום."

"אבל חוץ מזה היית בסדר. לא פחדת מהרבה דברים. רק שקרים הפחידו אותך מאוד, פחדת שתתרגלי אליהם ותהיי רעה. כל זה לא חשוב. זו לא אשמתך, מה שקרה אחר כך. דברים נפתחו עד איפה שנפתחו ואחר כך אי אפשר היה להמשיך לרוץ. נסגר. ככה זה היה. האדמה הפכה רכה ומשכה

את הרגליים עוד ועוד למטה. לא יכולתי להמשיך ככה, יחד אתך על הגב. את כבר היית עייפה מאוד מלמות שלוש פעמים. זה לא היה באשמתנו. "אל תתאבני מולי ככה. אולי את חושבת שכבר שכחתי, אבל זה לא נכון. לך מת אבא וגם לי. אולי את חושבת שזה אחרת כי אני כבר מנוסה בזה ובשבילך זו הייתה פעם ראשונה, אבל זה בדיוק להפך. זוכרת את שיעור הספורט ההוא שבחרו כך אחרונה לקבוצות במחניים, וחשבת שלפחות עכשיו אין סיכוי שיבחרו כך אחרונה לכדורסל, כי זה כבר יהיה ממש מעליב? אז זה אותו הדבר. בפעם השנייה זה אפילו יותר. גם לחטוף שוב באותו המקום שעוד פעור, וגם ההיגיון העקום שקורס עלייך, זה שבגללו האמנת שהפעם הראשונה יכולה לפטור אותך ממשו. ואז באמת נופלת איזו קהות של אחרי המכה. כי את כבר מכירה את התחושה של הרגליים השוקעות והחול הנמס, אז אפשר להעז קצת יותר, בכל פעם להיעלם קצת יותר עמוק. אפילו הפחד לא שומר עלייך ואת חופשיה. רק שאחר כך מקיצים מזה עם חתול מת על החזה. ככה זה קרה לנו."

"את שומעת? קשה לדבר אלייך ככה מהגב. אני יודעת שאת פוחדת להסתובב כי אז לא תוכלי לקחת אותי אתך, אבל אל תדאגי. זה שאת פוחדת, זה סימן שאפשר כבר ללכת. בהתחלה תשמעי את הקול שלי ואחר כך כבר לא. אבל אני ממש מאחוריך. הקרקעית רחוקה מכפות הרגליים כמו כל האבא מהעולם, אבל את זוכרת את התנועות גם אם משליכים אותך מגובה הידיים שלו שמניפות אותך באוויר. לא שכחתי. מתת שלוש פעמים ובפעם השלישית כבר היית עייפה מאוד. את זוכרת? אבל עכשיו את כאן. אם תפני לי את הגב לא אוכל ללכת אחרייך. אם תסבי את פנייך, תיעלמי."

"אני ממש מאחוריך. אל תפני."

לי ממך – כותבת ועורכת. משתתפת קבועה בכתב העת 'הו!'. שירים, סיפורים ורשימות פרי עטה התפרסמו במגוון במות ספרותיות. קובץ שיריה "פקדון האושר ההוא" זכה בפרס הראשון בתחרות ע"ש הרי הרשון באוניברסיטה העברית. כיום מלמדת בחוג לספרות באוניברסיטת חיפה, ומשמשת עורכת אחראית של סדרת ספרי השירה בהוצאת פרדס.

יוסף מונדי

קיליצ'י הצייר הבועט בחלל ובעצמו

קיליצ'י הוא צייר. צייר טוב. זאת עובדה. הוא לא צעיר. הוא כבר את גיל החמישים. הוא גבוה ורוזה, כנראה נולד בקורסיקה. לבדים שלו ערך רב. הוא איננו מוכר, ואם הוא מוכר מרמים אותו. פעם כשגר עוד במונפארנאס, הזמין אותו סוחר בדים לארוחה ב"קופול", שיכר אותו ואחר-כך לקחו ממנו תמונה, אשה עירומה. הה, סוחר התמונות האלה, הם תמיד מרוצים מעצמם, הם תמיד שבעים, הם תמיד קונים לפי הערך המקובל, הם תמיד מתלוננים. הה, אלוהים, יש לשחוט אותם, לשחוט אותם באמת. במונפארנאס אומרים שקיליצ'י לא יודע למכור את עצמו. הוא תמים מדי, הצבעים שלו לא מספיק ברורים. הוא התחיל לצייר מאוחר, אולי בגיל ארבעים, יתכן שהיה נשוי פעם, יתכן שיש לו ילדים, יתכן שקודם לכן היה בורגני מרוצה מעצמו, אך היום הוא אחר. הוא איננו גוגן. הוא איננו מחדש מאומה, הוא פשוט מצייר, את הקור, את החלום, נשים, ילדות קטנות, ידיים לבנות ומתות, פרחים צהובים, חדרים קרים, צעיר גוסס. פעם גר במונפארנאס, כיום בפאסי, לעג לרש, ברובע ה-16, במקום שאין פרחים, שאין עצים, רק בתים מאבן קשה,

רק חלונות מפלדה. הוא גר בקומה שישית, בחדר קטן, שני מטר על שני מטר, כמו קבר. ברובע העשירים מול היהלומים, חנויות "האינו", מול חנויות של שמלות מהודרות, מול חנויות המוכרות בד אנגלי בלבד. שם הוא מצייר. קיליצי מקפיד על סדר. סדר פנימי. מעל לכל אסור לנו להשתגע. עלינו לארגן את עצמנו חזק, אחרת נשתגע, ברור שנשתגע ואז נהיה סגורים ומסוגרים בתוך החלומות הטרופים שלנו מבלי שנוכל להסתכל סביבנו בעינים קרות ובוחנות.

קיליצי שותה בכדי לשכוח. פעם-פעמיים בשבוע. הוא מתחיל ב"סלקט", עובר ל"קופול", ממשיך ב"רוסבאד" וגומר ב"ז'אקו בר". כשקיליצי שתוי הוא מדבר, הוא מדבר בלי סוף. אסור לנו לשתוק, עלינו לדבר, זאת ההתנגדות שלנו, הדיבור. עלינו לצייר, עלינו לכתוב, כל הזמן. לא לשתוק, לא להראות שאנו נכנסים, אסור לנו להתאבד. הם רק יצחקו על כך. הם יהיו מרוצים, שברו אותנו, רצחו אותנו ואת המלאכה אנחנו עשינו, ידיהם נקיות. אסור לנו להתאבד. עלינו ליצור. זאת תשובתנו היחידה! ליצור! קיליצי מאמין באלוהים. לא בכמרים, הוא מאמין באלוהים. הוא מאזין לקולות הנביאים. הוא שומע את ישעיהו, הוא מתווכח עם משה וצולב את עצמו באלכוהול. קיליצי משורר, אמיתי. הדמיון הוא רכושו היחיד. לפעמים רוחו של לוטראמונט עובר כצל על עפעפיו.

קיליצי חולם שסוסים שחורים ואדומים עפים בשמיים ומחפשים הר. אין לי כל רצון לפענח את חלומותי, אני חי אותם. הם איתי, אני רואה אותם עכשיו! קיליצי אומר: יש לבעוט בחלל! לא בבני אדם, הם לא שווים את הבעיטה שלנו, את המאמץ שלנו, אסור לנו לקחת חלק במאבק שלהם. המאבק הזה הוא חלק מהמשחק שהם המציאו. למשחק הזה קוראים חוקים, המשמעות של החוקים שלנו היא שאין לנו חוקים. הריב שלנו הוא עם החלל הריק, אולי עם אלוהים. אבל לא איתם. אנחנו זקוקים באופן דחוף ומיידי למלאכים, למלאכים שירימו אותנו מלמטה, שיעקרו אותנו מהשורשים שלנו. ואם המלאכים לא באים אלינו עלינו

לחפש אותם, למצוא אותם. אנחנו זקוקים אך ורק למלאכים. קיליצ'י אומר לי: תשתחרר מאותם האנשים שאתה קשור אליהם, עזוב את השבט שלך, תנשום, שכח אותם! ואם אינך מסוגל לשכוח אותם, תבזבז להם, אל תקבל אותם כפי שהם, אל תסלח להם, פשוט, מחק אותם. הם לא ראו מה שאתה ראית, מה שאני ראיתי, תפקידם הוא להציק לנו. תרד מהאווירה שלהם כל עוד קשורה לרציף, בלב ים יהיה מאוחר מדי. ברח מהמאבק שלהם ופנה למאבק שלך, המאבק האישי שלך הוא היקום היחידי המתאפשר לך, ותשלים איתו.

ליד קיליצ'י אני רואה את מודליאני, אולי אוסה מכבסת עכשיו את הסודר שלו, הגיהנום הוא פשוט מכבסה אוטומטית. המחיר לא יקר. אתה יכול לשבת ולהסתכל כיצד הבגדים המלוכלכים נעשים נקיים. מתפקידך לשפוך לתוך המכונה תרכובת כימית. תהליך הניקוי הוא מהיר. המכונה מסובבת בכוח צנטריפוגלי את הכביסה ולבסוף הליכלוך יורד למטה. אתה יוצא לרחוב וסוחב את החבילה שלך. אם הכביסה שלך רטובה, עליך פשוט לתלות את התחתונים שלך מעל לרובע ה-16, את הגרביים מעל לארמון הנשיאות ואת המכנסיים מעל לנוטרה-דאם. עליך לתת לעיר הזאת לזרום בכך, להפוך את הוורידים לקווי המטרו, עליך לתת לכל האנושות לזרום במוח שלך, בלב שלך, לאכלס את כולם אצלך, להיות חלק מהם. עליך להבין שבודהה הוא ישו, שמשוה הוא לאו-צה. מאוחר, קיליצ'י חייב לחזור לביתו, הוא גר שם בחסד, אולי מחר בעלת-הבית תזרוק אותו, יתכן שהוא ישתמש במושג "רחמים נוצריים" כשם שאחרים אומרים "עזרה סוציאלית". יתכן שאם תפרוץ מהפכה, קיליצ'י יעלה על הבריקדות רק מתוך זה שהוא שונא שוטרים, יתכן שקיליצ'י יקח תת-מקלע ויהרוג אנשים רק מפני שפעם אהב אותם.

ועוד כמה נקודות שאין להן כל קשר עם קיליצ'י:

1. אם מישו סבור שהבעיה היא אידיאולוגית, הוא פשוט לא מבין כלום, הקיבה חזקה מאיתנו.

2. באיטליזים אי־אפשר למכור את ריאותנו עטופות בצלופן. משרד הבריאות מוצא שזה לא היגייני.
3. אם מישו מתכוון לאכול מאכלי־ים עליו לזכור שהכריש הוא מלך האנושות.
4. הגורל כמו פטיש מכה בנו יותר ויותר.

יוסף מונדי (1935-1994) – מחזאי, במאי וסופר. הסיפור פורסם במקור בספרו "יומן נוכחות", 1977, בהוצאת מפעלים אוניברסיטאיים, ומובא כאן בנוסח ובכתיב המקורי.

יהודה גזבר מכבסה

לעזאזל.

א.

זה לילה, כנראה לילה. זה בוודאי קיא, יש לו ריח חמוץ של קיא והוא גושי ונמרח. דלי. שטיח אמבטיה. תחתית של כיור. סכין גילוח משומש מונח על אדן האמבטיה ליד שמפו "כיף" לשיער גלי. פקעת שערות בכיור. טלוויזיה מקשקשת ברקע: מבצעי אביב, הנחות, הימורי לוטו. פֶּלֶךְמוֹ נגד רומא. קונסטרוקטה באה לעבוד. מי זו קונסטרוקטה לעזאזל. מי אתה. מי אני. מי אני. אני שאול, הוא חשב. הביט סביבו: אני נמצא בתנוחה אינטימית עם דלי והבגדים שלי מלוכלכים בקיא וביין ובטינופת ובתהו. אני נמצא באמבטיה שאני לא מכיר ומחר אקום ואדשדש ברגל כואבת אל מטבח שאני לא מכיר ואגיד שלום לשותפה, שתבהה בי בזמן שאחפש בעיניים עצומות קפה בארונות שאני לא מכיר. מה יש להן, בדירות האלה של הבנות, שהן שמות קפה שחור במקום לא נגיש ושותות נס קפה עם סויה. מגעיל. קיא זה מגעיל קיא זה מגעיל מה הסיפור עם האסלה הזאת איך הגעתי לכאן בכלל.

ב.

המכבסה באגריפס, הבין פתאום. היום? אתמול? מתי זה היה, שנכנס למכבסה האוטומטית והתיישב על הספסל וחיכה שהמכונה תסיים את פעולתה ובינתיים קרא בכתב עת קטן שהניחו שם; עיתונאי אחד הגיב לדברים שאמר עיתונאי אחר. שאול נזכר שלפני הבחירות הלך לפאנל עם אחד העיתונאים האלה, וכל הזמן העיתונאי הניח את היד מעל הפה, כאילו ביקש להסתיר סוד. הוא דיבר כאילו הוא יודע מה עומד לקרות. אבל לפעמים השאלה היא מה אתה מבקש להיות. בסוף מתים כולם – מי תהיה כשתמות? מי רצית להיות? הזמן חולף. אתה מזקין. השיניים מעלות ריח, השיער מקליש. אתה בסך הכול בן שלושים, אבל כשאתה מסתכל על פנסי הרחוב אתה רואה אותם כפופים, מאירים בקושי. ואתה מושך בכתפיים והולך לבדוק את הדואר, אם קיבלת חשבון חשמל או פרסומת לפיצה מקפיצה הפיצה הכי טובה בירושלים. אתה אומר לעצמך: איפה אני נמצא עכשיו ביחס לעולם. מה חשבתי שיהיה פה. למה קיוויתי. השעה הייתה שתיים וחצי בלילה. היום עבר בדיוק כמו שימים כאלה עוברים. כמה סתמיות.

ג.

הייתה ישיבת הסדר בסיפור. מדרשה הייתה? נראה לו שלא. הייתה נילי. הרב נחמני אמר לא לחכות עם החתונה. אם הבחורה נראית לך, תתחתן. אם אתה נתקע בקשר, תתחתן. משיכה מוצאים לפעמים רק אחרי החתונה. העיקר טוב הלב. לפעמים אתה אומר לעצמך, אני רוצה להתחתן עם הבחורה הזאת שקוראים לה נילי. רק עם הבחורה הזאת אני רוצה להתחתן, היא הכי יפה שראיתי בחיי, היא הכי חכמה שראיתי בחיי, היא הכי הכי. אתה קצין אחרי שחרור, לומד כמה חודשים בישיבה, והיא לא למדה בישיבה, ולכן אחרי חודשיים אתם נשענים על הגדר מול הים והירח משקיף ממעל והיא אומרת לך שלפעמים קלישאות הן קלישאות כי הן כל כך נכונות, ופתאום היא מחבקת אותך. וזו הפעם

הראשונה שמישהי מחבקת אותך בחיים והלב שלך מדלג מסביב ומוחא כפיים ולמרות שאתה יודע שזה אסור, כי דת ואלוהים והכול, עדיין הלב שלך יוצא ונמס.

ד.

מה קרה לה?

נפרדנו.

למה נפרדתם?

היא הייתה נורמלית מדי. היא רצתה בית ברעננה ומכונית משפחתית ושלשה ילדים בהירים. היא רצתה שאני אעבוד בהייטק וארוויח משכורת נורמלית ולא אדבר כל הזמן על המוות.

מה רע בזה?

אני לא יודע.

ה.

הייתם ביחד איזה חצי שנה, אבל היא לא יכלה יותר. אתה מופרע, היא אמרה, אתה משוגע. בשיבה למדת איך לדבר עם אנשים שנפטרו לפני מאתיים שנה, חמש מאות, שלושת אלפים, אבל אין לך מושג איך לדבר עם מישהי. איך להוריד את עצמך לקרקע המציאות לכמה רגעים. איך להתעניין במה שעבר עליה היום, ולא בזקן שבא לחנות לקנות חצילים בפעם החמישית היום ואין לך מושג אם זה בגלל שהוא צריך חצילים או בגלל שיש לו אלצהיימר. כל כך הרבה תורה, כל כך מעט חיים. אבל גם זה לא היה הסיפור, ויום אחד ישבתם אחד ליד השני על איזה ספסל בעמק המצלבה והיא אמרה לך: שאול, אני לא מסוגלת להכיל אותך. אתה גדול עלי.

ניסיתי להבין מה זה אומר גדול עלי, ואיך אפשר להתכווץ בחזרה, והיא שתקה, ואז אמרה, אני לא יכולה, אי אפשר לדבר איתך. אני לא מסוגלת לאהוב אותך ככה. והיא קמה והולכת. וזה כל הסיפור על רגל אחת.

1.

לא יכולת להתגמש?

אני לא יודע איך. אף אחד לא סיפר לי איך. לא דיברו על זה בישיבה. הכל היה כל כך קשיח.

2.

לפעמים אתה אומר לעצמך, אני צריך מגע. אני צריך מישהי. וכך אתה מוצא את עצמך בתוך חדר שאתה לא מכיר, עם בחורה שאתה לא מכיר. ואומר לעצמך, אבל אנחנו כל כך בודדים בתוך תוכנו. בואי נתכרבל קצת זה בזה. ויודע שזה דבר רע. שלא משחקים ככה עם לב של בחורה, שהיא תקום ותרחצ את כולך ואתה לא יודע אם תוכל לתת לה את כולך, ותרחצ לעוף והיא תתפוס אותך, ותצטרך לקחת את כל הרצונות שלך ולהפוך אותם לנוחים גם בעינייה של מישהי אחרת. אתה יודע את כל זה, ואתה יודע שאתה רע, באמת-באמת רע. לא עושים דברים כאלה. אבל בכל זאת יש בך חלל עצום בלב שכל מה שהוא מבקש כרגע זה קצת להתקער בגב של מישהי ולהתמלא לכמה רגעים. בישיבה ניסינו למלא אותו במילים. כמה תמימים היינו.

3.

לעזאזל לעזאזל לעזאזל.

פֶּאָק.

אני רוצה להגיד פאק. פאק זו המילה שאני רוצה להגיד. אבל פאק, סליחה לייד. בנאדם יוצא מהישיבה ויכול להגיד לעצמו טוב, סך הכול מדינה נורמלית, בואו נבנה כאן משהו לתפארת. בוא נלך ונעשה איזה סטארט-אפ שאומר לאנשים שבוהים בפלאפון שלהם איפה אפשר לפגוש אנשים אחרים, ונקים מגדל ונכתוב עליו את השם של החברה באותיות ניאון וזהירות בחושך ונבנה כאן את בית המקדש השלישי והרב נחמני יהיה מרוצה וסוף סוף יישאר פה משהו אחרי שנמות.

ט.

צריך לדעת שיש דבר כזה, געגוע של גוף.

אני לא יודע להגיד לך את זה במילים. אני לא יודע אם אני רוצה להגיד לך את זה בכלל. מה שבאמת אני רוצה לעשות זה להושיב כאן את הרב נחמני משיעור ב' ולשאול אותו מה בדיוק עושים אם אתה יושב במכבסה האוטומטית כי אין לך מכונת כביסה בדירה, והשעה שלוש בלילה והגוף שלך צועק את עצמו ופתאום נכנסת מרילין מונורו רובין רייט בר רפאלי ומתיישבת לידך. והיא חילונית עד לשד כתפיות הגופייה ומחייכת אליך ואומרת לך היי, מה המצב, אתה השכן החדש, מה קורה. אתם מדברים קצת והיא אומרת יאללה, בוא תעלה לקפה. וקפה אצל חילונים זה לא קפה אצל דתיים, אתה יודע. ואני רוצה לשאול אותך, הרב נחמני, מה ישו היה עושה. מה אתה היית עושה. מה יעשה הבן ולא יחטא. מה כולנו היינו עושים פה אחרי שהיה לנו יום דפוק לאללה, אחרי שאנחנו בני שלושים, אחרי שהגוף שלנו צועק את עצמו לריק כבר לא יודע כמה זמן. בוא, הרב נחמני. אתה שהתחתנת בגיל עשרים ואחת עם הבת של ראש הישיבה. ספר לי קצת על געגוע של גוף.

י.

אתה זוכר שנפגשנו במכבסה?

אני זוכר. הלכנו ביחד. מה היה אחר כך.

אני לא יודעת. נכנסנו לבית, שתינו קצת בסלון, התנודדנו לחדר, פתאום אמרת שאתה לא יכול לעשות את זה איתי והתכווצת בתוך עצמך והתקפלת והלכת להקיא. זה קורה לך הרבה?

כן.

(שתיקה)

אתה לא נמשך אלי?

לא. כלומר, כן. את יפה, אבל –

אבל מה?

(שתיקה)

אתם הדוסים כל כך מוזרים.

יא.

הידיים שלך רועדות. אתה שואל את עצמך מה עשית כדי שתגיע בגיל שלושים לזה שהידיים שלך ירעדו. השתחררת מהצבא והלכת לגור בדירה קטנה בקצה של נחלאות. נראה לכמה רגעים שהעולם נהיה בסדר. כאילו, סך הכול היה בסדר לגמרי. והיינו הולכים לאכול סושי בסושייה הקטנה הזאת באגריפס ולפעמים הולכים לים. עד כאן סבבה. אבל אז יש את הרגע שבו מה שאתה רוצה לעשות זה לקחת אקדח ולירות בכולם. כי יש כל כך הרבה רעש מסביב. אנשים הולכים הלוך ושוב ברחוב לחנות האופניים הזאת ולמסעדה ולחנות הגלידה הקטנה והמכוערת שבדיוק שיפצו אותה. ואת יודעת איך זה שיפוצים, איזה חרא זה. איך זה רועש. אני לא מצליח להתמקד, בנאדם יכול לשנות את העולם ולא מצליח להתמקד, כי כל הזמן יש ארנונה ותשלומי מס הכנסה מחורבנים ואתה יוצא עם הבחורה הכי מדהימה בעולם ופתאום מבין שהיא נורמלית עד אִימה. וזה מפריע לך.

יב.

תהיה קצת אנושי. מה זו אנושיות בעצם. מה זה אם לא לתמוך במישהו אחר כשהוא לא מצליח לעמוד על הרגליים, ולנקות אותו מכל החרא שדבק בו בכל השנים האלה, ולקלף את כל העור הקשה ואת כל המרירות ולהגיד לו שאולי, שב קצת. תירגע. תנשום עמוק. בוא נשים עליך שמפו "כיף" לשיער גלי, נחליק את כל הקוצים הקשים שאספת בדרך. מחר תחזור היישר לתוך האספלט הקשה והעבודה והניסיון לעמוד על הרגליים ולהביט אל האופק. אבל בינתיים לילה, אין כאן אופק, והדברים לא מסובכים כל כך, הם פשוטים וחיים ומותר בם לנגוע.

הכול פה נדמה לאהבה אבל זה לא, זה סתם.

את מבינה?

יג.

היא לא מבינה מי אתה, היא לא מבינה מה אתה אומר, בעיניה הדברים פשוטים: גוף נזקק לגוף, נפש היא רק פונקציה בסיפור הגדול הזה. אתה יושב פה ובוכה על גלות השכינה. אין שכינה, אתה מבין. אין גלות. אין חורבה בחורבות ירושלים, כי אין חורבות בירושלים. סתם עיר, סתם רחוב, סתם דירה. מה יש לך, בנאדם, מה יש לך. תנשום עמוק. תחייך אליה. תגיד לה תודה, שאתה מצטער שנפלת עליה ככה. תפתח את הדלת. תלך לישון. באמת באמת, רק לישון. תנוח קצת, בחייך.

מתוך נובלה בכתובים.

אביבית משמרי ארגנטינאי

יאללה, היי, הופה! מנהל המשמרת החדש מחא כפיים בקצב, הלוך ושוב משולחנות העץ הכבדים של מסעדת המלון, על השטיח האדום המקולף, עד ליציאה לרחוב ובחזרה. קודם לכן הגביר כמעט עד המקסימום את עוצמת הקול של הדיסק היחיד שהשמיע שוב ושוב, פלמנקו שהולבש עליו קצב דיסקו. וולקאם! וולקאם! סטייקס! קרא אל העוברים והשבים, מחייך לכל עבר. רק פעם אחת ראיתי אותו עגום, זה היה מעט לפני שעמדו לפטר אותו. שוב חשבתי, אין סיכוי שהוא זה שגנב את כתונת הלילה. גם על החדרניות לא הייתי מאמינה, אבל עליו בטח שלא. ובכל זאת, איש לא אמר בפירוש שחושדים בו אבל גם לא טרחו להעיד בעדו.

"מה יש לו זה," מלמל בן דודו של הבעלים שנשען מולי על דלפק הקבלה. הבטנו יחד במנהל המשמרת החדש המנסה להעסיק את עצמו בעונה המתה. תפוסת החדרים הייתה פחות מעשרים אחוז באותו היום ואחר הצהריים היה שקט מהרגיל. המסעדה של בית המלון הציעה בקר בנוסח ארגנטינאי, מנהל המשמרת החדש היה מצרי כמו מנהל המשמרת הישן, ובן דודו של הבעלים היה ישראלי ממוצא מצרי כמו הבעלים וכמו אחיינו של הבעלים. בחוץ הסתובבו תיירים שזה עתה יצאו מתחנת הרכבת

של אמסטרדם והיה צורך שייכנסו פנימה לאכול סטייקים כי יש גבול כמה ימים אפשר ליישן את הבשר.

יאללה, הופה! מנהל המשמרת צעד הנה והנה בתנועות של דבקה, כאילו היה מקל בידו. "הוא רוצה שיחשבו ששמח פה," אמרתי לכן דודו של הבעלים, תמיד היתה לי שפה משותפת עם בן הדוד של הבעלים כיוון שהיה במקור מבתיים. "איזה דפוק," הוא סינן, והודקף פתאום: "לא עדכנו המון זמן את התעריף טלפון! קחי דף מהמדפסת, תעשי טבלה, תכתבי מימין את התעריף לדקה, תכפילי בשישים ייצא לך לשעה."

"אבל כמה לדקה?" שאלתי. "תסתכלי בדפי זהב," הוא הצביע על כך כבד ששכב בארונית שמאחוריי, "ותכפילי בחמש, פי חמש אנחנו לוקחים על כל שיחה מהחדר. תכתבי את כל היבשות, קודם ארצות הברית אחר כך השאר."

מנהל המשמרת חדל למחוא כפיים והצטרף לכן דודו של הבעלים שנשען על הדלפק, מחטט בשיניו. "אז מה, אין עבודה? אתם יוצאים להסתכל על בחורות בחלונות?" אמר לו בערבית מצרית. "האדי פֶּאֶהֶמָה," אמר בן דודו של הבעלים בשקט גמור, רומז אלי, אבל אני לא הרמתי מבט כדי לא להראות שהבנתי. שרטטתי ריבועים על נייר לטבלת תעריפי הטלפון, הקובייה הגדולה של דלפק הקבלה הייתה מרופטת מצדה הלא גלוי ואני ישבתי מאחוריה, והיום היה שקט לגמרי, מעטים מאוד באו להתאכסן, עיקר הביקוש היה לסטייקים. המשליכים ייבסו על בית המלון התאכזבו בדרך כלל: "כוס אמא שלו," אמר אחיינו של הבעלים שוב ושוב, מבקש את נפשו למות, אחרי שאורח הוכיח לו נחרצות שטעה, שהעבירו אותו חדר ללא צורך, שהעירו אותו בשעה לא שעה וגבו ממנו מחיר כפול מזה שהוסכם. האורח התלונן בהולנדית ואחיינו של הבעלים ענה לו באנגלית.

אחיינו של הבעלים היה נשוי להולנדית, שלושה מתוך בני הדודים של הבעלים היו נשואים להולנדיות, והשאר קיוו להגיע למעמד הזה פעם. עם הסוריאמיות תחומות הפנים אף אחד לא הצליח להחליף מילה חוץ ממנהל המשמרת החדש, "תגיד לו שיגיד להן, שוב מטונף בסוויטה," היו

אומרים לו; בעצם עיקר עבודתו של מנהל המשמרת החדש הייתה לתווך את הסורינאמיות, אבל גם בזה כשל כי לא הצליח לחלץ אף פיסת מידע בנוגע לכתונת.

כתונת הלילה הייתה שייכת לבריטית הצעירה שהייתה מגיעה לכנסים מקצועיים בעיר ומתארחת במלון שלוש־ארבע פעמים בשנה. אורחת קבועה זה דבר נדיר, היו לה חיוך דקיק וחצאיות מחויטות, ובכל פעם הייתה מגיעה לדלפק לפני עזיבתה ומודה לכולם. אחרי שגילתה את דבר האבידה, כבר באה אלי חמורת סבר: "זו כתונת לילה (nightie, היא אמרה) שקנה לי הארוס שלי, אני מביאה אותה הנה בכל פעם, אין כל ספק שהשארתי אותה בחדר, האם אפשר לחפש אותה ממש־ממש טוב?" היא הרימה גבות כשביטאה "ממש־ממש טוב" כאילו רמזה לכפל משמעות כלשהו. חייכתי אליה, "בוודאי, נעשה כל מה שאפשר."

"היא יכולה לשכוח מזה," פסק בן דודו של הבעלים בעברית, "בטח הסורינאמיות לקחו לה אותה." אבל חצי שעה אחרי זה כבר היה ברור שאף חדרנית סורינאמית לא לקחה, בן דודו של הבעלים שמע הצהרה מאחותה של החדרנית הוותיקה ביותר, שגם רמזה רמז משמעותי לכיוונו של מנהל המשמרת החדש. כולם ידעו שמנהל המשמרת החדש ימיו ספורים, לאף אחד אין כוח לחאפלות שלו, הוא מברית את העוברים והשבים, ותיכף ירגיז את הבעלים פעם אחת יותר מדי. לא היה ברור כמה הרגזות מותר לו להרגיז ולכן אף אחד לא נקב בתאריך, כולם רק אמרו "תיכף הוא עף, תיכף הוא עף." רק אני חשדתי בפקידת הקבלה ההולנדית שלקחה את הכתונת לרפד לעצמה מושב, כי רק זה היה חסר לה, עם כל ביטולי המשמרות שלה, גם להכתים את הכיסא המשרדי.

כתונת הלילה של האורחת הבריטית הייתה קצרצרה ועשויה משי, כך דמיינו אותה כולם כנראה, אבל הבריטית אמרה שהיא עשויה פלנל ומגיעה עד למטה מן הברכיים. "פלנל?" תמה גם בן דודו של הבעלים, כשסיפרתי לו. "קנה לה פלנל הארוס שלה, יענו שלא יהיה לה קר אתו בלילה," צהל מנהל המשמרת החדש בערבית. בן דודו של הבעלים כמעט חייך וזה היה מעל ומעבר למה שמנהל המשמרת החדש יכול להכיל. "אתה

נשוי, הא? כיף לך," פנה אל אחיינו של הבעלים שעמד מעלי בדלפק. "נשואים כל לילה עושים, ככה בכיף שלהם?" צחק מנהל המשמרת החדש. "בחיאת," אמר לו אחיינו של הבעלים, מסביר כמו למפגר, "זה לא הולך ככה, עֵץ עֵץ, מוש עֵץ מוש עֵץ," רוצים אז בסדר, לא רוצים אז לא. אחיינו של הבעלים היה רציני וחיוור, אשתו הייתה הולנדית ורק ממנה יכול היה לספוג נזיפות. כשהגיעה לבקר אותו היו שניהם זונחים את האנגלית הסבירה שלהם ומדברים בפידג'ין חדר-הברתי, "יו דונ'ט טוק טו יור ווייף לייק דיס!", "איים סורי, איים סורי." רוב הזמן היה אחיינו של הבעלים עומד בתוך מתחם דלפק הקבלה, ממש מעלי, וצופה שקט מאוד לתוך החלל הכפרי הדרום אמריקאי עם רהיטי העץ הכבדים. בכל פעם שהבעלים היה נכנס חלה איזו התמתחות במרחב, גם הכיסאות היו נדמים דקים יותר מתחתיו, ואף פעם לא היו מדברים בתוך המלון על ענייני משפחה.

"תגיד לצ'רנוחה שהוא שם שיכין סטייק אחד, אל תגיד לו שזה בשבילי," אמר הבעלים פעם בערבית למנהל המשמרת החדש. "למי להגיד?" תמה המצרי. "להוא במטבח," הבעלים הצביע בראשו. תמיד הבחנתי בעובדי המטבח מרחוק, רק בכיפוף ומתיחת גו מן המושב בדלפק הקבלה. כובע טבחים לבן היה לראשם, ומעבר לזה אי אפשר היה לקלוט עליהם שום דבר ותמיד הופיעו בחלל הגלוי אחד אחד ולא שניים יחד. הבעלים ישב בשולחן שמול הכניסה כפי שיושבים כל בעלי המסעדות, כאילו נולדו על הכיסאות האלה, ממתנינים לשום דבר, נועצים באורחים מבטים בלי בושה כי כל זה שלהם. הוא היה גבר כבד גוף עם מבט עצל, וכשביקש את הסטייק לא היה ברור אם הוא רעב בכלל. מנהל המשמרת החדש הלך בצעדי הריקוד שלו, תחת הדציבלים הנוראיים, את כל אורך המסעדה עד לחלון ההגשה של המטבח. הוא ודאי יספר בכל זאת לעובד המטבח שזה בשביל הבעלים, חשבתי, אין מצב שהוא מפיל אותו ככה. לא נראה שהפיל אותו כי הצלחת חזרה עם סטייק ענקי, אולי 800 גרם, איך מקריבים מנה כזאת בשביל בדיקת פתע, חשבתי, לא הצלחתי לחשב בראש את העלות לעומת המחיר בתפריט, לפקידות הקבלה הרשו לאכול

ארוחת צהריים חינם, אבל מקסימום מרק או סלט עוף. הבעלים ניסר בסכיני פה ושם ולבסוף אכל לאט את האומצה הגדולה. ישב שרוע בכיסא העץ המתפקע כאילו תש כוחו, למרות שנראה כמו מי שיכול לאכול שני סטייקים ביום.

"נו, יצא טוב הצ'רנוגה?" שאל אותו בערבית מנהל המשמרת החדש, חגג מולו, מתנדנד עם המוזיקה הבלתי נסבלת, היד כבר על כפתור הווליום, אוי לא רק שלא יגביר שוב, אבל מול הבעלים הוא כמוכן לא היה מעז להגביר עד הסוף. הבעלים שלח בו מבט בעיניים פקוחות למחצה, ידיים שלובות על כיסא העץ הכהה. "איך הצ'רנוגה?!" שאל מנהל המשמרת החדש שוב, מתבשם מחריפותו ומהצלחה של הסטייק, אחרי הכול הוא היה השליח והצלחת ריקה, כלומר זה הצליח מעל ומעבר לכל ספק אפשרי. "אני אגיד לך איך יצא," אמר הבעלים בערבית, מאוד לאט, "אחרי שזה ייצא אני אגיד לך." "בטח! בטח! רק כשזה יוצא אז יודעים," מנהל המשמרת החדש צחק צחק בקול, עכשיו כבר ממש התלהב, הולך במהירות על השטיח עד היציאה ומוחא כפיים הלך וחזור. "הסטייקים הכי טובים בעול——ם," סלסל ארוכות, ואני ניחשתי בקושי מה אמר כי קלטתי את המילה דוּגָּהּ.——א בסוף המשפט, אבל לבן דודו של הבעלים נמאס סופית והוא זרק לו: "חלאס עם זה!" ומנהל המשמרת סתם את הפה סוף-סוף והלך לעמוד בפתח, להגיד וולקאם, קאם אינסיייד. היה ברור שזמנו קצוב, עם כאבי הראש שתקפו את כולם בסוף כל משמרת בגלל המוזיקה הצעקנית ויללות הרקדניות הספרדיות. אמנם כתונת לילה מפלנל עד הקרסוליים לא הייתה ברשימת התאוות שלו, וכל כך היה ברור, אם כי לא היה לי דחוף לספר, שפקידת הקבלה ההולנדית לקחה את הסמרטוט הזה ממדף האבידות והמציאות, לשבת עליו.

כל משפחתו של הבעלים עבדה בעסק, וכל משפחתו של מנהל המשמרת הקודם עבדה בעסק, ורק בין פקידות הקבלה ההולנדיות לא היה כל קשר משפחתי, תמיד היו מתוקות ומסורקות, לבושות בצבעי קרם וחום סולידי מרשנות הכלבו הגדולות. ואני, טריז בודד קטן, הישראליית הראשונה והיחידה בין פקידות הקבלה, בטייטס שחור שמצאתי באיזו אכסניה פעם

ונראה לי אלגנטי, ישבתי בדלפק וגלגלתי חוויות מחוץ בתים ושרבטתי על נייר. בכל זאת הם שילמו לא רע ומהכסף הזה יכולתי להשתתף בדמי הביקור של החבר הצרפתי שלי.

"יש לי חבר בפריז," אמרתי לפקידת הקבלה ההולנדית. "חבר זה תמיד נחמד," היא חייכה, כדרך ההולנדים הייתה אומרת: חופשה זה תמיד נחמד, לנוח בסוף השבוע זה תמיד נחמד, וכיוצא באלה. רק פעם אחת נזקקה ממני למשהו. "אני מדממת שזה משהו נורא," אמרה, התקשרה אלי במיוחד הביתה כי נתנו לה את המספר, ביקשה שאתן עוד משמרת במקומה. אבל כבר קבעתי לחכות לחבר מפריז, לא יכולתי לתת עוד משמרת וחשדתי שהיא מנסה להתחמק מביורורי הכתונת, למרות שהיה קצת מסוכן לסרב לה, היה לה משהו עלי, כי קלטה שהרמתי פעם טלפון לפריז ורשמתי אותו תחת התעריף הרגיל.

"אני רוצה שתלמדי אותי עברית," אמרה אשתו ההולנדית של אחיינו של הבעלים, "זו הפתעה בשבילי." אבל כששמע על ההפתעה המתוכננת צנחו פניו והוא ניגש שוב לתוך מתחם דלפק הקבלה, צופה אל המטבח בייאוש. "ווט?" שאלה אשתו באנגלית ילידית. "נו מאטר, נו מאטר," אמר, הסב ממנה את פניו. כלפי המצרים היה תמיד אומר: "מֵא פִּיש מֵשֶׁאֶכֶל," אבל באנגלית בחר לא לומר שאין בעיה ורק אמר שזה לא משנה. בכל זאת הייתה אשתו של אחיינו של הבעלים מבקשת לפעמים שאכתוב לה משפטים בעברית על נייר ולוקחת הביתה. לפקידות הקבלה ההולנדיות לא הייתה לה סבלנות ומעולם לא החליפה אתן מילה, ממילא לא היו זקוקות זו לזו. אבל כשפקידת הקבלה ביקשה החלפה במשמרת כי היא מדממת סירבתי בקושי, באמת לא יכולתי להגיע. "הַאֲדִי תִּחְפִּי כֹל יוֹם מֵעַ פְּרִיז," אמר בן דודו של הבעלים למנהל המשמרת החדש, ואני שרבטתי כרגיל ועשיתי עצמי כלא מבינה שעלו על שיחות הטלפון שלי. עדיין לא ידעו בוודאות מי לקח את כתונת הפלנל, אבל לי היה נדמה שקלטתי את המבט האשם של פקידת הקבלה בכל פעם מחדש. "אני מדממת שזה דבר נורא," חזרה ואמרה פקידת הקבלה, מבקשת שנחליף, אבל ידעתי ששיחת יחסינו לאן עם החבר מפריז משמשה ובאה,

מסמנת את סוף עידן הטלפונים הבין-ארציים. ולמרות שריחמתי עליה נאלצתי לסרב אבל אמרתי לעצמי שלאט מתהפך הגלגל, מי יכול היה לדעת שפקידת הקבלה תיקח את הכתונת לשבת עליה, תוך ידיעה שאף אחד לא ימצא לעולם את החבילה המוכתמת בפח.

"מאה אחוזו שזה הוא לקח, הרפקט הזה עם החאפלות שלו, פסק בן דודו של הבעלים, "הוא כל היום חרמן, רואה דבר כזה, לא ייקח?" הבעלים ישב אז בכיסאו הקבוע, עוצם ופוקח עיניו לסירוגין. "זה, הוא אמר לאט, "זנב עקום של כלב, גם אם תקשור אותו למקל לא תצליח ליישר אותו, בינינו, כן?" אמר. "בטח בינינו," אמר בן דודו של הבעלים, "תגיד לו אתה מה שאתה רוצה להגיד לו. אני שם אותך כאן בשביל שאתה תגיד לו," אמר הבעלים. "בסדר, בסדר," אמר בן דודו של הבעלים, ואני חשבתי אם לומר להם עכשיו או לא לומר, אם לשתף בניחוש המושכל שלי שנשמך על החבילה בפח, לשמור על מאזן האימה מול פקידת הקבלה. אבל הפלמנקו עלה עכשיו שלב, קסטנייטות וסינטיסייזר הלמו בחלל הכפרי הכבד, הבעלים מצמץ בעיניו בסלידה כאילו רק עכשיו שמע את הפסקול ברקע. קלקול הקיבה המגזרי של הבעלים עדיין היה בדרך, ומרגע שבא לא היה טעם להגן על מנהל המשמרת החדש, כי גם אחרי שזה נוקה מכל חשד והכתונת נמצאה בסוויטה, שריד למשחקים של ילדי החדרניות הסוריאמיות, היה ברור שימיו כבר ממילא קצובים והוא באמת לא הוציא שם את השבוע. מעט אחריו פוטרתי גם אני.

אביבית משמרי – ילידת 1968. כלת פרס רמת-גן לספר ביכורים על ספרה "הזקן השתגע" (חרגול-מודן 2013); פרסמה ספר סיפורים קצרים בפורמט דיגיטלי – "הנפש קמה באמצע הלילה" (בוקסילה 2015). ספרה "הפינה של טריסטאן" יראה אור בקיץ 2016 בהוצאת כתר. פרסמה טקסטים בכתבי העת 'אורות', 'הליקון' ו'משיב הרוח'.

יוני רז פורטוגלי

המחרטה

לנד"כ

.1

ערב קר אחד בחודש נובמבר יצאתי להליכה קצרה בשכונה לאחר שלושה ימים של הסתגרות בדירתי. התגוררתי אז ברחוב אחד העם, ובמהלך אותם הימים עברתי על רשימות מסכסוך משפטי בין אמי ובין משפחת אחותה, יהודית. את קלסרי המסמכים והיומנים תכננתי אז להפוך לנובלה קצרה, אך כמות החומר הייתה עצומה וניתקה אותי מסדר הימים והלילות. בעלה של יהודית גזל בעורמה מאמי וממני שמינית משטחי חלקת סבתי, המגיעים לנו על פי צוואה שניתנה בעל פה בנוכחות האחיות. הוא טען שמשום שאביה של יהודית לא אימץ את אמי באופן רשמי – עקבותיו של סבי, שנשאר בפראג, נעלמו – מגיעה לנו רק שמינית משטחי הנחלה. בסופו של תהליך גישור מפותל הוחלט כי על אמי להעתיק את ביתה כשלושים מטרים ממיקומו הנוכחי, בעזרת מנופאי.

עשיתי סיבוב קצר בגן יעקב וחזרתי אל הדירה. בחדר המדרגות החשוך של הבניין הבחנתי לפתע באדם מכוסה שמיכה, יושב על שרפרף בחשכת

הפרוזדור ומנמנם. כשהתקרבותי זיהיתי את ארנון, שכני בן השמונים. מעונו הרשמי היה חדרון הכביסה שעל הגג.

2.

למחרת ישבתי בסלון, קורא וממיינ את החומרים הרבים שהצטברו על שולחני. השעה הייתה אחת בלילה, ותנועת הרכבים משדרות רוטשילד כמעט פסקה. הידיעה כי שאר האנשים סביב ישנים בעודי מתקדם בעבודתי העניקה לי תחושה נעימה של מעשה רמייה. נשענתי לאחור בכיסאי כשלפתע עלו מחדר המדרגות קולות מהומה. ארנון הטיח מסגרת חלון באחד הקירות, הולם שוב ושוב כאחוז טירוף. בין הטחה להטחה זעק "חמור!".

קשה היה לי כך להתקדם בעבודתי, הלא בין כה וכה אבדתי בתוך ערימות המסמכים. קמתי משולחן המחשב וסגרתי את חלון המטבח, את דלת המטבח ואת דלת הסלון. במבצרי בפינת המחשב היה הרעש נסבל. ודאי יתעייף בקרוב, הערכתי, ומשכתי את הזמן. כעבור זמן קצת שכנו אמנם המהלומות וקריאות הגנאי, אך אני לא יכולתי עוד להתרכז. כיביתי את המחשב והצטרפתי אל טוני, בת זוגי, בחדר השינה.

3.

לילה נוסף עבר, ובפתח הבניין הבהבו אורותיה של ניידת משטרה חונה. בחדר המדרגות התנהלה חקירה. עמדתי על כיסא במטבח ותחבתי את ראשי אל מחוץ לחלון, מאזין לשיחתו של ארנון עם צמד שוטרים שהזמין. הוא התלונן על רעשים בלתי נסבלים של מחרטה, שקודחים במוחו כבר כמה לילות. לטענתו, הרעשים הגיעו מדירה מסוימת בקומה החמישית בבניין הסמוך. בגלל הרעשים נאלץ לעזוב את הגג ולישון בחדר המדרגות, הסביר. משפטיו של ארנון נבלעו זה בזה, ללא התחלה או סוף ברורים. קולו הגיע עמום, כאילו מתוכו דיבר אדם נוסף, קטן יותר. השוטר רצה לדעת איזה רעשים בדיוק ארנון שומע, וארנון השיב: גירודים, ניסורים וחריטות.

עקבתי מהמרפסת אחר שני השוטרים יוצאים אל הרחוב ונכנסים אל הבניין הסמוך. עשר דקות אחר כך כבר נמצאו שוב בחדר המדרגות. זו דירת מגורים רגילה, דיווח השוטר לארנון. לא היו שם מכונות או משהו כזה, אמר. אנשים רגילים. למעשה, סיפר, הם עצמם מעוניינים להגיש תלונה נגד ארנון על הטרדה. אך השוטר שכנע אותם לרדת מהעניין: מדובר בבחור טוב, מבוגר, אמר להם, והוא מבטיח להפסיק להשתולל.

4.

המאבק המשפטי בין משפחת גרינשפן לבינינו החל במפתיע. בוקר אחד קיבלה אמי מכתב מהמועצה המקומית אזור. במכתב נכתב כי בקשת ההיתר שהגיש, בדעיכה, למבנה היביל שהניחה בחלקת המשפחה, נדחתה בשל התנגדות שהגיש בא כוחה של אחותה. עד אותו רגע, כאמור, היחסים בין אמי ודודתי היו טובים. יהודית ובעלה היו אלו שתיווכו בין אמי לאדריכל שתכנן ובנה את ביתה על אדמת המשפחה, בצמידות לחלקה שהוענקה להם. לאחר שקראה אמי את המכתב התקשרה אל יהודית ושאלה מדוע התנגדה לבקשת ההיתר. יהודית אמרה שהיא יודעת טוב מאוד – והאשימה את אמי כי ביקרה מאחורי גבה במשרדי מנהל מקרקעי ישראל, חיטטה בארכיב וניסתה להעביר את השטח כולו על שמה. אמי לא ידעה במה מדובר – היא מעולם לא הייתה במנהל. אך יהודית התעקשה: בעלה אמר לה שהכיר מישהו שעבד במנהל ויודע.

בעודי מנסה למפות את ערימות הנייר, נשמעו שני צלצולים בהולים. דרך חריר ההצצה זיהיתי את ארנון. בחנתי את תנועותיו, ממתין שיסתלק. מדוע הוא נחוש כל כך בדעתו שלא לאפשר לי לעבוד? מדוע הוא חייב להפריע? אך ארנון לא זו ממקומו. הוא בהה בחריר ההצצה, כאילו ניחש שאני עומד מאחוריו, ואז צלצל עוד ארבע פעמים. "נו, תראה מי זה כבר", ביקשה טוני, ישנה למחצה, מחדר השינה. כשפתחתי את הדלת פרץ ארנון במונולוג. הוא שמע אנשים מדברים בחצר, אנשים שעובדים אצלו, אצל החמור, שנשלחו להטריד אותו כנקמה על כך שארנון שלח לו משטרה.

"אף אחד לא יתקוף אותך בשנתך," הבטחתי. ניסיתי לטרוק את הדלת, אך ארנון סרב לסיים את המפגש. הוא צריך שאשאל לו טלפון נייד, אמר. היו להם מכשירי קשר והם אמרו את המילה 'ארנון' כמה פעמים, בוודאות. הוא תחב את ידו הגדולה אל כיסו ודלה משם מטבע שנקל, תשלום על שיחת החירום שייאלץ לבצע מהטלפון הנייד שלי, לכשיותקף. הוא היה מבוהל ואומלל. למרות שהטריד אותי, ריחמתי עליו. נטלתי את שני השקלים והגשתי לו את הטלפון הנייד של טוני. אחר כך הסברתי לו איך מחייגים.

למחרת, בשעה שבע וחצי בבוקר, צלצל ארנון שוב. כשפתחה טוני את הדלת, קיבלה בחזרה את הטלפון הנייד שלה. הוא לא עשה שיחה בסוף, הסביר לה במבוכה, וביקש בחזרה את שני השקלים.

5.

לפני תשע שנים, בשבועות הראשונים למגוריי בבניין באחד העם, נהג ארנון לדפוק על דלתי כמעט מדי יום כדי לבדוק האם יש כבר בקבוקים חדשים. לאחר הטרדותיו הראשונות, התחלתי להניח על מפתח בתי שקית ובה יבול הבקבוקים והמכלים של הימים האחרונים. בעקבותי החלו להניח שקיות כל דיירי הבניין. לאורך כל תקופת מגוריי באחד העם, היה זה ביטוי הקרבה והשכנות היחיד שהפגינו דיירי הבניין זה כלפי זה. יחדיו, עזרנו לארנון לשמור על עצמאותו. במשך השנים הללו, בכל פעם שלגמתי סודה מבקבוק אישי, הופיע ארנון במחשבותיי. שקשוק הבקבוקים במעלה ומורד המדרגות הפך לפס הקול של הבניין.

בעקבות תקרית הטלפון, ומכיוון שהאמין שניצל ממתקפת פתע, העביר ארנון את כיסאו מהקומה השנייה אל קומת הקרקע, ממש בפתח הבניין. אולי עשה זאת כדי להתרחק ממוקד הרעש, ואולי כיוון שהעריך כי מקומו החדש – על גדת הרחוב, בסמוך לעוברים והשבים – יקטין את הסיכוי למתקפה נוספת. אל דירת הגג שלו – חדר כביסה שהוסב על ידי בעל הבית לחדרון זעיר ובו אסלה, מזרן וכיור רחצה – סירב לחזור. כשחזרנו ערב אחד, טוני ואני, מקניות במינימרקט שורצקי, מצאנו את ארנון יושב

בפתח הבניין כשמסכת נשימה חד־פעמית מכסה את פניו. לידו עמדה ליאן, השכנה מהדירה שמעלינו. אתמול בלילה, סיפר לה, התחיל להיחנק מריחות חזקים של עשן. הוא, בעל המחרטה, התחיל לשרוף דבר מה בתוך הדירה שלו והרוח מביאה את העשן הרעיל אל הגג. ליאן הנהנה והאזינה לארנון בסבלנות רבה. עמדנו שלושתנו בחדר המדרגות ורחרחנו סביב. באוויר עמד ריח הגוף החריף של ארנון ותו לא. אך טוני נראתה נרעשת. לאחר שעשתה סיבוב בחצר הכריזה שבכוונתה לעלות בעצמה אל הדירה של השכן, ולבדוק מה קורה.

סיבותיה היו עמה: לפני שתיים־עשרה שנים, כשעברה לראשונה להתגורר מחוץ לבית ההורים, יצא שותפה דאז אל הסלון ושאל אותה אם היא מריחה עשן. הוא נמנם בחדרו, סיפר לה, וחלם שהוא משתתף בקומזיץ. כשפקח את עיניו, ריח העשן נשאר סביבו. טוני לא הרגישה בדבר אך ליתר ביטחון הציצה מהחלון. למטה, ברחוב, התקהלה קבוצת אנשים שהביטה בקומות הבניין הגבוהות. כשהבחינו בטוני התחילו לצעוק ולהצביע – מעליה, על הגג, השתוללה שריפה. טוני והשותף נמלטו מיד מהדירה. אבל אז הבינה ששכחה את תיק הרישומים שלה בבית. היא כיסתה את פניה ועלתה שוב אל הדירה, כדי להציל את יצירתה. הסטודיו שלה מוקם אז באחד החדרים בדירתנו.

ארנון, נלהב משיתוף הפעולה של טוני, נידב עוד פרטים: הדירה היא בקומה החמישית, בצד הדרומי. בעל המחרטה הוא גבר צעיר, בן ארבעים, בשם כתריאל. יש לו הרבה שערות, הוסיף. ליאן התנדבה להצטרף אל טוני. אני, כמובן, סירבתי לקחת חלק בהטרדתו של שכן.

את הדלת פתח להן קשיש כבן שמונים, לבוש בתחתונים ובגופייה. הוא היה קצר רוח והזמין אותן, בתוכחה, לבדוק שאין מכוונות בדירה. כעבור כמה רגעים הופיעה גם אשתו של הקשיש, לבושה בחלוק בית. תפסיקו לאמלל את חיינו, ביקשה, אנחנו לא ישנים בלילה בגלל הרעשים והקללות מאנשי הבניין השכן. אם יימשכו ההטרדות נפנה בעצמנו למשטרה. טוני נבוכה, התנצלה ונמלטה במהירות מהזירה.

.6

ארנון גיחך כששמע על ממצאי הביקור. זוג הקשישים שפתחו את הדלת, הסביר, הם שחקנים ששכר הבעלים. לו טוני והשכנה היו נכנסות פנימה היו רואות את המכונה. להעלים ריח זו בעיה? הוא פיזר שם תרסיס. ארנון השיב לכל שאלה בנחרצות, כאילו הדברים מובנים מאליהם. לאחר התנצחות קצרה ביקשה טוני לוותר ולעלות לדירתנו. היא צדקה, לא היה טעם להמשיך בוויכוח. אך התעקשותו הרגיזה אותי. הוא היה משוקע כל כך בסיפורו, לא הרשה לאיש להפריע. המשכתי להציק לארנון בשאלות, מרותק לאופן הקליל, חסר המאמץ, בו המציא את הפרטים החסרים בעלילתו. כששאלתי איך ייתכן שאף אחד חוץ ממנו לא התלונן על רעש וריחות – לא רק בבניין שלנו, אפילו לא בבניין שלו – הסביר שכולם מפחדים, כל אחד דואג לתחת של עצמו. "האם גם המשטרה פוחדת מבעל המחרטה?" שאלתי. הלא היו פה השבוע שוטרים, ביקרו בדירה ולא מצאו כלום.

בטח שלא מצאו כלום, הפטיר. הוא ראה את האורות של הניידת ופירק את המכונה, דחף את החלקים לארונות. אבל ארנון, כך אמר, דיבר כמה פעמים בטלפון עם פקח עירייה בשם יקותיאל, שהיה פה ובדק את הריח ואמר שארנון צודק. עבורי היה זה רגע האמת. כעת ניתנה לי ההזדמנות לתפוס אותו בלשונו. "זה חמור מאוד," אמרתי, "אם פקח עירייה היה פה, הריח עשן ובכל זאת לא עשה דבר". ארנון היסס. "אני רוצה לדעת איך קורה דבר כזה," המשכתי בתקיפות, "שהעירייה יודעת ולא פועלת." ביקשתי מארנון את המספר של הפקח יקותיאל. הבטנו זה לזה בעיניים. "הוא אדם עסוק מאוד," סייג ארנון, "ובדרך כלל לא עונה." טוני ביקשה שאפסיק עם זה, אך התעלמתי. "זה לא משנה לי," אמרתי לארנון. "אני אשב על הקו כל היום." הוצאתי מתיבת הדואר שלנו פלייר של מסעדת בשרים חדשה והגשתי לארנון. "קח," אמרתי לו, "תרשום לי את המספר." הוא נטל את הנייר והכתיב, לאט-לאט ובקול רם, מספר מומצא של טלפון נייד.

למחרת, כשיצאה טוני מהבית בבוקר, מצאה פתקית קטנה דחוסה בחריץ הדלת. בכתב צפוף מאוד – תחילה מלמטה למעלה ואז גם בשוליים – פירט ארנון את השתלשלות העניינים מאז היום שהגיע לבניין לפני שלושים שנה ועד הערב האחרון, שבו עברנו, לדבריו, לצד של אויבו. הוא ביקש שלא אתקשר לפקח יקותיאל ושמעכשיו והלאה לא ניצור אתו יותר שום קשר, אפילו לא שלום במדרגות.

7.

ארנון נשאר בפתח הבניין. כעת מיעט לצאת מחדר המדרגות, ונותר לשבת שם רוב היום – מנומנם למחצה, בוהה בקיר הנגדי בעיניים פקוחות, כמו מסך מחשב במצב שינה. כשעצם את עיניו, זמזמו זבובים סביבו, כמת. הוא הפסיק כנראה להתרחץ בכיור דירתו או להחליף את בגדיו, והחל לטרוק את החלונות גם בשעות היום. חולצת הכפתורים התכלכלה שלו, מבד סינתטי זול, נמלאה כתמי זיעה, אוכל ומשקה. בשוכי הביתה נאלצתי להידחס בין הקיר לבין ברכיו של ארנון הישן. הכניסה לבניין הפכה למאורה שבה עמדו ריחות עזים של זיעה ומשקאות קלים נטולי גז. לעתים התווסף לאלו גם ריח חריף של שתן. עד היום לא הצלחתי להוכיח שהיה זה ארנון שהטיל את מימיו באופן קבוע בחדר המדרגות באותה תקופה, וכנראה שכבר לא יהיה בידי להוכיח זאת בעתיד. אך העובדות, אני חושב, מדברות בעד עצמן.

בעל הבניין, חולי מרדכי, לא רצה להתערב. בריאותו הנפשית של דייר, הסביר לטוני, היא לא עניינו. הוא רק משכיר דירות. ולעניין חדר המדרגות? בבקשה, תעשו ועד בית. במשך שמונה שנות מגורינו בבניין מעולם לא השקיע אפילו שקל אחד בשיפוץ הנכס. קירות הבניין התקלפו מבלי להיצבע מחדש, ואת החצר המשותפת פינה מעשבייה רק כשקיבל התראה אחרונה מהעירייה. כל רצונו היה לקבל אישור להרוס את הבניין ולבנות אחר, גבוה יותר, תחתיו. עד אז השכיר את הדירות במחיר נמוך לאנשים שלא הרבו לצאת מדירתם או לכאלו שלא הרבו להימצא בה. מדי שנה היו מתחלפים כמעט כל דיירי הבניין, למעט עמי שירן מדירה 6,

שכן ביישן ומזוקן, בן קרוב לשישים, שהיה בעל הדירה היחיד. שירן סירב למכור לחולי את הנכס למרות שידולים רבים.

"אבל ארנון זה משהו אחר," ניסתה טוני. "הוא מתגורר אצלך שלושים שנה, זה לא דייר רגיל."

"שלושים שנה?" אמר חולי בפליאה. "הוא נכנס לבניין שנה או שנתיים לפניכם."

באחד הבקרים, כשיצאתי עם טוני לסידורים, פגשנו את ליאן במסדרון ושוחחנו אתה על מצבו של ארנון. עם שלושתנו לא החליף מילה כבר שבועיים¹. ליאן סיפרה שדיברה עם האחראית עליה במשרד הרווחה וביקשה שישלחו עובדת סוציאלית לטפל בארנון בדחיפות. "זה כנראה יקרה השבוע," אמרה.

רצה המקרה ואספן חשוב התעניין אז ברכישת אחת מיצירות הפיסול של טוני, שהוצגו כמה חודשים קודם לכן בתערוכה בירושלים. טוני קבעה אתו פגישה בדירתנו, שאליה היה צפוי להגיע יחד עם מנהלת האוסף. בבוקר ביקורו מילאתי שלושה דליים במי קצף ורחצתי את חדר המדרגות מצחנתו. פתחתי את החלונות והתחלתי מקרצף את חלל הכניסה מריחות השתן, המיץ והזיעה. בעיצומו של הקירצוף חלף לידי עמי שירן. "כל הכבוד," לחש כשעבר על פני, "כבר אי אפשר היה לנשום פה."

האספן ויתר, בסופו של דבר, על רכישת היצירה של טוני. אך דווקא עמי שירן היה זה שהכניס את היד אל הכיס. הוא התרשם מהיוזמה שנטלתי, והחל להתייחס אלי כאל ראש ועד הבית. בכל פעם שנתקלתי בו במדרגות או בפתח הבניין, החל לבוא אלי בטענות – למה אין אור כל כך הרבה זמן בחדר המדרגות? אולי אנש לקנות נורות? ולמה שלא תביא מנקה אחת לשבוע? באחת הפעמים העביר לי מאתיים וחמישים שקלים, תשלום מראש לנורות, חומרי ניקוי וחלקו היחסי בשכר מנקה לשלושה חודשים. את מרבית הסכום אני חייב לו עד היום.

¹ חוץ מפעם אחת, יומיים אחרי שהכריז על הנתק. ארנון ראה אותי יורד במדרגות, שכח מהעניין וביקש שאביא לו שישיית מים מינרלים מ־AM:PM.

8.

כשחזרתי לעסוק בסכסוך המשפטי של אמי ושל משפחת גרינשפן, התחוללה פריצת דרך. לפתע יכולתי לקשר בין כמה התרחשויות שנדמו לאמי ולי בלתי קשורות עד אז, ושהסבירו את מניעיהם של יהודית ובעלה ואת השינוי הבלתי ברור בהתנהגותם. עד אותו הרגע הסברנו זאת ברשעותו הסתמית של הזוג – מוטיבציה שטוחה, חסרת מורכבות ועושר. הנחנו שבמשך כל השנים זממו את המהלך נגדנו, ורק המתינו לשעת הכושר המתאימה. בינתיים רצו להרדים אותנו, לשדר עסקים כרגיל, ולכן סייעו הוא ואשתו לאמי כשבנתה את ביתה בנחלת המשפחה. אך כעת, כשעברתי על הרשימות, הבנתי שלקרוואן שביקש להניח בן אחותה השנייה של אמי יש חלק מכריע בפרשה. כמה חודשים לאחר שהתיישבה אמי באזור, נישא בן אחותה השנייה לעובדת פיליפינית. לשניים לא היה כסף לדירה, ואמי, שלא נזקקה כעת לכל השטח הגדול שירשה, הציעה לו להניח שם קרוואן ולהתגורר בו בחינם. כעבור כמה שבועות החלו עבודות הבנייה. בן האחות כיסה חלק ניכר מהשטח בבטון וייצק יסודות להנחת קרוואן. ההתנגדות הראשונה שהגישו יהודית ובעלה להיתר הבנייה של אמי הוגשה שבועות ספורים לאחר שעלה הטרקטור הראשון על הקרקע. כנראה, הבנתי עכשיו, נעלבו על שאמי העניקה את הקרקע לבן אחותה השנייה, ולא לאחת משלוש בנותיהם.

קמתי משולחן המחשב ויצאתי נרגש אל המרפסת. מניעיהם של אויביי וגיבורי סיפורי הפכו עכשיו קטנוניים ועשירים יותר, התחילו להתגבש לעלילה. יכולתי לזהות שינוי במקום התנהגות מונוטונית. כשהבנתי החוצה אל הרחוב ראיתי את ארנון פונה לאטו מרחוב החשמונאים אל אחד העם, גורר עגלת בקבוקים מקרקשים. הוא נעל נעליים אורתופדיות מרופטות, ורק כעת הבנתי, מדרך הילוכו, שרגלו האחת קצרה יותר מאחותה. כשהתקרב אל הבניין זינקה ניידת לבנה שחנתה עד אז בקצה הרחוב. שני גברתנים קפצו ממנה וניהלו עם ארנון דין ודברים קצר. מיד אחר כך תפסו אותו באחיזות בריח והושיבו אותו בכוח בתוך הרכב. אז הזריקו לו זריקה קטנה בירך. "היי!" קראתי, ומיהרתי להביא עט משולחן המחשב. שירבטתי בזריזות את מספר לוחית הרישוי על זרועי. דלתות

הרכב נסגרו ותוך רגע נעלמה הניידת במורד רחוב רש"י. כששוחחתי עם מוקד המשטרה, התברר שלוחית הרישוי שייכת לבית החולים "אברבאנל".

9.

בימים הראשונים לאשפוזו הכפוי של ארנון לא אפשרו לנו אנשי הצוות לדבר עמו. אף שהתקשרתי שוב ושוב, הם לא הסכימו לספר מדוע נחטף מביתו. לבסוף גילתה ליאן את הסיבה. יומיים קודם לכן נפגשה העובדת הסוציאלית עם ארנון. הם עלו אל הגג, ובמהלך שיחתם, בעוד ארנון שוטט בפניה את כל נפתולי סכסוכו המדומיין עם בעל המחרטה, התריע באוזניה כי הסכסוך "ייגמר ברצח". היא רשמה את הדברים, ומיד כשחזרה למשרדה פנתה למשטרה.

גם כשהתאפשר לארנון לקבל שיחות, סירב לשוחח עמי, עם טוני או עם ליאן. לאחוזת האחראית אמר שהוא רוצה לדבר רק עם השכן מדירה 6, שאת שמו לא זכר. אך עמי שירן לא היה בבית. חולי היה אז בטיול עם אשתו בקוסטה ריקה, ואי אפשר היה ליצור עמו קשר.

למחרת, לאחר שהצלחתי לאתר את עמי בדירתו, התכנסו בביתי כל דיירי הבניין. עמי התקשר לבית החולים ושוחח עם ארנון בלחישות. עובדת הרווחה הבינה לא נכון, הסביר לו ארנון. הוא התכוון שכתריאל ירצח אותו, את ארנון, לא שהוא ירצח את כתריאל. הרי הוא אדם טוב, לא מסוגל לפגוע בזכר. הוא ביקש, דרך עמי, שכולנו נחתום על מכתב שבו ייכתב שהוא שכן טוב ולא הרביץ לאיש. אבל לפחות לא עצרו רק אותו, אמר. גם כתריאל נמצא אותו במוסד. הוא עוד לא ראה אותו, אבל שומע אותו צוחק כל הזמן, מאחד החדרים. לפני שניתק, ביקש מעמי שיתקשר כל יום. כעבור חודשיים שוחרר ארנון מהמחלקה הסגורה. כשחזר אל הבניין, קשה היה לזהותו. בגדיו היו חדשים ומגוהצים, שיערו הדליל מסורק. הוא הגיע כדי להיפרד. רשויות הרווחה הציעו לו לעבור מחדרון הכביסה אל דירת שני חדרים מסודרת בבניין מוגן בתל כביר, שם יקבל גם קצבה קטנה. מכיוון שייחס את שחרורו למכתב עליו חתמו כל הדיירים, הכריז כי הוא סולח לכולם. כל דיירי הבניין השתתפו בארוחת ערב שנערכה בדירתנו

לכבוד שחרורו ומעברו לביתו החדש, ארוחה שיזמתי אני, לתדהמתה של טוני. לבקשת ארנון, אכלנו כולנו את המאכל החביב עליו: חביתה. הוא אמר שיתגעגע מאוד לשכונה. למרות שכבר לא יצטרך את הבקבוקים שבביל פרנסה, בכוונתו להמשיך להסתובב כאן, גם בימי שבת, אולי יבוא בטקסי. גם לעמי שירן הייתה הודעה: הוא החליט למכור את דירתו לחולי ולקנות דירה חדשה במגדלי שרונה, בקומה נמוכה. הרמנו כוסית לחיים: לחיי ארנון מזרחי, עמי שירן וכל דיירי הבניין. מעט אחרי שעזבו האורחים התקשרה אמי. בשבוע הבא, סיפרה לי, יניף המנופאי את ביתה.

10.

אחד התנאים שהציב עמי שירן, משום מה, לפני שחתם על חוזה מכירת דירתו, היה זה: עד מועד הכניסה לדירתו החדשה במתחם שרונה, יחליפו עמי וליאן את דירותיהם זו בזו. ליאן התקוממה, כמובן, אך לא הייתה לה ברירה. בחוזה לא אוזכר מספר הדירה שאותה שכרה, ומשום שכל הדירות בבניין היו זהות במדויק זו לזו, נאלצה להעביר את כל חפציה לדירה המקבילה באותה הקומה. חולי הבטיח לה כי בתמורה לא יעלה את שכר הדירה בשנה הבאה – אך בעוד שנתיים, בישר לה, הבניין ייהרס. שבוע לאחר שעברה להתגורר בדירה העורפית פגשתי את ליאן במסדרון. היא נראתה חיוורת מאוד ועיניה טרוטות. כששאלתי אם הכל בסדר, השיבה "ממש לא". הראש מתפוצץ לה, סיפרה. היא לא מצליחה לחשוב. מאז שעברה לדירה של עמי היא שומעת רעשים צורמניים של קידוח. רעש מכני, הולם, בלתי פוסק. אי אפשר לישון. היא כבר לא יודעת אם היא השתגעה או מה. כמה שבועות לאחר אותו מפגש, נעלמה מהנוף. היא עברה לגור אצל ההורים, סיפרה לטוני כשהתקשרנו לשאול לשלומה. כעבור חודש נכנס לדירתה דייר חדש.

יוני רז פורטוגלי – כותב ותסריטאי יליד יפו. יצירותיו מתפרסמות ב'תרבות וספרות' ובכתב העת 'מעין'. מסותיו התפרסמו באתר $n+1$. רומן שושלתי פרי עטו, המתאר את קריירות הספרות הכושלות של אבותיו למשפחת פורטוגלי, נמצא בכתובים.

שרי שביט

אצלה בראש עוד שנים

בשלב מסוים של הלילה הקלטת עם השיר של לו ריד נגמרה. וגם אני שתקתי. גוף הנרות נול אל תוך עצמו. מרון קם למערכת להחליף את המוזיקה, וכשהוא שיחק עם הכפתורים של מערכת הסטריאו האצבעות שלו הסתובבו במהירות של טייסי קרב. העין שלי זיהתה את הנקודה המדויקת שבה עור הבטן שלו התנגש בקצה של חולצת הטריקו האדומה, כמו שציפור מזהה קיר זכוכית שקוף רגע לפני ההתנגשות. לכן עצמתי את העיניים. לכן שוב פקחתי אותן.

"מה אתה משמיע?" שאלתי מהר. רק כדי להגיד משהו. להפיג את הרגע העמום של המבוכה שהחל לצבור עורקים וגידים סביבנו, מאיים להשתלט על האוויר שנדחס בין קירות החדר של מרון, לצמצם את המרחק בין הסיבים הקצרים של שטיח הרצפה.

"תכף תשמעי," הוא חזר להתקפל בתוך המיטה. וזאת היתה פטי סמית'. שרה על עצמה רוקדת יחפה.

עכשיו, אחרי שעברו יותר מעשר שנים, אני אמורה לזכור בדיוק איך זה קרה. איך גם אני התקפלתי לצדו אל תוך המיטה. איך שנינו שכבנו לבד אבל מספיק קרובים זה אל זה מתחת לאותה שמיכה כבדה.

"אולי תכבי את האור," הוא ביקש.

"איפה מכבים?" שאלתי בטון הכי נמוך שהמיתרים שלי יכלו לייצר.
 "היא הייתה בבית הזה חצי מיליון פעם," הוא הזדקף פתאום במיטה,
 ניתק מהכרית, שלח יד והוריד מכפות הרגליים את הגרביים שלו, אחד
 אחרי השני, העיף אותם באוויר עד ששניהם התנגשו בקירות שסביבו,
 במנורה הלילה הקטנה והכבויה, בערמת הדיסקים ובמאפרה הנמוכה
 שפעם הכנתי לו, זאת שעשויה מחמר כחול, בלי ידיים ובלי ראש, רק עם
 גוף של בדלים שהוצב בבסיסה. הוא המשיך לדבר עלי כאילו אני לא שם.
 "ועדיין לא זוכרת איך מדליקים ומכבים את האור בחדר שלי." אהבתי את
 איך שהוא מדבר עלי ככה, כאילו אני לא שם. אהבתי גם את הספירה שלו.
 חצי מיליון פעמים. אבל באף אחת מהן לא נשארנו שנינו ביחד במיטה. לא
 בחושך. לא ככה. לא קרובים זה אל זה במרחק של סל כביסה. ובכל זאת
 קמתי. ובכל זאת כיביתי את האור.

"מה הכי חשוב לך בחיים?" הוא שאל אותי כששוב התכסינו, איש איש
 במקומו הבלתי ננוע, בלי תזוזה.

רציתי להגיד המשפחה שלי. שאביגיל ואָרֶץ ונפתלוצ'קה יהיו סביבי
 תמיד, יקיפו אותי וישמרו עלי בכל צעד שאעשה, אבל המשפחה שלי
 לא הייתה מסוג המשפחות המקיפות, וכשכן ניסתה להקיף, יצאו ממנה
 תנועות של תמנון גדום ורועות, לכוד בתוך מים עמוקים. וכמה שרציתי
 באותו הרגע להמציא לעצמי חיים אחרים לא היה שום טעם לשקר למרון.
 כי אין טעם להמציא את החיים שלך מחדש מול מי שגדל איתך ויודע
 עלייך הכול.

"מה הכי חשוב לך?" החזרתי בשאלה.

"לא לאבד עניין," הוא חייך אל תוך החושך. "שתמיד תהיה לדברים
 משמעות. שדברים לא יתפוגגו לי יותר," ואת כל זה הוא אמר ממש בשקט.
 הייתי צריכה לדלות את המילים מהאוויר, להרכיב אותן מהלחש שבו
 נאמרו כמו לגו של צלילים.

ויכול להיות שאמרנו עוד כמה דברים שאני לא מצליחה לזכור לפני
 שכפות הידיים שלנו התחילו לגעת, להתחמם אחת בתוך השנייה.

וכשמרון ליטף את האצבעות שלי, התפלאתי מכמה שהמגע שלו רך, ספוגי ואטי כל כך. ופתאום הכול בו התחבר אצלי כמו שורות כתומות בקוביה הונגרית שאף פעם לא הצלחתי לסדר. נגיד איך שהגוף שלו נראה מבחוץ, עור לבן וכהה, חלק, קצת מנצנץ אפילו, עם העיניים הירוקות והסנטר המחודד והגב הכחוש והחזק שלו, ואיך כל האיברים האלו יחד מצליחים לייצר מתוכם את כל הצמר גפן הזה שגדל לו מהידיים. אז בהתחלה באמת רק עניתי, בנימוס האנגלי שלי, במגע ביישני אל מול המגע הקטן שלו. עוצמת עיניים. עוקבת אחרי תנועותיו כמו עיוורת. והאצבעות שלנו ליטפו והסתבכו ונפרמו זו בזו ולא יותר, ואני זוכרת שניסיתי להיות זהירה בתוך הנגיעות האלה, והוריתי לאצבעות שלי להתפקד שוב ושוב בתוך האצבעות הארוכות, המתוקות שלו, בקצב שלו, בעוצמה המתונה שלו, כמו שמטמינים גוזל צהוב בתוך חיק חם, נושם, בידיעה ברורה שהוא לא יפול משם לרצפה. אבל הבטן שלו. חולצה נוגעת בעור. עור נוגע בחולצה. נצמדה לשלי. ופתאום כל מרחק הביטחון ששמרתי כל השנים מהגוף של מרון נעלם כמו עלים שהתנתקו מהעץ ולעולם לא יחזרו אליי עוד, כשהוא נצמד לי לפופיק, לג'ינס. כשקירבתי את קצה האף שלי אל דש החולצה שלו, ושאתי פנימה לריאות ריח של כביסה שהיה בו ריח קלוש של סיגריות וסביונים שהופקו בדיוקנות מתאי העור שלו. וזה היה כמעט כואב להריח את הריח הזה, החדש, כאילו עוד שנייה בית החזה שלי יודהם מרוב הריח הטוב שלו, יגדל בצדדים גידולים משונים שיתנתקו מהקצוות וירסקו לי את הצלעות פנימה ויוציאו ממני דם. השעון במערכת הסטריאו הראה ארבע לפנות בוקר כשגם האצבעות שלי התחילו לזוז מעצמן. וכל מה שאי פעם רציתי ממרון הפך תוך רגעים בודדים לברור ומסודר. כמו מסילה מתחת לרכבת נוסעת. וידעתי שאי אפשר כבר לרדת ושמה שעומד לקרות עכשיו יכול להרעיש על החיים של שנינו כמו שרשרת מכוניות מעוקמות בתאונת דרכים. ידעתי שאחרי כל זה יותר לא נחצה ביחד את גן השבילים המתפצלים ויותר לא נעקוף את מגרש הכדורסל כדי לעצור טרמפים החוצה, רחוק מתל שושנים. ידעתי שיותר לא נקשיב ביחד לשירים. אבל למרות כל הסיבות הטובות והכבדות האלה, סימני השאלה שהאצבעות

שלו שאלו, כשהסתובבו מעלי כמו להקה של דבורים, הביאו איתן רק תשובה אחת: רציתי כל כך להיעקץ.

ידעתי שיום אחד הוא יפגוש מישהי אחרת. אישה עם ריסים ארוכים ומצח חלק, ואף קטן וסולד ועור יפה כמו שלו, בצבע לבן של ירח בלילה. והוא יצחיק אותה בלי מאמץ. בלי הקברים האלה שמפריעים לנו תמיד. מישהי יפה ממני. נמוכה ממני. עם שיער ג'ינג'י עמוס תלתלים. שיער מזמין נגיעה. וכששניהם יפגשו, הוא יספר משהו מצחיק ולא חשוב על גרביים לבנים שפעם היו לו, ואיך היו עפים באוויר לכל הכיוונים לפחות חצי מיליון פעמים, וכשהוא ידבר על זה מהר, יתבלבלו לו המילים. אולי זה יקרה ברחוב דיזנגוף. ואולי זה יקרה בסמטה בניו יורק. אבל מה שבטוח זה שהיא תחייך כשהיא תשמע את הסיפורים הקטועים שלו, הבחורה הזרה הזאת. ויהיה לה חיוך מתוק. עם גומה. ואז היא תשים לב שהירוק אצלו בעיניים מעט כהה יותר משל כל האנשים האחרים ושהגבות שלו מעט מחוברות ושעצמות הלחיים שלו גבוהות כמו אצל אישה, והיא תחשוב שזה יפה. וגם הוא יחשוב שהיא יפה.

אז איך יכולתי בעצם לא להחזיק את הרגע ההוא בין הידיים לפני שיעלם לי, ואיך יכולתי לא לתת לו ללפף את הרגליים שלו סביב שלי. איך יכולתי לרצות לעצור את הברקים שהריסים שלו צרבו לי בעור. איך יכולתי לדעת שמגע האצבעות הזה יתקע לי בראש כמו מוך, יחסום את דרכי האוויר של המחשבות, וישאר אצלי בבטן ובלב עוד שנים. בסוף מרון שלח יד בטוחה, וכמה ביטחון היה אז בתנועות שלו, כמו בכל דבר שהוא אי פעם עשה, והתחיל ללטף לי את הלחי ואת הסנטר בתנועות מחושבות, כמעט נזהרות, אבל בלי להפסיק. ובתוך שניות המגע החדש והריח המוכר הפסיקו להכאיב והתחילו להציף לי את הפה בטעם מר וממכר של נוזל תרופתי בבקבוקים. וכשהוא נגע לי בשפתיים, השפתיים שלי גדלו. וכשהוא נגע לי בצוואר, הצוואר שלי בער. כל כך סיקרן אותי לדעת מה הוא מרגיש עכשיו, אז ניסיתי לפתוח עיניים, לראות, אבל שלו היו עצומות כשהוא שלח גם את היד השנייה וקירב את הראש שלו לשלי, אז רכנתי אליו עוד והריח הטוב של הטריקו האדומה המקומטת

שנשלפה מערמת הכביסה הנצחית שעמדה אצלם בסלון, ערמה שלעולם לא מקופלת, הקיף אותי פתאום כמו גבעת כלניות שלמה, ואז הוא נישק אותי. הוא היה הראשון שהצמיד שפתיים. את זה אני זוכרת. את זה מיד חקקתי. ועם מרון זה היה כל כך שונה מכל האחרים שהיו אי פעם. כי זאת הייתה הפעם הראשונה שכל כך רציתי לנשק בחזרה.

והוא המשיך לנשק ושלח יד ללטף את הגב. ומיד, בתנועה של לולייני הוריד לי את החולצה. וכל מקום שהיד שלו, הבטוחה, עברה על העור שלי, הפך לנעים, כמו באגדה הזאת על הנסיך שנגע בדברים שהפכו לזהב. כמה רציתי להקפיא במתכת את הרגע ההוא. להצליח לשמור לעצמי את הזמן שבו מרון הוריד לעצמו את החולצה. ואז את המכנסיים ונשאר ככה, בלי גרביים אבל בתחתונים לבנים, כמעט שקופים מרוב כביסה. ואז סובב אותי מעליו, ופתאום אני גבוהה, יושבת, עליו ומעליו. מתחככת. מתנועעת. וממתי אני גוהרת, וממתי מעליו, אבל הוא לא הפסיק את הריקוד הזה, שלט בו, הזיז אותי, ולא הפסיק לנשק, כמו חץ שמתמרכז על מטרה מתוך הקשת, רוצה לחצות את הפה שלי לשניים ולפצוץ, רוצה להחזיק אותי חזק. להינעץ. השפתיים שלו כיתרו לי את הפנים ואת הצוואר ואת העפעפיים ואת הרקות, טעם לשון טעם של עשן טעם של טריקו טעם של רוצה לנשק בחזרה, ואז הוא נעצר ושאל, בבהלה, "שחף, מה אנחנו עושים?"

לקח לי עוד שנייה להבין מה הוא אמר. ואז, מרוב בהלה, דווקא אני הייתי זאת שעצרה את הכול באחת, והנשיקה הבאה שרציתי לנשק, השתתקה, נאלמה. הפכה לגוש קטן. קריר. רעיל. נבלעה לי בפנים לעוד שנים. נקברה.

כמו בהפסקת חשמל נרפו לי כל השרירים שבגוף, התרסקו בעדינות מעל לשלוי, והוא מיד כרך את הזרועות הרוות שלו סביבי. חיבק אותי חזק. חיבוק של התנצלות. זה ארך אולי חצי דקה. ואני נפרדתי מכל מה שאי פעם היה קשור למרון בחצי הדקה הנוספת הזאת. מהשיחות על הספסל בגן השבילים המתפצלים כשלא הולכים ללימודים ורק בוהים ביחד בציפורים ובקרוסלת הטטנוס השבורה ומחזיקים בידיים עלים של

אקליפטוסים. מטילי בית הקברות של נפתלוצ'קה. מהקלטת עם עשרת השירים המוקלטים של שנות השמונים.

ואז ירדתי ממנו לצד של המיטה. התכדרתי כמו כדור. מקופלת. מבושת. עדיין המומה שעד לפני שנייה היה לי בפה את הדבר הכי טוב בעולם. מנסה להיות שקטה יותר מציפית השמיכה.

"שחף," הוא קרא לי בשקט, "את מוכנה להסביר לי מה קרה כאן?"
 "שום דבר," מיד לקחתי אחריות על שנינו. "זה נגמר," סיכמתי ומתוך האפלה של העפעפיים העצומים, עוד הוספתי, "אולי זה היה צריך לקרות, פשוט, אתה יודע," מלמלתי בקול של ילדה, "רק כדי שנבין שזאת טעות."
 "לא יודע," הוא אמר, ואז חזר על זה שוב, "לא יודע."

"נשמור את זה בסוד," לחשתי, אבל דווקא המילה סוד גרמה לי לפקוח את העיניים ואור הנרות הדועך ריצד מולי פתאום. סנוור בתוך המצח. ומתחת לאור הזה הרגשתי כמה אני מכווערת ליד מרון וכמה העיניים שלי שקטות ליד מרון וכמה במרחק קטן מהלובן הזורח של הגוף שלו, אני בעצם נורא שחורה.

"סוד," מרון צייץ ממקומו הדבוק לקיר, בקול הזה שהיה לו כשהוא סיפר בדיחה, "זה מגוחך, שאת ואני, נהפוך את זה לעניין, לסוד. למשהו אסור. זה מגוחך הרי שזה בכלל קרה..."

ואחרי כל זה בחרתי לשתוק. רק כדי לא לעשות עוד טעויות. אז שתקנו ככה מתחת לשמיכה. שניות ועוד שניות עם הגוף שלו הערום והגוף שלי החצי ערום. והזמן התאסף בלי משמעות.

"שחף, בפעם הבאה שאת באה לפה, נראה לי שפשוט נלך לישון."
 "נראה לי שאני לעולם לא אבוא לישון פה יותר," הבטחתי, ובלב אני זוכרת שחשבתי, יהיה בסדר, זה יעבור. בסוף אני אפסיק לאהוב את מרון. כשהאור הראשון פגע בתריסים הסגורים, נרדמתי במיטה של מרון, לידו, בלי לחשוב מתי נקום ומי יעיר אותנו בבוקר לבית הספר. כשהלכתי לשטוף פנים הוא עדיין שכב במיטה כמו ער שעושה את עצמו ישן או ישן שעושה את עצמו ער. התלבשתי מהר, צחצחתי שיניים לאט במברשת שהייתה לי בתיק. חזרתי לחדר. נעלתי נעליים והסתרקתי בעזרת

האצבעות. הטלפון בסלון, בין שתי ספות הבד האפורות, צלצל וצלצל וצלצל. וערמת הכביסה עמדה שם ושתקה. הוא לא ענה. אף אחד בבית לא ענה. אמא שלו כבר לא הייתה שם. מזמן יצאה לעבודה. אבל הצלצול הזה, שחדר לאוויר ולא הפסיק וחפר עוד ועוד, גרם לו בסוף לקום מהמיטה. הוא התלבש במהירות כמו לפני שיוצאים למשימה צבאית. פתח את התריסים בתנועת זרוע ימנית וחדה. נתן לשמש ליפול פנימה כמו אלף עטיפות זהובות של סוכריות. הגיש לי את תיק הגב השחור שלי שנשאר זרוק ומונח לצד המיטה. גמאתי את המרחק הלא גדול מהדלת של החדר שלו אל דלת הכניסה של הבית, כמו שאבלים הולכים בין קברים, לאט ובדממה. והוא הלך אחרי כמו אדם אילם, במבט כפוף ובעיניים מתחרטות, שהפכו לכהות אפילו יותר ברגע שהסתובבתי פתאום אחורנית והסתכלתי ישר לתוכן כדי לראות אם מסתתרת אצלן עוד מילה. אבל גם כשניסיתי להסתכל מקרוב, לחפש מתחת לאישונים את מרון החבר הכי טוב שלי, זה שהיה לצדי תמיד, הוא שתק ולא אמר לי כלום. ובגרון שלי נדלקו מדורות-מדורות, אחת אחרי השנייה, כמו סופה של אש שהציתה איתה בדרך שדות צהובים וענפים של עצים, אבל לא הייתי מוכנה שהוא יראה. לכן גייסתי מבט חתום משלי, כדי שיחשוב שגם אני מצטערת על זה כמוהו.

ולרגע, אולי באמת הצטערת.

ואז מרון הרים את היד הימנית שלו, ובתנופה מהוססת, שבורה, שונה כל כך מאיך שנגע בי, הניף את אצבעותיו הארוכות ברבע תנועה שהייתה אמורה להיות רבע שלום או רבע להתראות או רבע אני מצטער או רבע אני לא מאמין שזה קרה. והראש שלו התנדנד מעל זקיפות גופו הגבוה, כאילו כל הגוף הזה, מכפות הרגליים בתוך הגרביים ועד לקודקוד הרכון שמולי, פשוט לא מצליח למצוא בעולם אחיזה נכונה. ואז עצרתי. עצרתי וחיכיתי לראות מה יקרה, אולי עוד שנייה. אולי עוד שבריר של שנייה. וכשלא קרה כלום – ושנים אחר כך עוד חשבתי שאולי דווקא אחרי הרגע הזה הייתי צריכה לחכות קצת יותר, או אפילו לומר משהו, להעז להוציא מהפה עוד משפט שיסגור את זה או יפתח את זה או יקל על שנינו לנצח, ולא ישאיר את זה ככה, זיכרון מריר וכואב ואבוד של מרון

ושלי עומדים שותקים ליד הדלת – רק אז שרטטתי עם היד הימנית שלי תנועה קטנה בצבע שזוף משלה, מראה שבורה לתנועה הקטנה והחלבית שלו, כמו רוצח שעומד מול אדם שנקלע לזירת הפשע במקרה, ומתלבט אם לירות לו כדור אחד בראש ולגמור עם זה, או פשוט להתחמק משם בשקט. לעשות כאילו הוא לא ראה.

מתוך "לארוז פסנתר במזוודה", רומן בכתובים שעתידי לראות אור בהוצאת אחוזות בית. ערכה את הטקסט: שרי גוטמן.

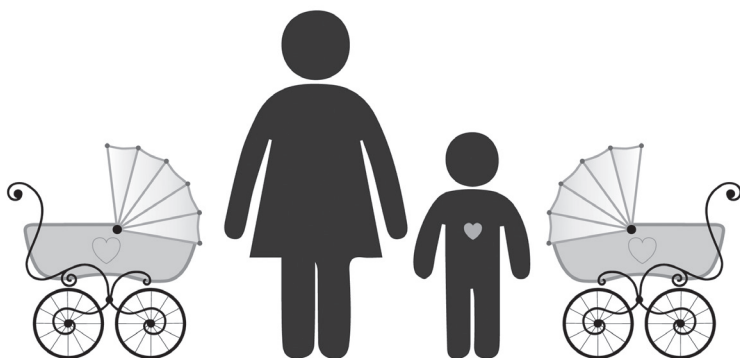
שרי שביט – סופרת, משוררת ועורכת ספרות. ספריה: "ברוריה הפקת" (2009), כנרת זב"מ), "הכל זריז" (2012, אחוזות בית) ו"ומה יש עוד" (2014, אחוזות בית). זוכת פרס "שירה על הדרך".

הגשמת חלום האמהות

אביגיל פקלמן, הכנה לאמהות יחידנית

אני מזמינה אתכן לצאת למסע שיעזור לכן לממש את חלום האימהות.
יש נשים הבטוחות בבחירתן ויש המתלבטות.
אני כאן כדי לעזור בהחלטות ולספק תמיכה והדרכה
במסע המופלא להורות-יחידנית ולהורות עצמאית.
המענה הוא גם להורים-יחידנים (נשים וגברים), עם לידת ילדים נוספים.

אני אם יחידנית מבחירה, לשלושה (בכור ותאומים).
בעלת שני תארים שניים: MA בתרפיה במוסיקה מלסלי יוניברסיטי,
MBA בפסיכולוגיה עסקית, מהמכללה למנהל.

לפרטים נוספים ותיאום פגישה

054-6655228

שמעון מרמלשטיין

כפר אברהם (1963)

בגד אפור, זקן לבן, עיניים חומות, מושפלות, תחת כובע קסקט בקיץ ותרבוש צמר כבשים בחורף. וריח. היה לו ריח חריף של צמחים לקידוש. הדס וערבה, אזוב ומרווה, וכאלה שלא אדע לעולם את שמם. אני לא חושב שדיברתי איתו אי פעם במשפטים בני יותר מארבע מילים. וגם אותם הייתי פולט בהיסוס ובולע בחזרה. את החסר היינו משלימים במבט או בתנועת יד כמעט לא נראית. הוא ידע שלא דיברתי עד גיל שלוש. וגם כשהתחלתי לדבר, עשיתי זאת לעתים רחוקות, כשהייתי חייב לענות.

הוא היה בן למעלה משבעים ואני כמעט בן שמונה. הוא נולד במאה אחת ואני הייתי שייך למאה אחרת. אני הייתי הנכד היחיד שנשא את שמו. כשנולדתי, הוא סובב שבע פעמים תרנגול מעל ראשי, לכפרות. וגם הקיז מדמו לאדמה, כך סיפרה לי אמי, שאחמוק מכל האסונות שקרו לבניו ובנותיו.

“אנשים מתים כשהם מחליטים לוותר על החיים שלהם”, לחש לי מישוהו כשניסיתי להעיר אדם שנפל על המדרכה ואיבד את הכרתו. לא ידעתי מה לעשות. הייתי בן שש. הבטתי לאחור, לחפש את מי שלחש. שיעזור. לא היה שם איש.

כשסבי בא לבקר אותנו בכפר הוא תמיד התיישב על כיסא ליד עץ הרימונים ופניו למזרח, אל הכפר, אל השמש הנבלעת בתוך עיניו העצומות. הוא היה מין עץ פרא שצמח כל פעם בין עצי הפרי שבגינה, בזמן שניסיתי לחבר ללא הצלחה אותיות למילים בבית הספר. הוא כבר לא ניסה לצאת מהחצר ולטייל בכפר אברהם, כי הניסיונות האחרונים שלו היו נגמרים תמיד בדמעות של ייאוש; שניים מאנשי הכפר היו מחזירים אותו אלינו בחשש, כמו היה מין מתנה שהתקמטה בידיהם החסונות. הוא איבד את חוט הזיכרון הדק המוליך אל הבית שבנה לפני שנולדתי.

פעם אחת ראיתי את כתם השתן שהרטיב את מכנסיו. מרוב פחד. אם יש פחד גדול יותר מללכת לאיבוד, זה הפחד של לא לזכור לאן אתה צריך לחזור. לא ידעתי אז כי הכדור שירה הלגיונר מבית ספר לשוטרים פגע בבטנו וגם הרג את בתו, יפה, שרצה ממקום מסתור אל בין זרועותיו, שיגנו עליה. הלגיונר חיכה לרגע בו תחצה את שטח ההפקר.

מה מרגיש אדם כשקליע אחד פוגע בבתו ובגופו? הצליל, סוף התנועה ושרירי הנשימה, החיורון וכתם דם ההולך ומתפשט מכיוון הלב אל היקום כולו. בתו הייתה הדודה שמעולם לא ראיתי, ולא אראה, אלא בתצלומי שחור לבן. היא מתה שבע שנים לפני שנולדתי. אבל היעדרה טפטף ורחץ באדום את רצפת המטבח, כשאימי הייתה מדליקה נרות נשמה במקום נרות שבת, ומספרת על החתנים המיועדים שהיו באים לראות את אחותה הגדולה, ואיך סבי וסבתי היו מחביאים את אימי הצעירה, בין שקי הסוכר, שלא יבחרו בה במקום באחות הגדולה.

פעם ראיתי בחלום את כולם, גם את אמי בת החמש־עשרה, מסתתרים במטבח, בין שקי סוכר מחוררים מקליעים ומפחד, ופרצתי פנימה להזהיר את כל הבחורים הצעירים שירוצו, שיברחו, כי יפה תיכף תמות מכדור של צלף. והם יפלו אחריה בשורה אחת, אינסופית. מעבירים את המוות מיד אל יד.

כשפגשתי את סבי בקיץ 1963, הוא ידע שזו תהיה הפעם האחרונה שאראה אותו. הוא הפנה את מבטו אל שער החצר, שפתחתי וסגרתי בשקט, וסימן לי לגשת אליו. בידי היה ספר בראשית, עטוף בניילון שקוף,

שקיבלתי באותו יום, כמו כל התלמידים העולים לכיתה ב'. הוא פתח אותו ונגע באותיות הקדושות, שלא אמרו לי דבר, ומישש את הנייר הדק. השמיים מעלינו היו כחולים ועמוקים. כל כך עמוקים, עד שהרגשתי כי אני שוקע ונעלם בתוכם לתמיד.

עמדתי לצדו וראיתי איך הוא בוחן את ציורי התורה הילדותיים, המתארים את מלאכת הבריאה המסובכת, ומעווה את פניו בבזו תוך כדי קריאה. אצבעותיו שוטטו במהירות בין האותיות. מדי פעם עצרו, רועדות על מילה, כשהביט אל השער שאיש לא עמד בו, והגביר את הקצב. מה הוא ראה שם? סובבתי את ראשי לאחור. השער היה פתוח לרווחה, למרות שסגרתי את הבריה. הוא לחש מילים בשפה זרה. שונה מהאפגנית שבה היו מדברים מדי פעם במשפחה מעל ראשינו, שלא נבין.

אז סגר את הספר, הרים את ראשו והביט אל תוך עיניי המצפות להשיב את מה שנלקח ממני. מעולם לא הביט בי כך, כה עמוק, עד שראיתי את פניי משתקפות בתוך עיניו. עוד רגע אלמד את השיעור הנפלא והנורא בחיי.

הוא ירק אל כפות ידיו, לחש שלוש מילים באותה שפה זרה, הרים גוויית ציפור דרוו, שהייתה מוטלת כבר שבוע ימים בחצר. ואפילו החתולים מאסו בה. לש אותה בעפר שאסף, פרש את כנפיה המתות והשליכה למעלה, אל השמיים.

הציפור החלה להתרומם, חובטת בכנפיה באוויר, בבהלה, עד שנענו לקצב קדום שעדיין היה טמון בגופה המת, המתעורר לחיים. היא החלה להקיף את החצר ואת הכפר כולו במעגלים הולכים ומתרחבים, שאני וסבי נמצאים במרכזם. שני זוגות עיניים מוקפים ברקיע ההולך ונעשה עכור, כמעט אכזר, שבתוכו שלוש מילים שלא אוכל לבטאן אלא ברגעי סכנה, וגם אז לא להבינן. שלוש מילות כישוף שרקח סבי מספר הזוהר וספרי הקבלה שהיו מונחים תמיד פתוחים ליד מיטתו, ואיש לא העז לגעת או לקרוא בהם, פן יאחז בו הטירוף. מילים שנועדו לאוזני בלבד. לרגע הייתי אדם וגם ציפור התלויה בחלל ומביטה אל החצר ממרומים ורואה את סבי עומד שם, נטוש, מרים את זרועותיו לשמיים.

ידעתי אז כי אני רואה מעשה שלא ייעשה אלא על ידי אדם שבכוחו לחצות את שטח ההפקר המפריד בין חיים למוות. סבי מת מקץ שבוע. לא סיפרתי על כך לאיש. הייתי ילד הממעט בדיבור. חומק ממילים. במיוחד מהמילים ההן שנאמרו לציפור ואולי גם לאוזניי, כדי שפעם, ברגע הנכון, אחזור עליהן שוב ושוב.

לבית הקברות לא לקחו אותי. הייתי צעיר מדי. בימי השבעה עמדו בבית סירי ענק מלאים באורו צהוב, ביצים חומות, תפילות וקניות שלא ידעתי מהיכן הן באות ולאן הן הולכות, אך הן עברו דרכי, עם לטיפות יד על שיערי הבהיר, השייך למי שמזכיר, אם לא במראהו אז לפחות בשמו, את הסב המת.

חמישים שנה עברו מאז. הציפור ההיא הגיעה אל קצה היקום, אל הקליפה עליה נוקשים המלאכים וחורתים את מילות הזוהר המפרידות בין החי ובין המת. ועכשיו היא הייתה בדרכה אלי, לשוב אל האדמה, אל החצר, אל הבית שאותו עזבה, כשהייתי ילד.

שמעון מרמלשטיין – יליד פתח־תקווה (1955), בעל משרד אדריכלות עצמאי. ספריו: "מחלפי זכרון" (פרווה, 2014, הוצאת פרדס), "עץ החיים" (שירה, 2014, פרדס). פרסם שירים וסיפורים בעיתונים ובכתבי עת שונים, כגון 'עיתון 77', 'קשת החדשה', 'מאזניים', 'עמדה', 'מטען', 'נתיב', 'אבן חושן' ועוד. בימים אלה עמל על ספר שירים נוסף וספר פרוזה נוסף. מתגורר בגבעתיים. אב לבן ושתי בנות.

בית הספר קהילה

הדמוקרטי של תל אביב, מיועד לילדים בגילאים 3-18,
מגן טרום-טרום חובה ועד סוף י"ב.

בית הספר מעמיד את הילדים במרכז ורואה כל ילד וילדה,
למיצוי היכולות והרצונות של הילדים, יחד עם מחויבותם
לתרום לחברה ולהפכם לאזרחים משפיעים.

הלמידה בבית הספר מושתתת על 3 יסודות: אקדמי, אישי
וחברתי ומנוהל כמדינה דמוקרטית מתוקנת.

בית הספר מוכר ואינו רשמי ומוגדר כייחודי אורבני.

הילדים בבית הספר הם בעלי דעה חופשית, דעתניים,
משכילים ומעל לכל, שמחים.

**מוזמנים אליו ילדים, שרוצים ללמוד
באווירה אוהבת ומכבדת.**

בית ספר קהילה, בן צבי 53 תל אביב | טל. 6206258 | www.kehila.org.il | office@kehila.org.il

דוד מרחב

”אין בלבי עוד להסתיר ממך הדבר”

חוט יגון נעים היה מתוח על פניו של יצחק פישל והכל ניבאו עליו כי לגדולות נוצר הוא. נמשכה נפשו אל השירה העברית והדבר היה לצנינים בקרב רבים מבני־גילו ומבני־קהילתו אשר סברו כי טוב לו לאדם ללמוד מאשר לעסוק במלאכת חריות החרוזים. הוא היה כותב את שיריו כי טבעו הכריחו לשפוך את רוחו ההומה ואת נפשו המתגעגעת אל היופי ואל הרום. כשיצאו אי־אלו שנים ונפגשנו בשנית, יצחק פישל ואני, כבר הייתה הכיפה חסרה מראשו וכוכבו דרך בעולם השירה. אבל כאשר היכרנו, עוד טרם נהג לשלוח את שיריו אל הבמות הספרותיות השונות, לעד בחתימה בראש־יטבות, היה נועץ בי. זאת חרף המרחק הרב ששרר ביני ובינו: אני איש חופשי בהליכותיי, והוא ירא שמיים. כיוון שאיש מבני משפחתו ומקורביו לא ידע על נטייתו אל השיר והפיוט, ואני הייתי לאיש סודו, שררה בינינו קרבה רבה מאוד. שירתו הייתה לו למקור חיים ורגשות עדנים, ואת מכאוביו השונים הסתיר מעין רואים וחשפם לי בלבד. כל ישעו וכל חפצו היה להגדיל שפת עבר ולהאדירה. רב וגדול היה החיבור בינינו. שמחתי כי גיליתי שנסגב היה מכוחו להבליג מתשוקתו אל המשיכה בעט. עת ישבנו יחד בחדרו אשר בבית הוריו בבני־ברק, היה כותב שירים וחוגר

את מלוא כוחותיו למוץ את דבש השירה מעיוניו בספרים אשר הבאתי לו והיו אסורים בקהילתו. ככל שנתוודע לפייטנים ולמשוררים עבריים, גברה בו תשוקתו להכניס בשיריו־שלו את לשד חייו.

בפגישותינו הלכו ונתקרבו נפשותינו וכישרונו הפיוטי פרח בו ותיף רוחו מאוד. הוא העשיר את ידיעותיו בשירה העברית על פניה השונים ובמיוחד נטתה נפשו אל שירת דורו של ביאליק, משוררים נשכחים כזלמן שניאור ויעקב לרנר, אשר עד היום הם כאבן נזר בספרותנו הפיוטית. שיריו, שהושפעו משירה זו, היו מצוינים ביופיים, בקסמם, בעוז רגשותיהם, בתמימותם, בנועם הלשון. וכך, מתוך השירה, יין החיים המה וחמר בנפשו של המשורר הצעיר. ומדי בואי אליו, עוד בטרם הסירותי את אבק הדרך מעל מנעליי, היה אוחז באדרתי, מראה לי טיוטה של שיר שכתב, כולו בערה של ממש, מבקש כי אחווה דעתי על פיוטו. לא אכחד ואומר כי אהבתיו אהבת נפש. אך אהבת נפש זו שהייתה שורה בינינו הלכה והעמיקה ודומה היה לשנינו כי הבנתנו ואהבתנו איש את רעו חורגות מן התחום המותר. אפס, לא נדברנו בנושא הזה אף שהדבר עמד ביני ובינו כל ימי שהותנו יחד.

*

יום אחד, והיו אלה ימי סוף השנה, החורף עטף את הרחוב השוקטה בשעת ליל מאוחר; ערפל צב חיתל את פני הרחוב והקור שלח את חיציו. גופי היה בי חם כי לבי נמלא חום הרגש. משהגעתי אל ביתו, משכתי את כף הפעמון ואמו פתחה לי את הדלת. לכלוכית הייתה ומשוקעה כולה בסדר־הבית. היא הובילה אותי אל חדר־עבודתו של אביו והלה, שחיכה לי בחדר, הושיט לי ידו הכבדה ויושיבני על כיסא מול פניו. שרטוטי פניו היו גסים וקשים ורצינותו הוסיפה עליהם דבר־מה מר. עיניו הפיקו רוגזה ומצחו היו חרוש קמטים מטילי מורא. החלונות היו סגורים ועליהם הורדו וילאות כבדים. שדרות ספרי תורה והגות עמדו על אצטבאות, מרצפת

החדר ועד התקרה. הוא קיבלני בסבר פנים יפות אך נראה היה שעל נפשו תלוי משא כבד. ניכר היה שעצביו היו רופפים.

"דוד", פנה אליי. "עייף ויגע אנוכי והיגון מוצץ את דמי לבבי. גילוי גיליתי והוא לא חדל למרר את חיי ולייאש את לבי. בני, כך גיליתי, חוטא בכתיבה ונוטש אט־אט את עולם התורה. הרי אתה אדם חופשי, ואין לך נגיעה בדבר, ואת זאת אני מכבד. אך בני־שלי, שחשבתי כי יהיה עילוי בשיבתנו, נוהה אחר עולם לא לו. רעייתי שתחיה גילתה במגירותיו שירים על שירים, וחושש אני פן ידרוך כוכבו בעולם החולין. עולמו האמתי הוא עולמה של תורה ועל כנפי השירה לא יתרומם לשמי־מרום ואברתו לא תשאנו לשחקים." לא היה דברן בן־שיחי, לא מליץ ולא סופר אך חרג ממנהגו השתקני. עסקיו עסקי המסחר והגם שלמד ושנה הרבה, לא היו בחובו געגועים חזקים, מגמות ושאيفות עצומות, זולת חינוך בנו באוהל תורת ה'.

ובנו? לבו דפק יחד עם דופק תקופתו ואת התאוות הכמוסות של בני־דורו, שחבשו את ספסלי בתי המדרש והשיבות, הביע בצירי־לשון בהירים. חברי חש את נשימת הדורות הבאים אחרינו ועינו הייתה צופיה מראשית הדורות ועד סופם. בשיריו ראה ללב בני דורו ולבתי־נפשותיהם ונגלו לפניו תעלומות הרוח ונסתרותיו. כל דק הרגשה וחד מחשבה היה יודע, כי לפנינו משורר אמתי. הנה יום נולד וקם לנו משורר אמתי שהלביש בשר ועור לכל תקוות דורו וייפח נשמת חיים בן ואילו היינו בימי משוררי קדם, ודאי היינו עוטרים לראשו כתר ומשתחווים להדום רגליו. אך לא מפוזרה הייתה נפשו והיה פיקח ופיכח, תמיד בחשבון דעת בהתפעלותו מן החיים, ער ומדייק בלשון שיריו ואוהב אהבה עזה את לשון שפת עבר עד כי לא יפליט עטו משגה קטן בדקדוק הלשון בכל אשר יכתוב. הכיצד אוכל, אפוא, לאמור לאדם מעין זה לחדול מן השירה? הרי בשיריו פעמו החיים בכל תוקפם ועוזום, בכל דרכיהם, עקלקלותיהם, נפתוליהם – וכי אוכל לאמור לו לחדול מכך?

*

נפשי הייתה יבשה ומדוכדכה עליי מאוד, לבבי ורגשותיי הצטמקו עליי, ראיתי לנגד עיניי את המשורר שאמור למות באוהלה של תורה וחיי כהים ומעומעמים, תקוותיו רפות ושאיפותיו חדלות כוח. אמרתי אומר בלבי לפגוש בו ולהראות לו את הדברים משני צידיהם למען יחליט. נדברנו להיפגש שוב בחדרו אשר בבית הוריו. הערב הדביר את הכוכבים והשמיים היו עטויים סות עלט. ידע ידעתי כי לא אוכל להוציא ממנו את חדות השירה ואת הרצון לכתוב דברי־חרז כי לכל מקום שיגלה הוא, תגלה בת־שירתו עמו. כאשר הגעתי לביתו בשנית, פתח הוא את הדלת וביקש ממני להיכנס. לבושו היו כולו שחור, ורק ראשו היו משום מה גלוי. משנכנסנו לחדרו, היו מוטלים על השולחן החרט וגיליונות הנייר הלבנים, ודומה היה כי עסוק הוא שוב בשיריו. משהתיישבתי על הכיסא, פתח בדברים ואמר: "אני יודע מה רצונך. רצונך הוא רצון אבי ורצונו הוא שאחדל מן השירה. אך לזאת לא אוכל להסכים. השירה מעוררת את הלב, מחיה את הרגש ומרוממת את הרוח. אבי לא ידע אהבה מהי, לא בימי בחרותו ולא בימי עמידתו, וכל ימי חייו היה עליו ללחום מלחמת קיומו הגשמי והרוחני, ומלחמתו הייתה מכבידה עליו עד מאוד. אך אני... יודע אני אהבה מהי. כאשר היה אבי בן ל"ח שנים, כבר אמר לאחד מרעיו שכאשר רבים נהניו מזיו החיים ורוב עצמיהם איתן, הוא חלש ורפה־כוח. ואני – יודע אני אהבה מהי!"

תמהתי מאוד כי יודע אהבה מהי משום שמעולם לא שיתפני בסוד אהבתו. את מי אוהב הוא, נערי זה? הוא התקרב אליי והביא עמו צרור ניירות שאותם הוציא מתחת למזרן מיטתו. הוסיף הוא והתקרב אליי וביקשני להתיר את הצרור. התרתיו. וכך החילותי לעיין בשירים היפים ובהם היו געגועים כמוסים וגם ייאוש מר, דמעות בסתר וגם תקווה חרישית. הוא כתב את שירי האהבה שלו מתוך הכנעת הלב והתבטלות הרצון וגם מתוך תביעות הלב והתגברות הרצון. נתפעלה נפשו מן האהבה שהחל לחוות. וככל שעיינתי בשירים, גיליתי כי הם מופנים אל מושא

אהבה אחד שאין לו שם ואין לו מין וכולו עטוף בסודות. וכי יכול להיות שלא יהיה לאהבה שם ואף לא מין? ולמי ממוענות אגרות אהבה מחורזות אלה ומליצותיהן היפות? השירים היו מונחים על השולחן העגול והמנורה המברקת הייתה מפיוזה את החדר באור נאה. פניו היו נאים, זקנו השחור מעוגל היה, ושנינו נתיישבנו על הספה הרכה שבחדרו.

"את מי אתה אוהב?", שאלתי. הדממה בחדר נמתחה עד מאוד וכבדה. הוא קם מן הספה והתיישב על הכיסא שבחדרו, רגלו השמאלית מונחה על רגלו הימנית, הטא את ראשו הצידה ותמך את ידיו במשענות הכיסא. על פניו הייתה הבעה קשה של ייסורים. "כלך לך", אמר לי. הבעת עיניו אמרה כי ברצונו לומר דבר אך העוצמה הדופקה בכל בתי הנפש מנעה ממנו מלומר את הדברים. הוא פרש את זרועותיו וייגש לשולחן מבלי אומר ודברים.

כאשר אמרתי לצאת את החדר, התקרב אליי. הוא נגע פתע בזרועי ולחש לי לחישה קצרה בה התוודה לשם אהבתו. לא הבינתי דבר מכל הנעשה והתבוננתי אל פניו והמה היו מעוננים, נרתעים ונבוכים. שפתו התחתונה הייתה רועדת מעט, עיניו היו כמו מפחדות בהביטו אליי וידיו היו ספונות בצלחות מכנסיו. דבר הגילוי הרעיש אותי ובלבי נייעורו מחשבות ורגשים מקוטעים אשר הביאוני בשמחה ובקצף ובבושה ובגאווה גם יחד. "אסור, אסור..." נתמלטו מפיו המלים. "אסור, אך אין בלבי עוד להסתיר ממך הדבר." הוסיף ואמר. ואני נבוכתי מאוד ולבי ניתר מקרבי. מדותי בעין חודרת את המדבר עמי מכף רגל ועד ראש ובלבי נייעורו אי־אלו זיכרונות כהים ומטושטשים משיחותינו ועיניי נעכרו מאוד. אן הדבר עשוי להוביל, שאלתי את עצמי; ולא הייתה בחובי התשובה. משחלפו דקים אחדים, אמרתי ללכת בעצמי בלא שיזרזני לעשות כן. הבינתי היטב את תשוקת רעי אל השירה, כי רק בה יוכל לשפוך את מיליו ולעורר את מלוא תשוקותיו באמצעות החרו והנגן של המלים.

ובלכתי ממנו החיליתי לחוש – לא אדע הסיבה – איזו הקלה; כל מחשבה אפסה מרוחי וכל רגש פס מלבבי. נתון הייתי בידי תחושה שאין היא ברורה כל צרכה אבל תקיפה הינה, והיא זיקפה את קומתי והבליטה

את חזי ותקל על לבי. לא עלה על לבבי באותה העת וגם לא חפצתי לחשוב בחברי אשר התוודה על אהבתו אליי. וכאשר הילכתי על מרצפות הרחוב, החל מצב רוחי להשתנות ורגשי רחמים עלו בנפשי. ואולי אני אוהבו גם? ואם אוהב אותו אני, איך יתקיים הדבר? מהו הפתרון למעשייה סבוכה זו? ובשוכבי על משכבי וחושך ימושני, לא משה המחשבה על רעי מנפשי והייתי כולי אחוז בו. כל רישומו היה עוד ניכר עליי אך ידעתי כי אם אסכים לאהבתו, אמיט עליו החורבן. גמרתי אומר בלבי לא לראותו עוד. לבי היה שלם עמדי בהחלטתו זו וידעתי כי לא חטאתי לאביו ואף לו לא. משנקפו השנים, וראיתיו בשנית, הכיפה כבר לא הייתה עוטפה את ראשו וכולו היה נתון בסד עולמה של השירה. צדק אביו כשאמר כי יקפחו החרוזים את פסוקי התורה.

דוד מרחב – בן 35, תושב חיפה, משורר ומתרגם מיוונית ולטינית, תלמיד מחקר להיסטוריה עתיקה באוניברסיטת תל-אביב. בימים אלה שוקד על הוצאת מהדורה חדשה של ה"איליאדה" להומרוס ו"חיי הקיסרים" לסוטוניוס.

יוסי קליין

יורד לפסים

בשלהי המאה שעברה הסתובבתי בניו יורק עם תיק עבודות גדול ושחור. עמדתי לכבוש את אמריקה. הייתי צריך רק למצוא את הגלריה הנכונה. כתבתי לגלריות שמצאתי בדפי זהב. תשובות אדיבות הזמינו אותי להשאיר את התיק שלי לשיפוטם ותשובות אדיבות הודיעו לי שלצערן הן לא רואות כרגע אפשרות וכולי. כיבוש אמריקה נראה רחוק מתמיד. בינתיים גרתי אצל הרוזנברגים, דירת מרתף בקווינס. צינורות דקים ועבים רישתו את תקרת החדר הנמוך. צנרת ההסקה גרגרה. צנרת המטבח רטנה. כל פעם שלמעלה הורידו את המים המתה הצנרת בהתרגשות. עבדתי בבית חרושת לנעליים, בדואר חבילות ובעיטור כתובות לחתונות יהודיות. פוטרתי. הרביתי לבלות ברכבת התחתית. הרציפים היו לוחטים בקיץ וקפואים בחורף, אבל הקרונות ממוזגים והנוסעים מהפנטים. רציתי לדעת מה הם רואים כשהם מתבוננים בי, אבל הם לא התבוננו. מעטה לא חדיר עטף אותם. אני עצמי הייתי שקוף, רואה ולא נראה. אפשר היה להסתכל דרכי. בסוף עוד משהו יתיישב עלי. היה לי פנקס ספירלה בכריכה אדומה ועיפרון רך, שנשמר אצלי עוד מימי כיבוש אמריקה. ציירתי את הנוסעים, ניסיתי לפענח מי נמצא בתוך המעטפת. קשר עין היה אסור. הוא חודרני,

תוקפני, פולשני. נזהרתי. ציירתי רק נוסעים ישנים או שקועים בעיתון או בספר. השניה ברכבת היא שינה ציורית, מופקרת, פרועה ולא מתחשבת. הראש מוטה לאחור, מיטלטל, הפה פעור, הרגליים שלוחות לפנים. יש שנוטים הצידה, כעץ בסערה, מתמוטטים על השכן, מועכים אותו ומתעוררים פתאום, מבוהלים. כמי שמקיצים מסיוט.

למדתי להתבונן בהם מתוך השפלת הראש והרמת מבט חטופה. העיפרון היה רך והנייר מחוספס. אחזתי בעיפרון אחיזה רופפת, מתחזה למתנמנם. נתתי לעיפרון לציית לתנועות הרכבת, הרשיתי לו לשוטט על הדף המחוספס. קודם כל היה צריך למצוא את קו הכתף, אחר כך את זווית הסנטר, ולא לשכוח את קפלי המעיל. למדתי לתפוס במהירות את הקווים העיקריים, להקים את הפיגומים לבניין שייבנה גם ללא נוכחות דיירים. אחר כך לקחתי את הציור למקדונלדס. שמחתי בו כמו כלב שחוזר לעצם שהחביא, התענגתי על תוספות קטנות, מוסיף משקפיים, מסלסל שיער.

ברכבת הייתי לחוץ, פחדתי שהדיוקן ירד בתחנה הבאה. שוחחתי עם הדיוקנאות ללא קול. שידרתי להם הוראות טלפניות. התפללתי: בבקשה, בבקשה, אל תזוזו, אל תשנו תנוחה, אל תרדו עכשיו, אני כבר גומר. לא ויתרתי, בחרתי תמיד את הבהמה הכי עייפה שבעדר, מסתער ולא מרפה עד שהיא כושלת אל הדף. ציירתי במהירות. ככל שהנסיעה התארכה והדיוקן לבש צורה חששתי לאבד אותו. עקבתי אחרי דיוקנאות שלא הושלמו והגעתי איתם למקומות שאסור להיות בהם. רדפתי אחרי מישהו בקו D והגעתי לרחוב 205 בברונקס. הרחוב היה חשוך. צלליות השתופפו שם בצדי הבתים. מעשנות, מבעירות מכלי אשפה לחימום, רוקעות ברגליהן לגרש את הקור. קניתי כובע בוקרים אפור עם שוליים. היה נדמה לי שככה אני נראה כמו אחד שלא כדאי להתחיל אתו.

לא הייתה לי חברה ולא חברים. אני עצור וביישן. בניו יורק אין לך סיכוי לכלום אם אתה עצור וביישן. ברכבת ישבתי ליד נערות יפות. אילם והמום. הפנקס היה המחזר הערמומי שלי. שפתי חתומות, מבטי שלוח לפנים והפנקס שלי משוגר לפתוח בשיחה. מבטים התלכסנו אליו,

חזרו למודל שממול ושוב לפנקס. כך הכרתי סטודנטית קוריאנית וזבנית קולומביאנית. הן היו חדשות בניו יורק, האנגלית שלהן הייתה חלשה. הן עדיין לא ידעו שלא מדברים עם זרים. במילים מועטות פיתיתי אותן לבוא לדירת המרתף עם הצינורות הגועשים. הקוריאנית תיקנה בדממה את הציור, חתמה בשוליו ופרשה בשתיקה. הקולומביאנית טיגנה המבורגר בטוסטר אובן שלי וסיפרה בשמחה על אחיה הקנאים שהורגים בלי חשבון את מי שפוגע בכבודה.

בערב נהגתי לסקור את שלל היום. עורך מסדר דיוקנאות. מדרג אותם לפי סיפורי חיים. לכל דיוקן הייתי מחבר סיפור. הנוסעת עם המכבנות היא תופרת. אם חד-הורית שמשיאה הערב את בתה, גם היום היא עובדת במתפרה בפינת רחוב 14 והשדרה השביעית, איזו ברירה יש לה? אין לה זמן למספרה. היא מסדרת לעצמה משהו בשיער. לא אכפת לה לנסוע עם המכבנות בשיער, שיזדיינו כולם. עד התחנה שלה היא מנמנמת, מספיק זמן כדי להיכנס לפנקס עם הכריכה האדומה.

הפנקס עם הכריכה האדומה היה אהוב עלי במיוחד. בדף שאחרי אשת המכבנות נמנם טכנאי טלפונים אחרי ממשמרת לילה, ובדף שאחרי מורה למתמטיקה ששקועה בסטיבן קינג. הפנקס התמלא. את אחד הדפים האחרונים הקדשתי לקשיש עם עניבת פרפר. טיפוסים עם עניבת פרפר מוסיפים תמיד חגיגות לקרון. קודם המתווה הכללי ואחר כך הפרטים. תפסתי אותו בתחנה של עשרים ושלוש, בקו F שיוור לברוקלין. הוא היה דוגמן למופת. ישב בברכיים פשוקות. היה מרוצה, הוא היטה את ראשו לאחור ושילב את ידיו לפניו. לא זו. עיניו נעצמו. זיכרונות נעימים מתחו את שפתי לחיוך דק.

הרכבת חצתה את הנהר, עלתה מן המנהרות החשוכות ודהרה על הפסים העיליים. האור החזק סנוור בבת אחת. מפתיע כהבזק פלאש. האיש עם עניבת הפרפר ירד מן הרכבת. ירידה פתאומית, בלתי צפויה. הוא התעורר, מצמץ. העיף מבט סביב והסתער על הדלת. מתנומה מפויסת לקפיצה מבוהלת. הציור שלו כבר היה כמעט גמור, אבל את קפלי המעיל

שלו פספסתי. כשישבתי במקדונלדס עם סקיצה עוד יכולתי לשנות הבעות, להוסיף זקנים ולהאריך שיער. עם קפלים היה לי קשה. גרפתי במהירות את הכפפות, המטריה והפנס ורצתי אחריו. התחנה הייתה בבריטון ביץ' והשעה אחת עשרה בבוקר. האיש עם עניבת הפרפר מיהר לרדת במדרגות המובילות החוצה, לובש את מעילו תוך כדי ריצה. מי הוא? רוק מזדקן? גר בבניין ללא מעלית ליד המסילה? בחדר קטן, שם יתנפל בבגדיו על המיטה הסתורה וישן עד מחר?

האיש עם עניבת הפרפר אבד לי. בפנס הוא יהיה רק ראש, עניבת פרפר ומעיל עם קפלים לא משכנעים. ירדתי במדרגות ועליתי שוב לרציף ממול שמוליך למנהטן. את העיפרון הרך דחפתי לכיס המעיל ואת הפנס מתחת לבית השחי. תוך כדי כך לבשתי את הכפפות. התנועה הייתה חפוזה מדי והפנס נפל למטה. ממש קרוב, אבל למטה, ליד הפסים והעכברושים שמתרוצצים שם. הפנס היה הדבר הכי יקר שיש לי. היחיד. ועכשיו הוא בשלולית חומה אפורה, עכורה, ליד פחית קוקה קולה. עד אז לא ידעתי כמה הוא יקר לי. אין לי עבודה, אין לי חברה, השהות שלי בנוי יורק היא כישלון אחד גדול, ועכשיו גם הפנס. בטנו האדומה במים וגבו מופנה אלי. כרעתי על הרציף. התכופתי. מתחת יד אחת. אצבעותיי גיששו, חתרו באוויר. כשלושים סנטימטרים מעליו. רצפת הרציף הייתה קרה ומחוספסת. ברכי כאבו. על הרציף המתינו חמישה או שישה נוסעים. הם נפנו לעברי, לא ממש התבוננו, רק הביטו, בצידוד גוף קל. תכונה לא מורגשת. בכל זאת קורה שם משהו, משהו מתכופף אל הפסים. מה הוא עומד לעשות? דבר כזה עוד לא ראינו. מה הוא חושב לעצמו.

לי לא הייתה ברירה. השענתי יד אחת על הרצפה הלחה וקפצתי למטה, לשלולית, לפסים הרושפים. זה לא היה גבוה. אספתי את הפנס הלח, זרקתי אותו למעלה והתרוממתי בעזרת שתי ידיים לרציף.

פחות מחמש שניות עברו מהרכינה, הקפיצה, והחזרה לרציף. בפחות מחמש שניות הפכתי מאורח מהוגן למישהו שיספרו עליו בבית, במשרד. חמישה או שישה נוסעים נפנו בבת אחת לעברי, נדהמים וכועסים. נקבו אותי במבטים ישירים. עכשיו היה מותר להם. הרי כל הכללים נשברו.

איור: יוסי קליין

המבטים היו חדים, תקיפים ועוינים. אני הייתי מוקע, מגונה ומורחק. מי זה קופץ לפסים? רק משוגע, אידיוט. כשעברתי לידם זוו הצידה בסלידה. ליוו אותי במבטם. הייתי דווקא מרוצה. התפעלתי מהתעוזה. וזה עוד אחרי כל כך הרבה כישלונות, חשבותי.

באותה שנה המשכתי לרדוף אחרי נוסעים ישנים. צברתי עשרות פנקסים. מאות נוסעים נמנמו בהם. מדי פעם חזרתי לפנקס עם הכריזה האדומה. גם שם ישנים לעד.

*

אחרי שנים חזרתי לגיו יורק. היה לי כסף והיה לי זמן. בשנים שעברו מאז הייתי פה העסיקו אותי עניינים אחרים. לא ציירתי. הנה, אמרתי לעצמי, זו הזדמנות. אני יודע בדיוק איזה עיפרון רך לקנות. קניתי גם פנקס חדש. דפיו היו מחוספסים כהלכה וממדיו התאימו לכיס החולצה. למטה, ברכבת, הם כבר חיכו לי. הם תמיד שם. הם קוראים, הם ישנים, הם נשענים על שכניהם, בפיות פעורים בפיסוק רחב או ברגליים שלוחות לפנים. כמו לפני עשרים שנה. איתרתי מנמנם אחד במגבעת עגולה עם פוטנציאל לנסיעה ארוכה, שרטטתי את קווי המתאר, רשמתי את קו הכתף. ואז זה קרה. בבת אחת. פתאום. כמו הפסקה פתאומית בקולנוע. פתאום זה נגמר. נגזו הדחף, כבתה האש. בתחנה של שלושים וארבע ירדתי וזרקתי את הפנקס.

יוסי קליין – הקים וערך את השבועון הירושלמי 'כל העיר'. לאחר מכן הקים וערך את העיתון היומי 'חדשות'. היום הוא בעל טור אישי ב'הארץ'.

שלמה בר

למצוא את שירת הים

יצאתי ממרוקו בגיל חמש וחזרתי לשם בגיל חמישים וחמש. נסעתי לשם עם משלחת ממשלתית, שהיו בה אנשי עסקים ונדל"ן, המשורר ארז ביטון ואני. כשהגעתי, אמרתי לעצמי: אל תיכנס לדמיונות, המקום הזה מאוד מיסטי. נכנסנו לבית המלון בראבאט, אני ואשתי הראשונה. הסטתי את הווילון כדי לראות נוף, וראיתי מולי בחלון מראה: את המונומנט של קברות מלכי מרוקו. ברגע אחד הפכתי להיות ילד בן ארבע, עם אמא שלי שתולה כביסה על הגג. פתחתי את החלון, חזרתי לגיל ארבע. הגעתי הביתה.

אמרתי לאשתי: "הביאו אותי הביתה, אני בבית, אני רוצה לצאת, לראות." יצאתי החוצה, והאדם הראשון שפגשתי שאלתי אותו: "איפה רחוב לקסיל כביר (המונומנט הגדול)?" זה הרחוב שגדלתי בו. בבניין של ארבע קומות בעיר הבירה של מרוקו. הוא שאל אותי: "איזה מספר?" עניתי לו: "חמש".

"אני גר שם." הוא אמר. זה היה האדם הראשון שפגשתי במרוקו ופניתי אליו.

היה כבר ערב. האיש אמר לי: "ניפגש מחר ואקח אותך לשם." נזכרתי אז בשער של הבניין, שער שחור עשוי מריתוכי מתכת, בפיתוחים של אשכולות ענבים. זכרתי את השער, זכרתי רצפת טרה קוטה. אמרתי לו: "אני אקח אותך."

הגעתי לשם בבוקר עם האיש, דפקנו בדלת, פתחה לנו אישה עם ילדים. הסתכלתי על הרצפה – זה לא היה טרה קוטה, זה היה פסיפס. נזכרתי שבאמת כך היה. נכנסנו, זכרתי הכול. משמאל המטבח, מימין הסלון, בהמשך חדר שינה, בנייה אנדלוסית.

עזבתי אותם ועליתי למעלה, על הגג. פתחתי את דלת הגג, שם ראיתי את הטרה קוטה, וראיתי שוב את מה שנגלה לי דרך החלון בבית המלון. חבלי הכביסה עדיין שם, אמא שלי תלתה שם כביסה לפני 55 שנה. הלכתי לחפש את המקום שלי בחיזיון. עמדתי באותו מקום אחרי חמישים שנה ובכיתי.

*

הבנתי שאדם שפתוח לתת־הכרתו זוכה לחוויות של נס. מי שלא מאמין, אין לו נס. היום שלו אפור. לכן אני נותן לתת־ההכרה שלי לתפקד בחיי. לא מוכן להיות ברעות הרוח. אפילו לא דקה.

הגעתי למסקנה שאני צריך לעבוד את אלוהים, כשראיתי שאני שקרן. ואני לא מאמין בעצמי, אני מודה ומתוודה. אני רמאי, אני צריך מישהו שיגיד לי מה לעשות. חוקים. כל עשרת הדברות, מיד אחרי "ואהבת את אדוני", הן דיברות אל תעשה: "לא תרצח", "לא תגנוב". זה אומר שהאדם רע מנעוריו. הקדוש ברוך הוא אומר: אני לא סומך עליך, אני חושב שאתה רוצה, לכן אני אומר לך: אל תרצח.

הרגשתי שכל החיים שלי בתרבות המערבית מלאים נבזות או טיפשות. נעלמה מידת התמימות, התמים לא שורד. אני לא יכול לאהוב את התרבות הזו. היא אוכלת את הילדים שלי. אנשים יושבים מול המסך, לא מסתכלים על האדם שמולם, לא רואים מה קורה אתו. לא מיומנים מספיק כדי לקלוט דברים תת־הכרתיים.

*

הכמיהה הגדולה שלי היא לשמוע את שירת הלוויים בבית המקדש. הם שרו בסולמות מזרחיים, לא במז'ור/מינור. התפיסה המוזיקלית המערבית בנויה על מז'ור/מינור. זה מאוד עני. במוזיקה המזרחית יש סולמות – כמו ארכיטקטורה או תכנון גנים, אבל על פני הזמן. כל גן הוא שונה, שבעה גנים כנגד שבעת הימים.

המוזיקה היא תת־הכרה. כשאתה עושה מוזיקה הכרתית, מתמטית, איבדת את הנשמה. לוגיקה היא בית סוהר, המלכוד הכי גדול, אדם לא חווה שם שום חוויה. באך למשל מעסיק את הראש. בתשיעית של בטהובן – המוזיקה נוזפת בך. זו מוזיקה כוחנית, כובשת.

קחי את הגנים של לואי הארבעה־עשר – סדר מופתי, גן זה כמו מוזיקה. אתה רואה שלקחו עצים, נטעו אותם בקו ישר, קיצצו את כנפיהם, כל העצים יושבים יפה בשקט, ישר. מה זה בא לומר? שהאדם שולט בטבע, על כלליו, ומציב את האגו למעלה.

להבדיל מבוסתן. בוסתן הוא א־סימטרי – פה יש נחל קטן, פה יש תאנה, עליה יושבת הגפן. כמו בכפר ערבי. הוא יושב נכון. המסר נגזר מהיחידה הכי בסיסית של הקצב, של המוזיקה.

*

כל יום אני קורא את שירת הים. פעם אחת התחלתי לשיר אותה, היא התנגנה לי. בהתחלה אמרתי לעצמי: אל תיגע בזה, זה יותר מדי בשבילך. תעזוב. הרשיתי לעצמי לגעת בה רק כשהבנתי את הגבול.

אני אוהב את השפה העברית, כי מוזיקלית המצלול שלה הכי יפה בעולם. לכל אות יש מקום בפה, כל אות היא מהות תלת ממדית. זו שפת קודש. וקודש זה הבדלה – בין קודש לחול. התפקיד שלך כאמן הוא לעשות הפרדה, לסמן גבול.

למה קוראים לשיר "מזמור"? מהשורש ז.מ.ר. זומרים, מקצצים בענפים, כדי להגיע לשושנה העליונה. ומהי מוזיקה? ברירה. אתה בורר את מה שיכול לרגש אותך רוחנית. לחוות. אם אני לא חווה, אני לא מזדעזע, ואז אני לא יכול לזעזע.

האמן צריך לשרת. ביצירה אני צריך להיות כלי, לא מטרה. הכול עובר דרכי, אבל הוא לא שלי. אני משרת את ההשראה, את מה שהיא נותנת לי. אני רואה אלוהים, אני רואה דברים שלמים, רוצה להיות חלק מהדבר הזה. אני לא "משתמש" בזה, אני רוצה להיות משומש, שישתמשו בי. אומרים "מַאֲיֵן יָבֵא עֲוִירִי", והכוונה היא: "כשאני אֵינִן – יבוא עזרי". רק כשאני אינני. לכן, תהיה אין. אנשי הרוח הגדולים שלנו הם אֵינִן, הם הצליחו להגיע לדרגה הזו.

*

בשירת הים כתוב "אֵז יִשִּׁיר מִשֶּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל". מה זה "אז"? זה היה? יהיה? הווה? איך אני יכול להגיד דבר, כשהוא לא מגלה לי את הזמן שלו? אני יכול לשיר "אאאאז" או "א-ז" או "אז". איך אני מוצא את הדיוק? לקחתי את האותיות והפכתי למספרים. בגימטריה "אז" יוצא שמונה. אבל בסולם המוזיקלי יש רק שבעה סולמות. השמיני לא ידוע לי. בגלל שאין שלב שמיני, אני לא מכיר אותו. הייתי צריך לכן לקחת את הסולם התחתון ולשים אותו בעליון, כלומר לעבור את המסע בין כל שלבי הסולם. "א-ז-ז-ז" מתחיל מלמטה, עולה עד הסוף וממשיך, וב"ישיר" מגיעים לשמיני.

כך הבנתי מה המסע שאני צריך לעשות כדי להגיע לשער של השירה. עברתי את כל הסולם עד הדו העליון, ואז קיבלתי את הזמן של האמירה "אז", שאי אפשר להגדיר אותה בזמן. הוא הגדיר לי, לא אני. אני צריך רק למצוא, לא להמציא. אני לא עושה יש מאין, אני עושה יש מיש.

המשכתי אל "יְשִׁיר-מֶשֶׁה", ומשם כבר עליתי. התחלתי להלחין את שירת הים. גמרתי את הלחן ביומיים. זה טקסט ארוך, יותר מעשר דקות של מוזיקה, אבל זה היה חד פעמי, לא תיקנתי כלום כמעט. נתתי את העבודה הזו לרפאל ביטון, מנצח התזמורת הסימפונית היהודית. הוא הקשיב ואמר: "חשבתי בהתחלה שאשמע איזה כוח, משהו שאני רגיל אליו, כמו פתיחות של יצירות בתרבות המערבית, משהו שמתקף אותך. מוכיח את הגאונות שלו. אבל לא."

הוא הלך וחיפש, הוציא גמרא, משנה, קבלה, עשה מחקר והביא לי ערמת ספרים. מצאנו יחד שהטקסט של שירת הים בנוי מעשרה בתים. אני לא ידעתי את זה, הרי השיר הוא טקסט אחד. אבל בקבלה הוא חולק לעשרה חלקים, כל חלק הוא כמו ספרייה. הגעתי למקום שנקרא השמיני – שוב, אני לא יודע כלום. אני מלחין ושר. אבל בשמיני אמרתי: פה אני לא אשיר. רק אגיד במילים. כך הרגשתי.

ביטון אמר: "שלמה, איך ידעת שבשמיני אתה לא שר? השמיני שייך לשירת המלאכים, אתה לא שר, כי אתה לא יודע אותה. אתה לא מכיר אותה".

פה בכיתי. אמרתי לקב"ה: אתה נתת לי. ואני לא ידעתי, נהגתי בתמימות. התמימות היא האמא של הלימוד. כמו תינוק. כשאתה תמים אתה פשוט. זו החוכמה העליונה. אני מודה שיש בי מידה של תמימות. ואני שמח על כך.

ביצעתי את שירת הים פעם אחת, עם התזמורת ולהקת ילדים, ואני רוצה לבצע אותה שוב. לתת לה מקום נוסף.

*

בביקור שלי במרוקו ערכו לנו מסיבה עם מוזיקה מרוקאית. התחלתי לבכות מגעגועים. אף פעם לא הייתי במקום שבו שמעתי מוזיקה קלאסית מרוקאית, מוזיקת אנדלוס. התחלתי להיזכר בהורים שלי ובאחיות שלי.

פגשתי שם שני ילדים עניים קטנים שהתגלה לי ששמותיהם אסתר ומשה, כמו הורי.

ובתוך המוזיקה באתי לארז ביטון ואמרתי לו: "בוא נרקוד." הוא ניסה להתחמק, אבל לא ויתרתי. אמרתי לו: "בוא!" קמנו שנינו, התחלתי להסתובב סביבו במעגל ולגעת בו תוך כדי סיבוב. שנינו התחלנו לבכות, כאילו הגענו לאבא.

כתבה: אביבית משמרי.

Cafelix

Cafelix הוא בית קפה ארטיזנלי בלב
תל אביב שיוצר סביבו קהילה.
מדובר בקפה איכותי, בו אתם יכולים
להנות מקפה שנקלה ונטחן במקום.
יוחנן הסנדלר 23, תל אביב.
טלפון 03-5508388

תערובות קפה
COFFEE BLENDS

250/100	קפה ספצ'אלה
40 / 20	CAFFE SPECIALE
40 / 20	קפה קרמזה
	CAFFE CREMA
45/25	קפה אורגני
	CAFFE ORGANIC
40/20	קפה ארטזנלי
	CAFFE ARTISANALE
40/20	קפה פרמיום
	CAFFE PREMIUM
40 / 20	קפה ברזילאנו
	CAFFE BRASILENO

חגי לוי

עכשיו נטאלי

לא אל תלכי. שבי. לא אני לא עייף אני לא כועס אני באמת לא התכוונתי למה שאמרתי את יודעת כמה אני מבולבל מכל זה את באמת יכולה להישאר תישארי אל תלכי. שבי.

תדברי אלי נטאלי תדברי אלי תסתכלי בי מה יש מלבדך כאן איפה אני כשאת אינך פה אני לא כלום. והם עומדים כולם ומביטים בי כל היום בעיניהם הקטנות והמאוסות מחליפים בדיחות אוויליות עם נשותיהם המפורכסות צועקים על ילדיהם המתועבים והמתגרים ואחר־כך הם הולכים ובאים אחרים ושוב אותם הלצות וצחוקים ולי אסור לענות כלום לפי ההסכם אתו את יודעת. אני לא יודע אם יהיה לי כוח להמשיך נטאלי אני לא יודע לא ידעתי שזה יהיה כל כך קשה אני עוד לא יודע בעצמי למה אני עושה את זה מאיפה צץ במוחי הרעיון המטורף הזה אולי את יודעת את צריכה לדעת. את שותקת כל כך אל תלכי נטאלי אל תלכי תתקרבי אלי הלילה הוא נורא מכל הלילה הוא מה שאחרי ומה שמתחת ואין כלום אחרי ואין כלום מתחת הלילה הוא נורא מכול. כל היום אני בכלל לא אני את יודעת אני השחקן הטוטאלי אני האדם שכולו מסכה אני ההצגה הארוכה בהיסטוריה בוקר עד ערב יום אחרי יום מאז עד מתי אני צריך להיכנס לספר השיאים.

כל תנועה נטאלי כל תנועה כל העוויה כל פסיעה כל מעידה הכול הם רואים הכול ואני יודע שהם רואים יודע שהם מסתכלים יודע שהכול גלוי ונצפה ואז אני משחק בעל כורחי ללא שום ברירה. איך אפשר נטאלי איך אפשר לא לשחק איך אפשר "להתנהג בטבעיות רבה ככל האפשר" (זה נוסח החוזה את זוכרת) אני הטבעיות שכולה מלאכותית אני טבעי בסגנון מושלם. אני מכין לי קפה ואז כולי רק תנועת היד המוזגת ההטיה המדויקת של הזרוע הגובה של הקנקן זרם המים הנופל בקשת גיאומטרית הקצב המדוד של הבחישה לא שופך טיפה לא מרטיב את הצלחת הכול מושלם. זה לא מתוך לחץ נטאלי לא לחץ לא אותה שאיפה לשלמות לא החשש להיכשל ולהיות ללעג זה הכול המודעות האיזומה הזו הידיעה הבהירה והמשתלטת כי צופים בי עכשיו כאן צופים בי מתבוננים בי עוקבים אחרי עיניהם בגופי בכל תנועותי. אני מתיישב על הכורסה וחושב רק על מראה רגלי מן הפרופיל השמאלי קורא ספר מחזיק אותו בין אצבעותי בגובה ובזווית המדויקים בעוד ידי השנייה תומכת מעדנות בסנטרי שוכב לנוח בצהריים ראשי לקיר רגלי האחת פשוטה לאורכה השנייה מקופלת בזווית ישרה מתחתיה ידי משוכה על ראשי מעל לאוזני נשימותי קצובות מדי פעם אני מתהפך באנחה קלה ממלמל משהו לא ברור ושב לאותה תנוחה ומי יכול לתאר לעצמו מי מבין כל הקהל הגדול הזה יכול להעלות בדעתו את האפשרות שאני בכלל לא ישן עכשיו שאני חושב עליו עכשיו ועל כל הקהל הגדול הזה על המחזה שאני מעלה בפניהם ברגעים אלו על המחזה שממש עכשיו אני מביים אותו בפרוטרוט מתכנן אותו עד לקטנות שבקטנות מתפאָר אותו בדקדקנות מתזמן אותו בדיוק מרבי.

וכך זה נמשך כל היום נטאלי כך זה נמשך שרשרת ארוכה ולא נפסקת של מחזות יחיד אלמוניים נטולי כותרת אני מרוכז בהם כולי אין שום דבר מחוץ להם מעבר להם אני מתעלם מקריאת ההמון מהפטפוטם שלהם מן הדיונים המלומדים שלהם מן הכול מכל מה שקורה בחוץ וגם ממה שקורה בפנים נטאלי מכל מה שקורה בפנים רק משחק כולי משחק עד הסוף עד סוף היום.

תתקרבי אלי נטאלי תתקרבי אני רוצה לנגוע בך אני רוצה להרגיש

אותך את הדבר האמיתי היחיד פה אני חש את גופך ויודע שאני קיים בכל זאת למרות הכול יש איזה משהו מתחת נשקי את פני נטאלי נשקי את גופי הלילה הוא נורא מכל. לפתע בשמונה בערב אני לבדי אני אל מול עצמי אין לי קהל ההצגה האחרונה נסתיימה והמסך עולה אני רואה את המסך עולה התלבושות נפשטות האיפור נוזל לאטו המסכות נקרעות בתנועה ממושכת וקבועה הכול מתקרב בורימה בלתי נמנעת אל הרגע הנורא הזה אל הלילה הגדול אל הפחד הסופי: המסך עולה.

זה איום נטאלי זה איום זאת אימת העולם כולו אני מסתכל אל עצמי אני מביט פנימה ואינני מוצא שם כלום פשוט ריק אחד גדול אני נרתע בבקעה מבוהל כולי אני מנסה להחזיר את הגלגל להמשיך את המחזה מאחורי הקלעים הקהל הלך הביתה השחקן עדיין לא השחקן לעולם אינו הולך הביתה התדעו זאת גבירותי ורבותי השחקן מקריב עצמו למענכם התדעו זאת הוא ממשיך לשחק כל רגע כל שעה וכשאתם הולכים גבירותי ורבותי כשאתם הולכים הוא הופך הקהל של עצמו וזאת האימה הגדולה מכולם נטאלי זאת האימה האמיתית. אני הקהל ואני השחקן ואני הבמאי והמבקר והשופט והתליין מה שייך תליין לכאן אני לא יודע אני הכול אבל איפה אני נטאלי איפה אני אני עומד מול הבור העצום הזה שנפער כאן מולי ואיני יודע להיכן להוליך את האימה.

אני נוהר שלא לעשות מעשים מטורפים אני עוצר בעצמי שלא לרוץ הלך ושוב שלא להטיח את ראשי בקיר שלא לצעוק שלא לצרוח שלא לשבור אני מחניק את הכול לבל יִרְאֶה לי נאחז בכוח בקרשי הבמה. אני יושב מתנהג מסדר אם אני קם אני מִיָּד מוצא סיבה למענה קמתי אם אני הולך למטבח אני שם מים על האש אם אני הולך לחדר השינה אני מיישר את המצעים (הוא סידר לי פה הכול את רואה "דירה אנושית טיפוסית"). שם המחזה הוא עתה החיים נמשכים כסדרם זהו המחזה החשוב מכל אם אamed כאן אם אכשל כאן אם אשכח שורה כאן אם כאן אתבלבל ולא אזכור את כל התנועות והמחוות והפעולות מי יוכל לומר לי מה יקרה אינני יודע מה יקרה. אבל המודעות הזו נטאלי המודעות הסופית הזו האינסופית הזו שאינה משאירה קמט לא גלוי וחריץ לא מואר ושקר לא מופרך וקליפה

לא יבשה המודעות הזו שכובשת הכול אינה מניחה לי להמשיך בזה אינה נותנת לי המשחק נגמר אי אפשר להמשיך.

ואז אני פשוט נופל נטאלי אני נופל והולך בבור הריק הענקי שפערתי בעצמי אני שוקע בו לאט מנסה להיאחז במה שיש להיאחז אין בכלל במה להיאחז אני לא נאחז בכלום אני פשוט נופל לאטי ידיי מחליקות על קירותי החשופים הערומים מצמח משורש ממדרגה. לעצור לעצור עכשיו אני כופה עצמי לחשוב על יום המחרת על בני-האדם הגרים ממול מעבר לגדרות על אורות הכביש על כל האנשים שמכירים אותי ואולי אוהבים אותי ועליך נטאלי עלייך אבל את רחוקה כלכך איך אני יכול להיאחז בך איך זה יכול לעצור את הנפילה זה רק קצת מאט אותה זה נותן לי איזו נשימה הסערה קצת שוככת המתח יורד אבל רק לרגע נטאלי רק לרגע אני מרגיש שאני ממשיך ליפול שאני הולך ומעמיק הלאה בחלל הגדול הזה בחלל שבו אמור הייתי להיות אני. אני מביט סביבי בחרדת אלוהים מאחז את מבטי בכל מה שאני מצליח צריך לפנות החוצה החוצה אבל כל-כך מאוחר מאוחר מאוחר מדי תחתית הבור מתקרבת אלי במהירות מה דמות לה לתחתית הבור אינני יודע נטאלי אינני יודע ביום שאדע לא אדע יותר מאום זה הסוף האמיתי תחתית הבור אין שם כלום פשוט כלום אין שם גרגיר אחד ממה שאת חושבת שהוא עצמך נטאלי שהוא עצמי יש חשיכה גדולה או סנוורים ודממה ורעש עצום והכול נגמר שם הכול ואת כל זה אני רואה קרב ובא אלי אני נופל לשם בהתמדה אכזרית לא כל-כך מהר אבל בעקביות נוראה אני כבר קרוב אני לא יכול יותר פתאום אני רואה את הטלפון אני מזנק אל הטלפון. אני מחזיק בטלפון בעווית ידי הרועדת על החוגה אני נצמד אל הטלפון הפלסטיק הקר זורם אל גופי אל ידיי אל ראשי מרגיע עוצר חוסם הטלפון המוצא האחרון הזיו האחרון לפני הבום הטלפון. אני מחייג את המספר שלך ואין תשובה נטאלי אין תשובה אין איש בבית את לא בבית אני לא חושב על זה לא חושב על כלום חושב רק על הטלפון נוגע רק בטלפון מחייג למישהו אחר לא חשוב למי שומע את הקליק השפופרת מורמת הלו וזהו.

הכול נעצר סוף סוף הנפילה נבלמה שוב אני על הבמה אפשר להמשיך אני בוחר לי מיד את הדמות מתכנס לתוכה מתעטף בה כולי ממלא במרץ

את הבור הריק שוב יש כאן משהו יש קרקע אני קיים. אני מושך את השיחה מותח אותה בכל כוחי בזווית עיני אני רואה את סיומה את הנחת השפופרת את השתיקה את הבור נטאלי אני רואה את הבור מרחוק אני מגייס את הכול למלחמה בקץ הזה ברגע הסיום אני מוכרח להתעלות על עצמי לרתק להדהים להתיש לא להניח לו לסגור לנתק ללכת. בזריזות אני מגלגל את שפתי מאיץ את השיחה במורד המחזה עליצות סוחפת עצב מהורהר ביקורתיות ארסית דיכאון חושפני אינטלקטואליה מבריקה עכשיו אני חושב במהירות המילים זורמות באשד מבהיק ומנצנץ בן-שיחי האומלל צמוד לשפופרת כולו מוקסם משולהב צוחק עד דמעות מתרגש משתתף אני לש אותה בין אצבעותי כורך על צווארו את חוט הטלפון הוא בידי עתה לא אתן לו ללכת אני טווה סביבו את קורי המחזה מושך אותו אלי מוצץ אותו דרך הקו. זה יכול לקחת שעות שיחה כזו עד שהוא תופס את עצמו וממש בתחנונים באלף התנצלויות והסברים הוא מכריח את עצמו להתנתק לחזור לאשתו שנכנסה למיטה בכעס כבר לפני שעה לילדיו שזנח באמצע הסיפור ונרדמו בבגדיהם לשולחן האוכל הנטוש לשעות השינה שהוא חייב להשלים לקראת יום העבודה המחכה לו מחר.

שוב אני לבד אך איני נופל עדיין אני יודע שאוכל לצלצל בכל רגע למישהו אחר ובידיעה הזו אני נאחז נטאלי אני נאחז בה בכל כוחי בכל פעם שמתחילה הנפילה. אני גורר איתי את הטלפון לכל חדר שאני הולך אליו הוא נותן לי קצת לנשום לפעול לחשוב אבל לא לחשוב יותר מדי אני אומר לעצמי לא לחשוב פנימה לא להתבונן פנימה אסור לסמוך עליו יותר מדי על הטלפון. אני נעצר באמצע החדר קיר הזכוכית הגדול מולי אני לוטש עיניים אל החושך שבחוץ (אין כאן שום אור בלילה את רואה החסכנות הארורה שלו) החושך הסמיך שבחוץ היללות והצרחות מכל עבר ורק אנשים אין פה לו רק אזרח נאמן אחד שינעץ בי את עיניו הקטנות והמאוסות שיראה אותי שיצפה בי שיצטרף אלי לקהל אני משותק במקומי מה עכשיו מה לעשות עכשיו אני מזנק אל הטלוויזיה מדליק אותה רובץ מולה בטמטום ללא תנועה ללא תזווה מתחבר אליה עד סוף השידורים ואז לרדיו אני מחפש במהירות תחנה שמדברים בה לא מוזיקה צריך

דיבורים אני מאזין בשקיקה לכל התוכניות אמהות מודאגות מהצטננות של הילד רווקות מזדקנות מחפשות חתן הומוסקסואלים נערים מתבגרים זוגות במשבר מהגרים מיעוטים אני מכיר כבר את כולם. תוך כדי כך אני נכנס למיטה ממשיך להאזין בדבקות כל כולי מאזין עד שהזמזום החדגוני המיואש הזה מביא עלי את השינה הגואלת.

איך יכולת לנסוע עכשיו נטאלי איך יכולת מה זה היה הקונגרס המחרובן הזה בשווייץ כבר שבועיים שאת לא בעיר ואני כל לילה עם הסיטו הזה מחדש אל מי להתקשר היום את מי להזמין הלילה. כן גם הזמנתי אנשים לכאן אתמול היה כאן איזה עיתונאי טרדן אספן פיקנטריה כבר שבוע שהוא מפציר בי להסכים לראיון בלעדי אתמול הסכמתי לבסוף מכיר בעובדה שאת אינך בעיר שלא תבואי.

אבל את כאן עכשיו נטאלי את כאן אני יודע שאת כאן מדוע אינך נוגעת בי את מביטה בי בפחד או בסקרנות את מביטה בי מרחוק תגעי בי נטאלי תגעי בי עכשיו עכשיו חום גופך חומך אני צריך את חומך עינייך החמות נטאלי שפתייך החמות רגלייך החמות שדייך החמים. את מאמינה לי נטאלי את מאמינה בי אינך יכולה שלא להאמין זה אינו משחק עכשיו נטאלי זה אינו מחזה אני עומד כאן לפנייך זה אני האינך רואה האינך מכירה אותי את מוכרחת להכיר אותי אני עומד כאן עירום לפנייך עירום לגמרי. הנה גופי האינך מכירה את גופי נטאלי זה גופי אני פושט את חולצתי את רואה את בטני את חזי את פלומת שערותי את כתפי את ידי אני פושט את מכנסי הנה כפות רגלי היחפות קרסולי שוקי המגולים מפשעתי את רואה את כולי עכשיו נטאלי את כולי מה אני עוד יכול לקלף את מה להוריד מה אני עוד יכול לגלות בפנייך אני כמו חשפנית צמרת בסוף המופע עכשיו כמו תינוק שנולד כמו חיה נטאלי כמו חיה כמו הנמרים בכלוב לידי כמו השפנים שממול כמו הנחשים בביתן הזוחלים שבמורד הכביש כמו התוכים והפילים והצבאים והתנינים כמו כולם.

צריך להפסיק את המודעות בעיתונים לתלוש את הכרזות לשבור את השלטים שפיזרו בכל העיר ראית את מסע הפרסומת שהוא ארגן לי בן־אנוש בגן החיות אדם חי בכלוב התיאטרון של החיים החיים כתיאטרון

מיליון איש כבר ראו את הפלא בוא גם אתה בואי גם את. כבר אין סנסציה אדוני המנהל אין פלא אין כאן שום דבר יוצא דופן אני כמו כולם כאן אדוני המנהל כמו כל החיות שלך. הנה יושבת כאן מולי אהובתי אדוני המנהל אהובתי נטאלי הנקבה שלי מזה שבועיים שלא ראה הזכר את הנקבה שלו מולו והנה הוא כאן עירום כולו עיניו נוצצות גופו מתוח ודרוך ומה הוא רוצה בסך הכול אל מה הוא תאב כל-כך להיכן זורמים כל המאווים והשאיפות והמטרות שלו? אל גופה אדוני המנהל אל גופה של הנקבה שלו אל חֶמָּה אל ריחה הזכור לו כל-כך אל מגעה התאוותני אל עורה החלק אל פרוותה המרטטת אל גופה אל גופה. והנה אתה רואה אדוני המנהל אתה רואה היא אינה באה אליו הנקבה שלו היא אינה באה היא יושבת מולו בירכתי הכלוב ומביטה בו בעיניים זרות ורחוקות כאינה יודעת אותו כאילו היא חיה ממין אחר. ומה נותר לו לזכר לעשות אדוני המנהל מה נותר לו מלבד ליילל בקול גדול ולנהום בכאב עצום ולנאוק ולצפצף ולצייץ ואולי גם לשאוג עכשיו כן לשאוג לשאוג את השאגה האחרונה ולשעוט אליה לבוא אליה במרוצה לבוא עליה בכל הכוח שיש לו להכניע אותה לחדור לתוכה עכשיו נטאלי עכשיו אני כאן עכשיו את כאן עכשיו עכשיו

פורסם לראשונה בגיליון 79 של כתב העת 'פרווה', נובמבר 1985, בעריכת יוסי קריים ויואל שני.

על אודות הסיפור: את הסיפור "עכשיו נטאלי" כתבתי בגיל 19, בעקבות פגישה עם אמן מיצג ספרדי שהעלה בגן החיות התנ"כי בירושלים מופע בשם "החיה העירונית"; הוא ישב שם לבדו בכלוב במשך כמה ימים, לעיני קהל המבקרים. בתקופה זו, הייתי בעיצומו של תהליך יציאה מהדת, והתחלתי לחוות התקפי חרדה עזים.

עבדתי על הטקסט בסדנת כתיבה של דוד גרוסמן הצעיר בבית הסופר שברובע היהודי בירושלים (שם התגוררתי אז), וכשנתיים לאחר כתיבתו הוא פורסם ב'פרווה'. זה היה הטקסט הראשון שפרסמתי מימי (אם לא לוקחים בחשבון את עלון הקיבוץ).

חגי לוי – יליד הקיבוץ הדתי שעלבים, הוא יוצר בתחום הטלוויזיה. בין עבודותיו: "בטיפול", "הרומן", "המקוללים". הוא מתגורר בתל-אביב ואב לשניים.

